

 1

Wasza Ekscellencyo!

Stosownie do życzenia wyrażonego w liście Ekscellencyi z dnia 21/12 z. r. ponawiam najusilniej prośbę Komitetu parafialnego Kość. ś. Anny o łaskawe poparcie prośby naszej o subwencyę w Ministerstwie wyz. i o.
Prośbę wnieśliśmy 18 grudnia 1916 r.
Wykazaliśmy dług za roboty wykonane na 25000 K. (tj: dwadzieścia pięć tysięcy).
W bieżącym roku wydałem sam 7,000 K. (restauracya stal i sprowadzony materyał na dalsze roboty)
Jeśli subwencyi przynajmniej na pokrycie długów nie otrzymamy, musimy wstawić

niszczejący zabytek jego losowi, a Komitet
i ja osobiście znajdziemy się w położeniu
bez wyjścia.
Ani chwili nie wątpię, że Eksc. p. minister
Ćwikliński subwencyi udzieli, jeżeli Wasza
Ekscellencya użyje na niego Swego wpływu
i powagi.
Raczy Wasza Ekscellencya przyjąć wyraz
głębokiego szacunku z jakim się kreślę

powolnym sługą

X. Józef Caputa

W Krakowie 21/1 918.

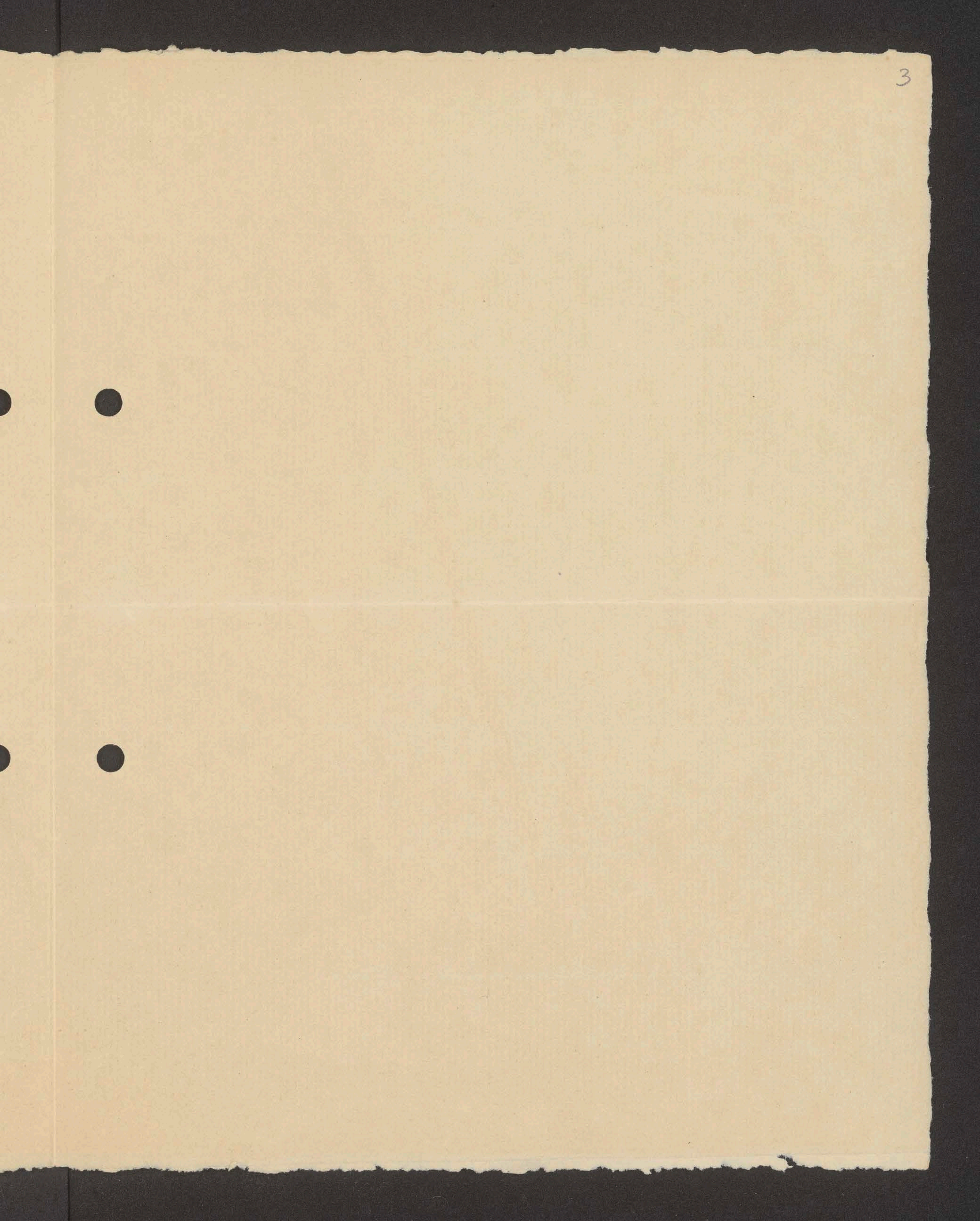
Wasza Ekscellencyo!

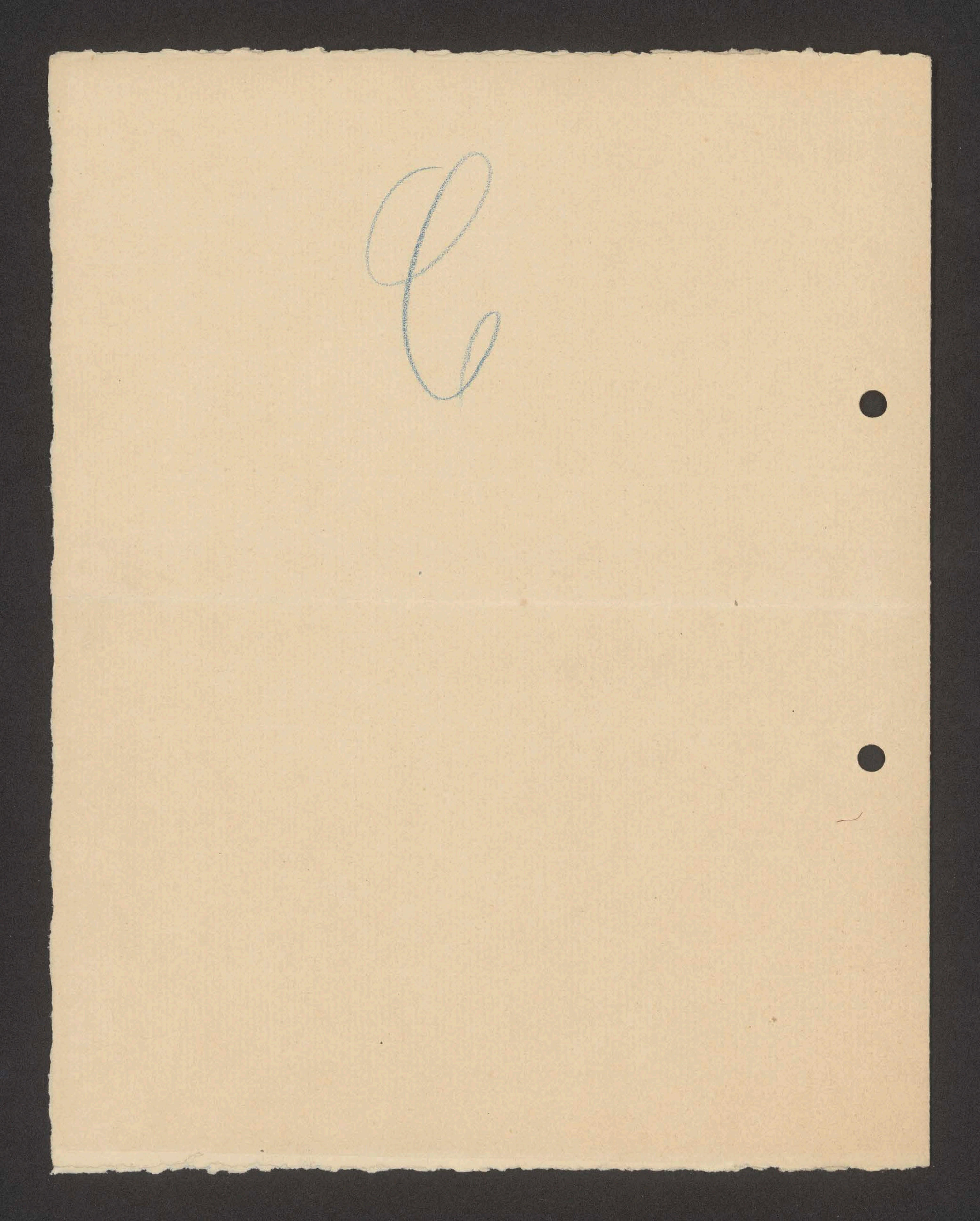
Najuprzejmiej dziękuję w imieniu własnem i Komitetu parafialnego za łaskawą gotowość do poparcia naszej prośby o subwencyę rządową u J.E. P. Ćwiklińskiego.
Ponieważ P. Minister Ćwikliński dzisiaj bawi w Krakowie i Ekscellencya zapewne z nim się spotka, przypominam sprawę, stosowną do polecenia, i proszę, jeżeli to możliwe i stosowne, o łaskawe jej poparcie.
Proszę o przyjęcie wyrazów czci i głębokiego szacunku

sługa
X. Józef Caputa

W Krakowie 3/1 908.

4

KS. DR. ZYGMUNT CHEŁMICKI

5

Porucznik Albin Chęciński

Leg. Pol.

~~Poczta polowa 355.~~

Kraków 13/I 916

Z powodów odemnie niezależnych nie mogę przybyć na dzisiejsze zebranie. Dziękuję za łaskawe zaproszenie kreśląc się z głębokiem poważaniem

Albin Chęciński [?]

6

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme [illegible]: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: .... Eingangsnummer: 56[illegible]8

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

,= krakqv exzelencya jaworski

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von .... auf Ltg. Nr. ......

am ..../.... 191.... um .... Uhr .... M. .... Mitt.

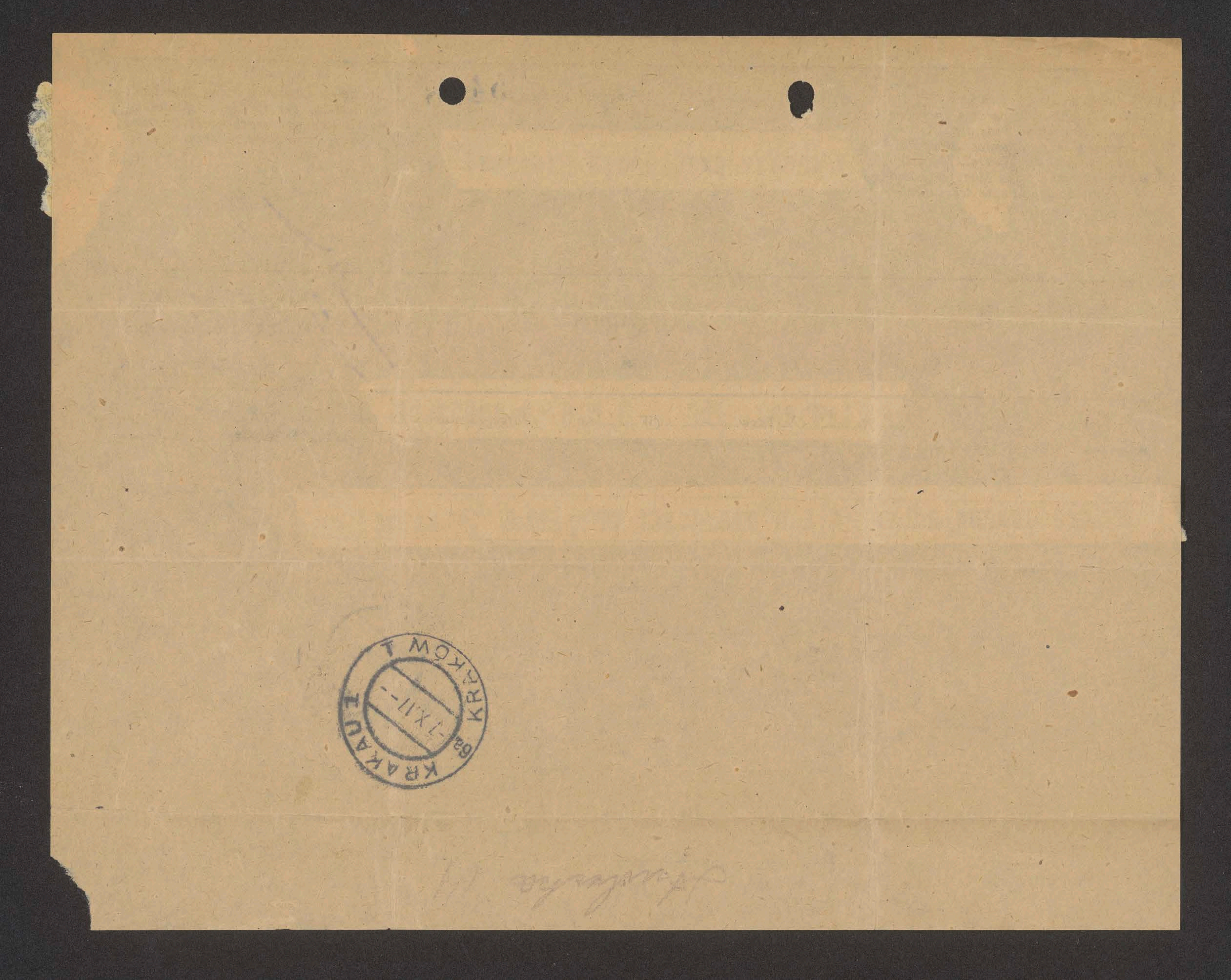
durch: ....

+ lemberg 958 8 6 8/10 nzenslbg

191.... um .... Uhr .... M. .... Mittag.

,= prosze usprawiedliwienie niemoznosci przyjazdu chlamtacz =

D. S. Nr. 739. (Auflage 1916.)

7

Szanowny Panie Pośle!

Przepraszam za ołówkową no-tatkę. Więcej napisać nie mogę, bo od 6. do północy mam zajęty czas różnymi posiedzeniami i teraz już muszę wyjść z domu: — Bardzo byśmy się cieszyli, żeby choćby jeden z wyrażonych postulatów zaraz był zrealizowany. Łączę wyrazy wysokiego poważania

Szczerze oddany

[illegible]

1/ [illegible]

2/ [illegible]

3/ [illegible]

4/ [illegible]

Postulaty Lwowa w bieżącej chwili:

1) Rozciągnięcie kontroli sanitarnej [illegible] w peryferyi Lwowa; cholera z powiatów wędruje do Lwowa

2) Miasto ogołocone ze środków nie sprosta najpierwszym swym obowiązkom; koniecznem jest zasilenie go w pieniądze zwłaszcza że za rząd wypłaciło znaczne sumy urzędnikom i żonom rezerwistów w czasie inwazyi;

3) Szybka restytucya administracyi cywilnej jest koniecznością i będzie obok innych wpływać także na całe wojenne działania

4) Szkoła, Kościół i czynniki państwowe winne wszystko działać wśród ludu ruskiego po wsiach zbałamuconego przez rosyan i popów

5) Zerwane stosunki z Zachodem przez ustalenie (dotąd są raczej utrudnienia) należy szybko nawiązać; wymagają tego względy ekonomiczne (np. węgiel.) i polityczne.

6). Centralne władze krajowe winne urzędować czasowo we Lwowie w miejscu dostępniejszym (a nie na Zachodnich kresach.)

Rozszerzenie Opieki Sanitarnej jest nieodzowną koniecznością.

ADWOKAT
Dr. ANTONI CHMURSKI
we WIEDNIU,
I., KOHLMARKT 20
TELEFON Nr. 18.195.
RACH. CZEKOWY POCZT. KASY OSZCZĘDNOŚCI Nr. 102.887

WIEDEŃ, 3..III. 1916.

Sprawa:

J. Wielmożny Panie Prezesie !

Powołując się na naszą dzisiejszą rozmowę mam zaszczyt przesłać JWPanu Prezesowi pod 1/. list do drukarni "Vernaya", a pod 2/. koncept listu do odbiorców broszury , wystosować się mającego , do łaskawego podpisu .

Pod 3/. pozwalam sobie załączyć koncept jednego z ustępów rozdziału V. broszury , omawiającego "Legiony na polu walki"

Wreszcie śmiem zapytać JWPana Prezesa,czy wolno mi podpisać broszurę jako autor.

Śmiem bardzo prosić o łaskawe dostarczenie mi podpisanych pod 1/. i 2/. listów w ciągu dnia dzisiejszego , bo jutro rano mam sprawę definitywnie z drukarnią omówić. Jeżeli JWPan Prezes pozwoli , to odbiorę sobie oba listy u portyera w hotelu, u którego

2013

je JWPan Prezes złożyć raczy .

Łączę wyrazy wysokiego szacuhnku i prawdziwego poważania ,

JWPana Prezesa powolny sługa

[signature]

Jaśnie Wielmożny Pan
Profesor Dr. Władysław Leopold Jaworski
Prezes N. K. N. w Wiedniu I. Hotel Müller.

ADWOKAT
Dr. ANTONI CHMURSKI
we WIEDNIU,
I., KOHLMARKT 20
TELEFON Nr. 18.195.
RACH. CZEKOWY POCZT. KASY OSZCZĘDNOŚCI Nr. 102.887

WIEDEŃ, 4. marca 1916.

Sprawa:

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

Proszę bardzo o łaskawe doniesienie mi do rąk oddawcy tego listu , czy i o której godzinie mogę się zgłosić dzisiaj do JWPana Prezesa w sprawie przedmowy do broszury .

Miałem mianowicie w tej sprawie długą konferencyę z drukarzem i objawił on bardzo poważne wąt-pliwości co do osoby Księcia L i e c h t e n s t e i n a .

Kwestyę przedmowy uważa drukarz za rzecz pierwszorzędnej wagi ze względu na rezultat i powodzenie broszury i przedstawia ze Swej strony , które pragnąłbym przedłożyć do łaskawego zatwierdzenia ze strony JWPana Prezesa.

Łączę wyrazy wysokiego szacunku i prawdziwego poważania,

JWPana Prezesa powolny sługa

Dr Chmurski

Jaśnie Wielmożny Pan
Dr. Władysław Leopold Jaworski
w Wiedniu , Hotel Müller.

2018

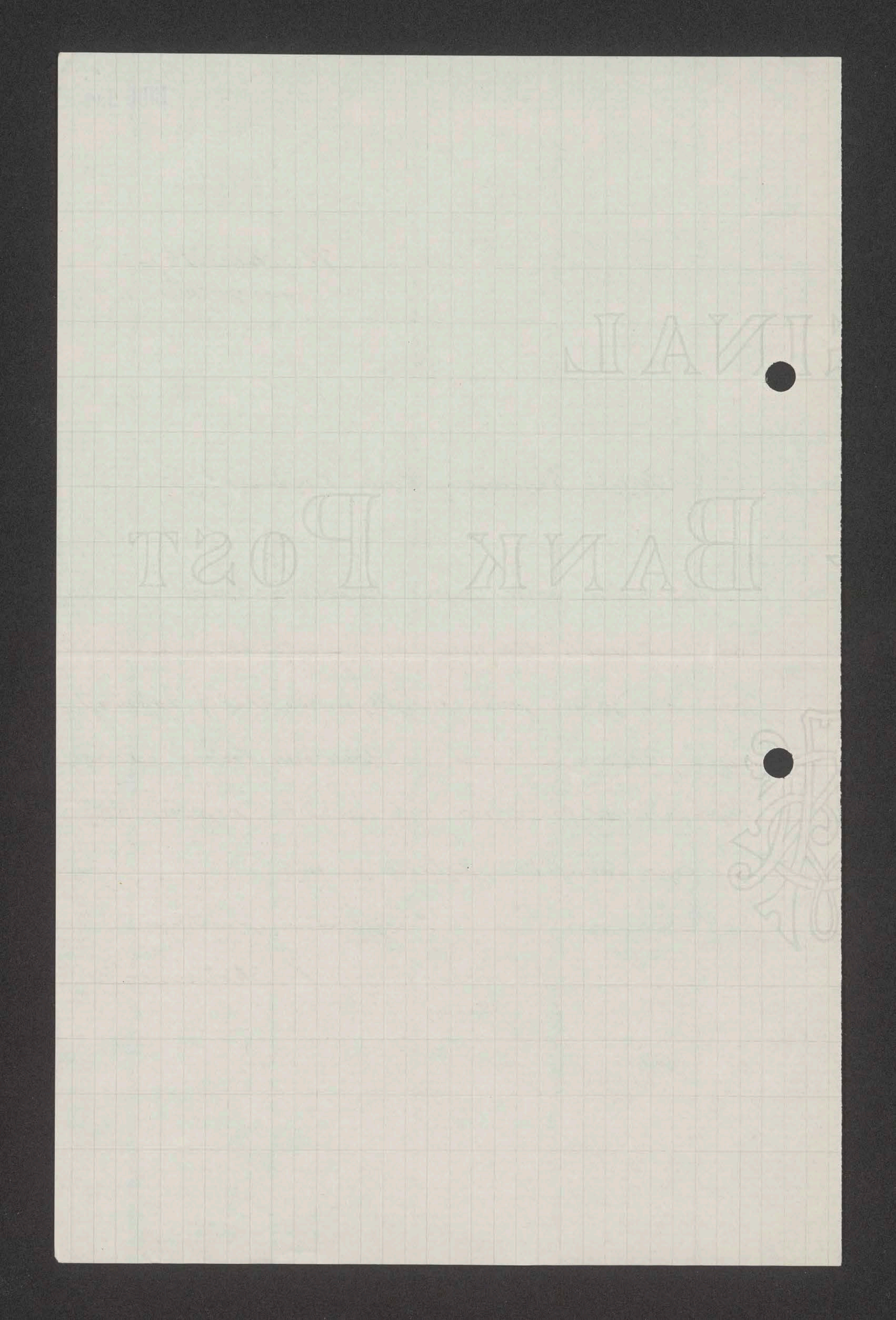
Kraków 15/5.
Ul. Dunajewskiego, 1.

Wielce Szanowny Panie Prezesie!

Pozwalam sobie prosić Szanownego Pana o łaskawe zostawienie dla mnie w mieszkaniu wiadomości: gdzie i o jakiej porze mógłbym na chwilę zobaczyć się z Szanownym Panem? Może Pan Prezes raczy odpowiedź zostawić na byle skrawku papieru, aby nie było pomyłki. Zgłoszę po nią.

Z wyrazami poważania

A. Chołoniewski

Jaśnie Wielmożny Panie Profesorze -

Jestem pewna - aczkolwiek nie mam przyjemności i zaszczytu być znaną Jaśnie Panu Profesorowi, że prośbę którą chcę do niego zanieść, zrozumie, i pobłażliwie usprawiedliwi.

Od paru tygodni życie moje, stało się poprostu męką, i ciężarem nad siły. Niewinnie zupełnie jestem obwiniona o popełnienie kradzieży, i dotychczasowy wyniec niełatwych do=

=chodzeni, nie daje nadziei, aby właściwy sprawca którego ja po=
=dejrzywam, zmuszony był do przyznania się.
Stanowisko zapewniające mi do=
=tychczas jedyny sposób do ży=
=cia, i imię nieskalane, oplwa, to są rzeczy droższe mi od życia i chcąc to ratować, udaję się z prośbą następującą. –
Czytałam, i wiem dużo o spi=
=rytyzmie, hypnotyzmie, i te=
=raz, przychodzi mi myśl właśnie hypnotyzm, jako jedyny spo=
=sób ratunku. Wiem, że są=

=dowanie rezultat ewentualnie w ten sposób osiągnięty, uznany nie będzie za prawidłowy - ale czy ja mogę się spodziewać tu=taj sprawiedliwości, od ludzi błądzących na równi ze mną w cieniach, i niedoskonałości. Chcę osiągnąć przyznanie, gdzie złodziej, wskazany przezemnie pieniądze ukrył - oto wszystko. Gdy ja nie będę pociągana do odpowiedzialności za kradzież i zwrotu 700 koron jakie skra=dziono mi, nie chcę ani ukaz=rania złodzieja, ani tryumfu nad nim - .

Opisując to wszystko, śmiem prosić o wskazanie mi adre-
-su człowieka, któryby mógł podjąć się, zwalczeniu wolą swoją, uporu i zaciętości sprawcy kradzieży. Honorarjum wysokiego obiecać nie mogę - bo biedną jestem, ale też może strata czasu nie będzie zbyt wielką i drogocenną?
Podejrzywany przeze mnie sprawca ałego, ma lat 17. ojciec tegoż za kradzież osądzony w więzieniu zginął, a on sam, pozytywnie nie zdaje mi się być dość zdro-

-:

=wnoważonym, i ścisłym by ma-
=jąc dokładną formułę postę=
=powania i zakorzenionej już
instynktem z tego, opierać się
wpływom z zewnątrz. Sądzę, że
do popełnienia kwadrzeży, pop-
=pchnęła go chwila - i sposobność
i teraz już musi iść dalej
siłą rozpędu, i instynktu sa-
=mozachowawczego.
Jeżeli projekt mój jest śmiesz-
=ny, i nielogiczny, proszę -
nie wyśmiać mię -, ja już
naprawdę, nie wiem co począć
i błądzę w ciemnościach

beznadziejnych. Muszę prze-
-cież bronić się, i walczyć
ze złem otaczającym mnie,
i nie dać się jak bydlę nie-
-rozumne zabijać dobrowolnie.
Proszę prosić, całym sercem
gorąco prosić, o parę słów
odpowiedzi, której tej dobro-
-ci i uprzejmości niezapom-
-nę nigdy. –
Słowa najwyższej i głębokiej
czci i szacunku dołączając
pozostaję w oczekiwaniu wia-
-domości –

Helena Skorabikówna
urzędniczka pocztowa. –

Tarnobrzeg - 29 - 4 - 1916.

Wiedeń 20/12 1916

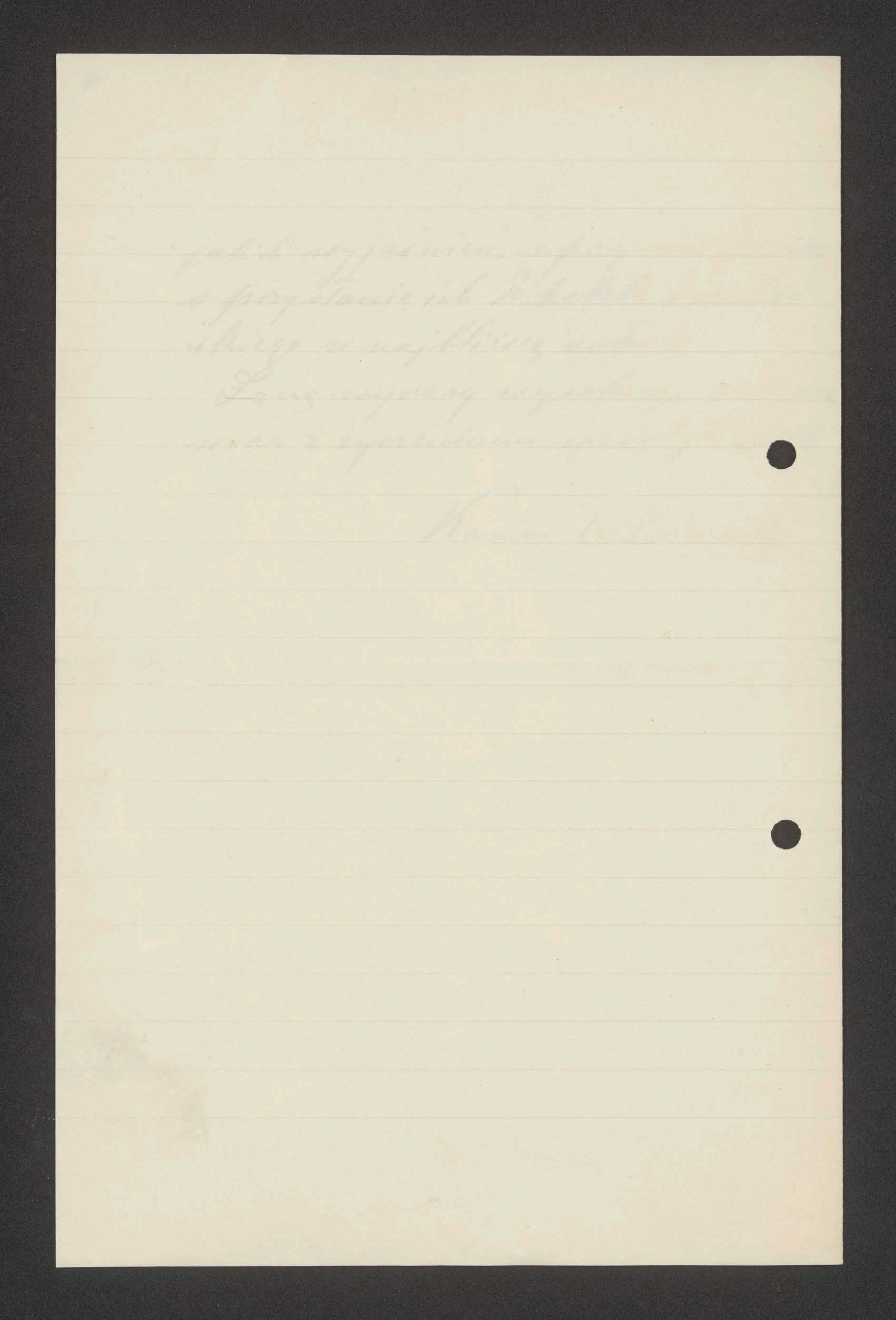
Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie!

Koszty trzech plakiet wynoszą 120 Kor. Oddawca może pokwitować.
Wogólnym zkiorze nierbędny jest portret Excl. Bilińskiego. Odnosiłem się do Niego, lecz nie mam dotąd odpowiedzi. Leży to także w interesie archiwum N.K.N. może tedy JWielm. Pan Prezes będzie łaskaw interwenjować w tej sprawie o co uprzejmie proszę.
JW. Pan Dr. Kupka nie dał mi napisu na medal, w skutek tego nie mogę dalej robić. Pisałem do Niego o to a zarazem zapytywałem kiedy może ostatnią godzinę pozować, lecz i od niego odpowiedzi się nie doczekałem.
Na wypadek możliwości otrzyma-

jakich wyjaśnień, uprzejmie proszę o przysłanie ich do hotelu Drezdeńskiego w najbliższą sobotę.

Łączę wyrazy wysokiego szacunku wraz z życzeniami wesołych świąt.

Kazim. Chodźiński

17

Wiedeń 8/8 1917

Ekscelencyo!

Medale 3 cynkowe i 1. srebrny wysłałem i zapewne je Ekscelencya już otrzymał.

P. Dr. Hupka dał mi wreszcie instrukcyę w odpowiedzi na mój list, bo na kilka moich korespondencyj, prawdopodobnie od p. Ziembrzuskiego nie doczekałbym się odpowiedzi. Wskutek tego o dwa miesiące – może – się otrzymała się rozsprzedaż medali. Posłałem p. Ziembrzuskiemu druk, który miał być dołączony do podania do ministerjum o materjał, prosiłem o przybicie pieczęci, lecz mimo tak znikomo małej roboty i

tego nie otrzymałem. Przy trudności uzyskania materjałów byłoby to prawdziwą przysługą.

Na wypadek urządzania przez N. K. N. uroczystości kościuszkowskiej, donoszę, że wykonuję medal pamiątkowy, bardzo oryginalny.

Z wysokiem poważaniem
uniżony sługa
Kazimierz Chudziński
VIII Josefstädterstr. 43/4.

100 medali Ekscelencji będzie wybite w bronzie

Wiedeń 20/8 1917

Ekscelencyo!

Równocześnie wysyłam żądane dwa cynkowe medale do Krakowa.

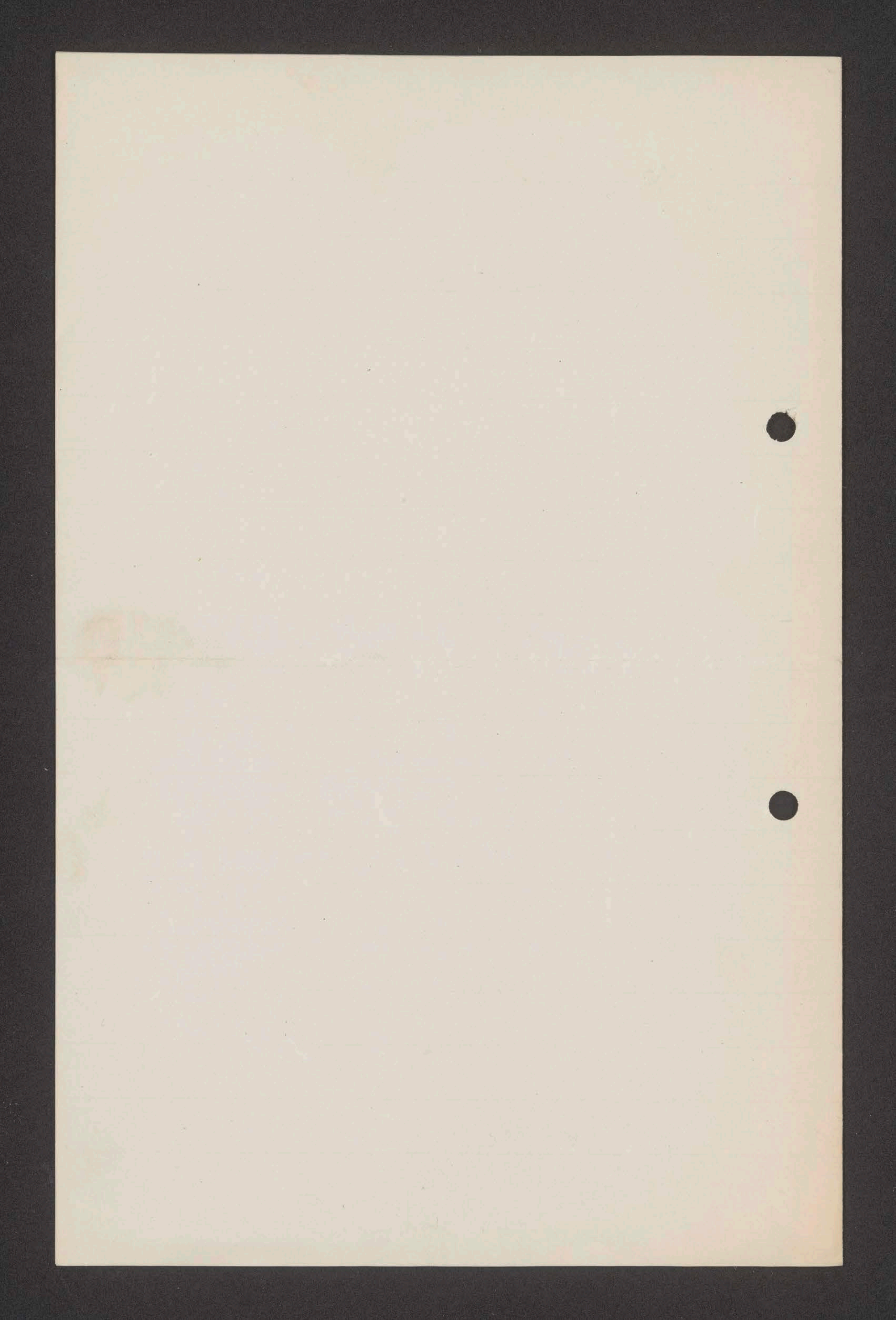
6 medali cynkowych Kor. 90.
1 medal srebrny " 60

razem koron 150.

Z wysokim szacunkiem uniżony sługa

Kazimierz Chodziński

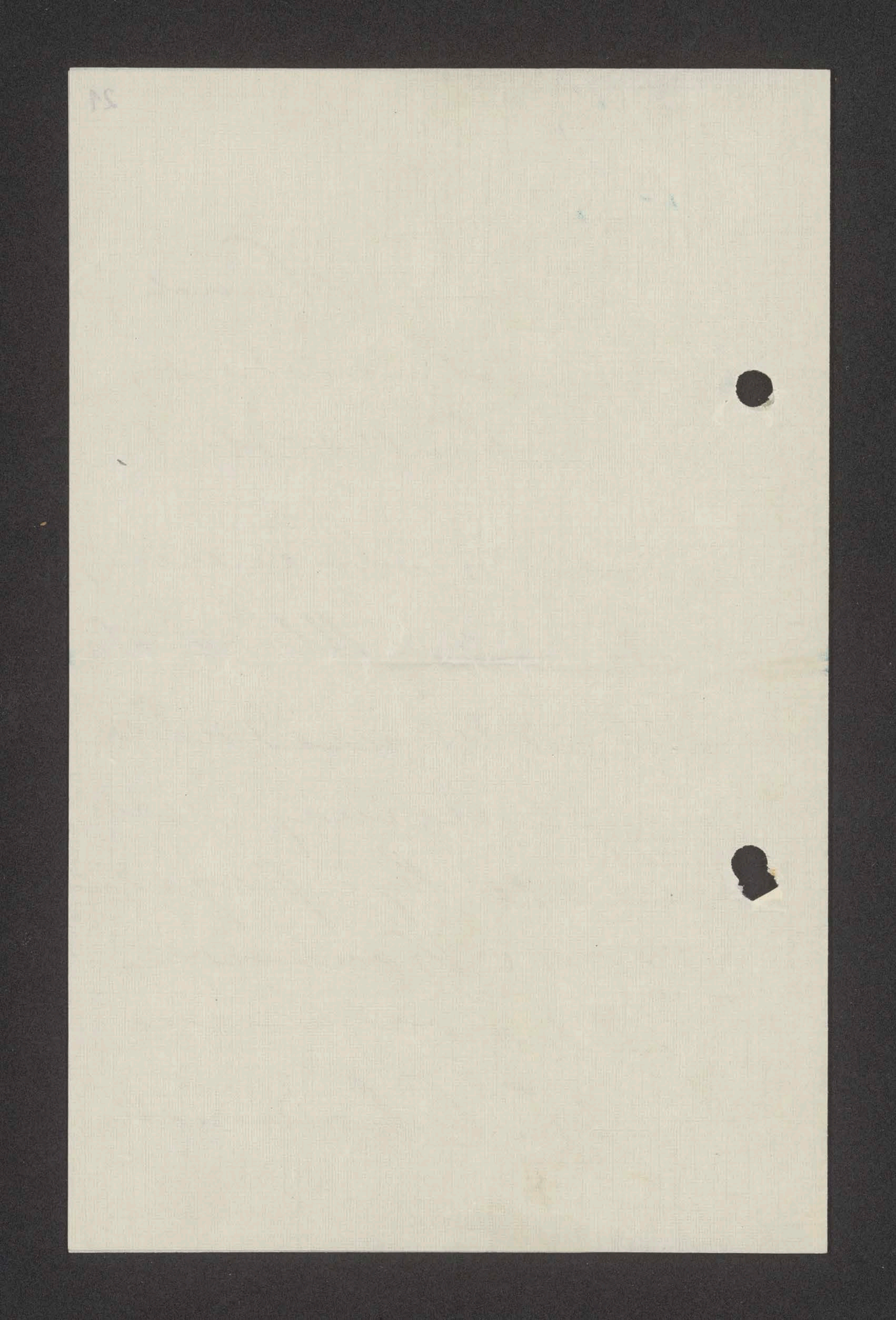
VIII Josefstädterstr. 43/4.

2907

Szanowny Naczelny
Komitet narodowy
Neuthorstr 15.

Proszę o obiecaną
odznakę, którą dla
ołtadłki medalu
arcyksiężnej Jrald-
miała być przywie-
ziony z Krakowa.
Z poważaniem
K. Chodźnicki

BIURO
STRONNICTWA PRAWICY NARODOWEJ
W KRAKOWIE, GRANICZNA 1.
NR. TELEFONU 1487.

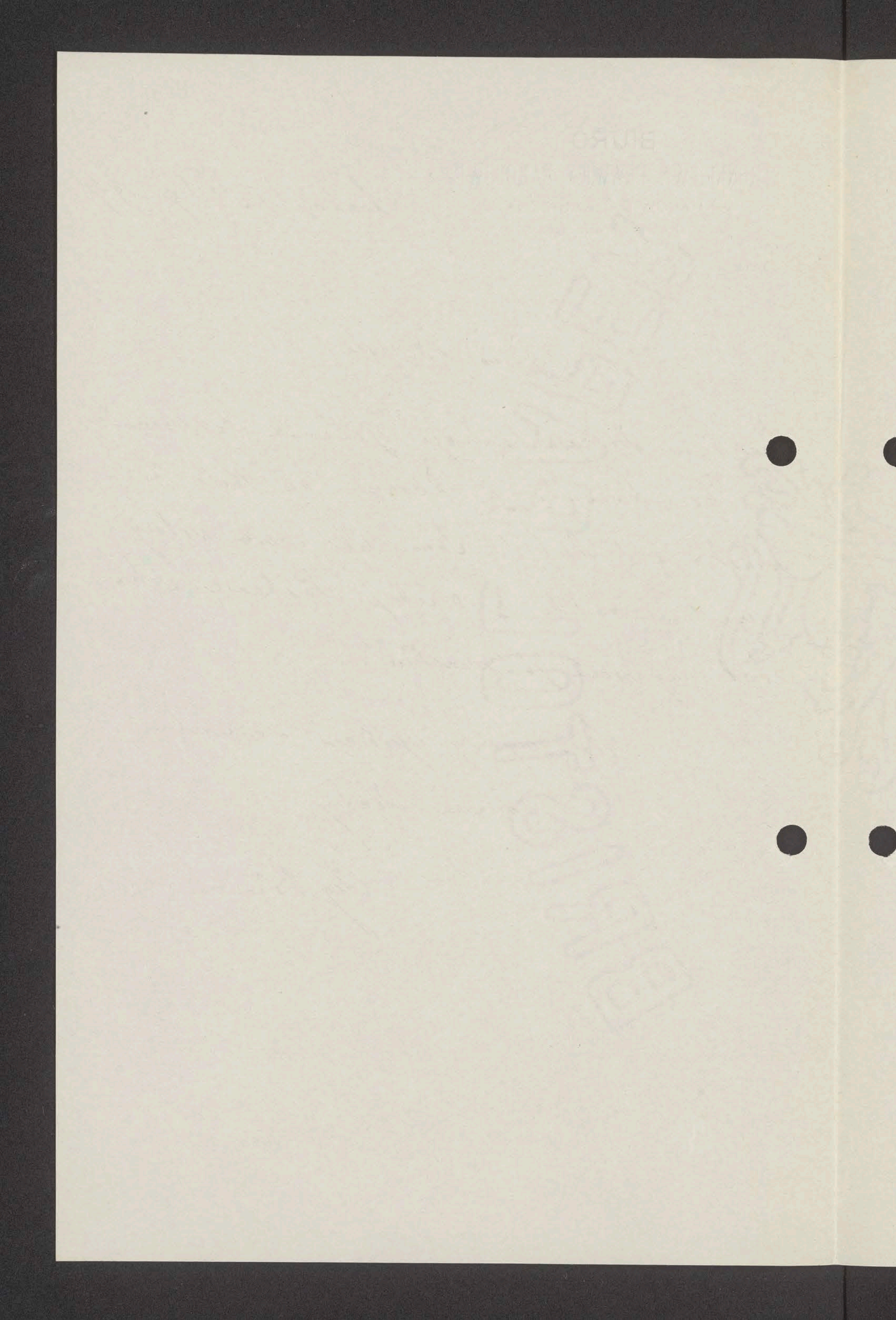
Kraków 13 lutego 1917.

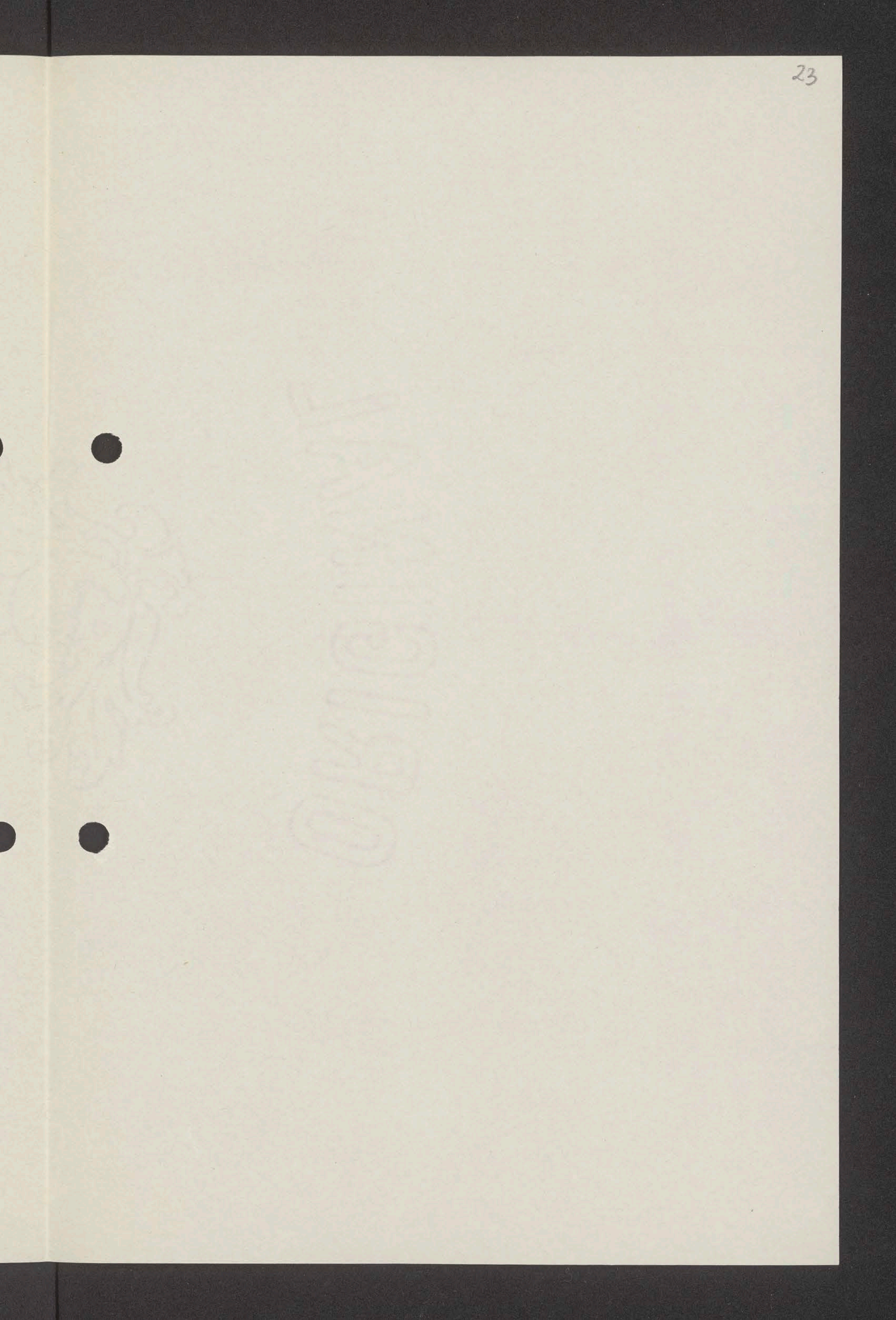
Łaskawy Panie Prezesie!

Przesyłam do ewentualnego wysłania zaproszenia dla Ekscel. Konopki i Kosacza na Koło krakowskie w d. 21 b. m. Inne zaproszenia wstrzymuję do czwartku i oczekuję Łaskawej wskazówki czy mam je wysłać.

Łącząc wyrazy wysokiego szacunku
sługa oddany

Chyliński

24

315 Praga 3 marca 1918.

Łaskawy Panie Profesorze!

List Kochanego Pana sprawił mi prawdziwą radość. W dzisiejszych czasach, gdy tyle bliskich nam ognisk rodzinnych rozbitych i tyle osobistych stosunków potarganych, ubytek każdego życzliwego człowieka jest podwójnie dotkliwym, a cóż dopiero dla mnie, gdy idzie o Pana, które prawie od małego dziecka

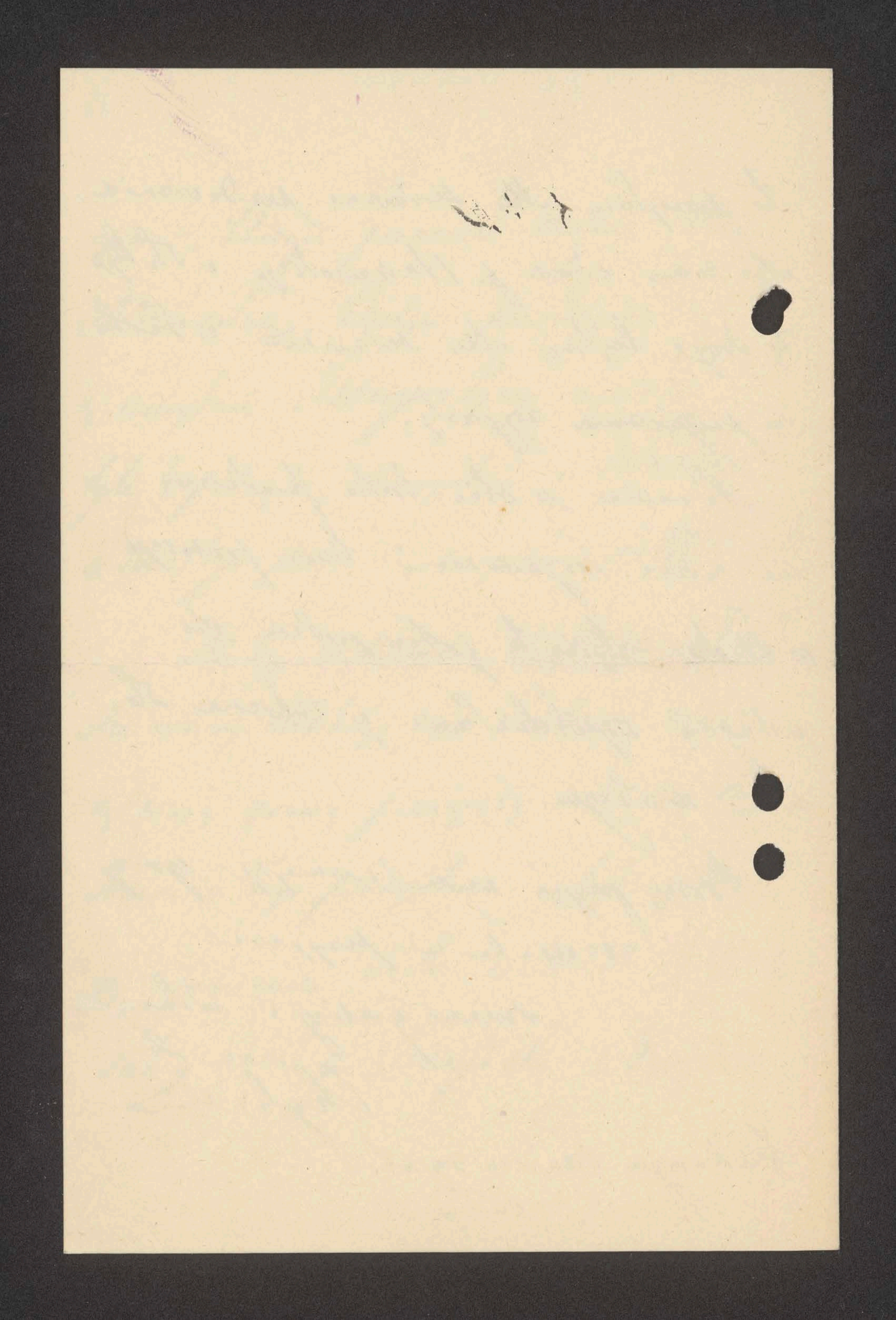
znam, którego pracami żywo się
interesowałem, którego powodzeniem
się cieszyłem i z którym łączy mnie
tyle ~~w~~spólnych „wzruszeń i złudzeń",
a także jeszcze i „cierpień" politycznych.
Ale tego serdecznie dziękuję za list.
Nie mniej dziękuję za łaskawe zajęcie
się moją sprawą pieniężną oraz za wia-
domość o ~~[illegible]~~ porozumieniu i tak rychłem
jej załatwieniu. Jeśli wiadomość tę podpi-
sał „nasz" p. Sroczyński z Gorzyc,

to przesyłam Mu serdeczne podziękowania.
Nie znam adresu p. Staszewskiego i dlatego
tą drogą dziękuję Mu serdecznie za łaska-
we podpisanie asygnaty.

Naraźie w obec braku funduszów
nie można zorganizować biura pocztowego
w Łodzi. Mimo to gotów jestem do
usług i współdziałania w zakresie dla
mnie możliwym.

Proszę przyjąć najserdeczniejsze wyrazy
szacunku i przyjaźni
szczerze życzliwego i oddanego
Chyliński

Łaskawym Paniom szacunek
całuję.

256 26

Die Daten im die[...]ngange der [...]els Typendruckapparates ausgefer[...]n Telegramme bedeuten: 1. den [...]en des Aufgabeamtes, 2. die Auf[...]nummer, 3. die Wortzahl (eventuell [...]ruchform), 4. den Monatstag und [...] Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: .... Eingangsnummer: 218

d != ekscelencya jaworski

wien ~~abgeordnetenhaus~~ ,=

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine [...] immergeartete Verantwortung.

218

4/X-n

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von .... auf Ltg. Nr. ......

am ..../.... 191.... um ....Uhr .... M. .... Mitt.

durch: Strunet

d krakow 1.+0983 15 4 6 30- n := zenskrakow = ...r ...... M. .... Mittag.

posiedzenie kola krakowskyego poniedzialek dziesiata rano

rada powiatowa ,= chylinski ="

D. S. Nr. 769. (Auflage 1918.)

Krakau 14
Studenska

Katarzyna Ciechanowska.
Kraków, Radziwiłłowska, 11.

27

KAISERLICH-KÖNIGLICH ÖSTERREICHISCHE POST 1908 FRANCISCUS JOSEPHUS I 5 HELLER 5

KAISERLICH-KÖNIGLICH ÖSTERREICHISCHE POST 1908 FRANCISCUS JOSEPHUS I 5 HELLER 5

Kraków 14/11 1916.
Zdrowia, sił, dobrego
uznania, powodzenia
jak największego
w całej Jego działalno-
ści; życzy Sz. Panu jak
najserdeczniej
Katarzyna Ciechan

J. Wielmożny Pan
Prof. dr. Wład. Leopold Jaworski
Kraków.
ul. Studencka, nr. 14.

7503 Wydawn. sal. mal. polsk. w Krakowie 1915

Kraków Wawel od strony wisły — Königschloss mit Weichsel

Katarzyna Ciechanowska.
Kraków, Radziwiłłowska, 11.

Kraków 15/11 1917.
Zawsze jednako szczere
i serdeczne życzenia
na dzień Imienin
przesyła szczerze przy=
jazna
Katarzyna Ciech

Dépose 1915. No. 7

WYDAWNICTWO SZTUKA KRAKÓW

KAISERLICHE KÖNIGLICHE ÖSTERREICHISCHE POST 5 HELLER

KAISERLICHE KÖNIGLICHE ÖSTERREICHISCHE POST 5 HELLER

KRAKÓW

28

J. Wielmożny Pan

Dr. Wład. Leopold Jaworski

Kraków

ul. Studencka, nr. 14.

Kraków. Wawel [illegible]strony Wisły.
Krakau. Königs[illegible]oß mit Weichsel.

Biała 3/I 1917

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie!

List Pański z 23 z.m. nie za-
stał mię w Białej, dlatego dopie-
ro dziś nań odpowiadam.-

Jak sprawdziłem, reklamacya p. dr.
Lwilka Kulczyckiego zupełnie o Na-
miestnictwo się nie oparła, gdy
Namiestnictwo ma tylko wtedy
prawo udzielenia obowiązanemu
do służby wojskowej pozwo-

lenia pozostania na swem sta-
nowisku aż do ostatecznego za-
łatwienia sprawy jego zwolnie-
nia, jeśli odnośny wniosek
wzoredł z Namiestnictwa, zatem
nie mogę niestety zadość uczynić
życzeniu Pana Prezesa co do
udzielenia takiego pozwolenia
p. Kulczyckiemu.

Z wyrazami głębokiego

szacunku i poważania

Zygmunt Cieński

[illegible] i porozumienia [illegible]

[illegible]

Załatwienie sprawy jest [illegible]

nie, jeśli odmówimy [illegible]

[illegible] w Warszawie [illegible]

nie mogę [illegible] żadnej [illegible]

życzenia Pana Prezesa [illegible]

udzielenia dalszej pomocy [illegible]

p. Kulczyńskiemu.

Z wyrazami [illegible]

31

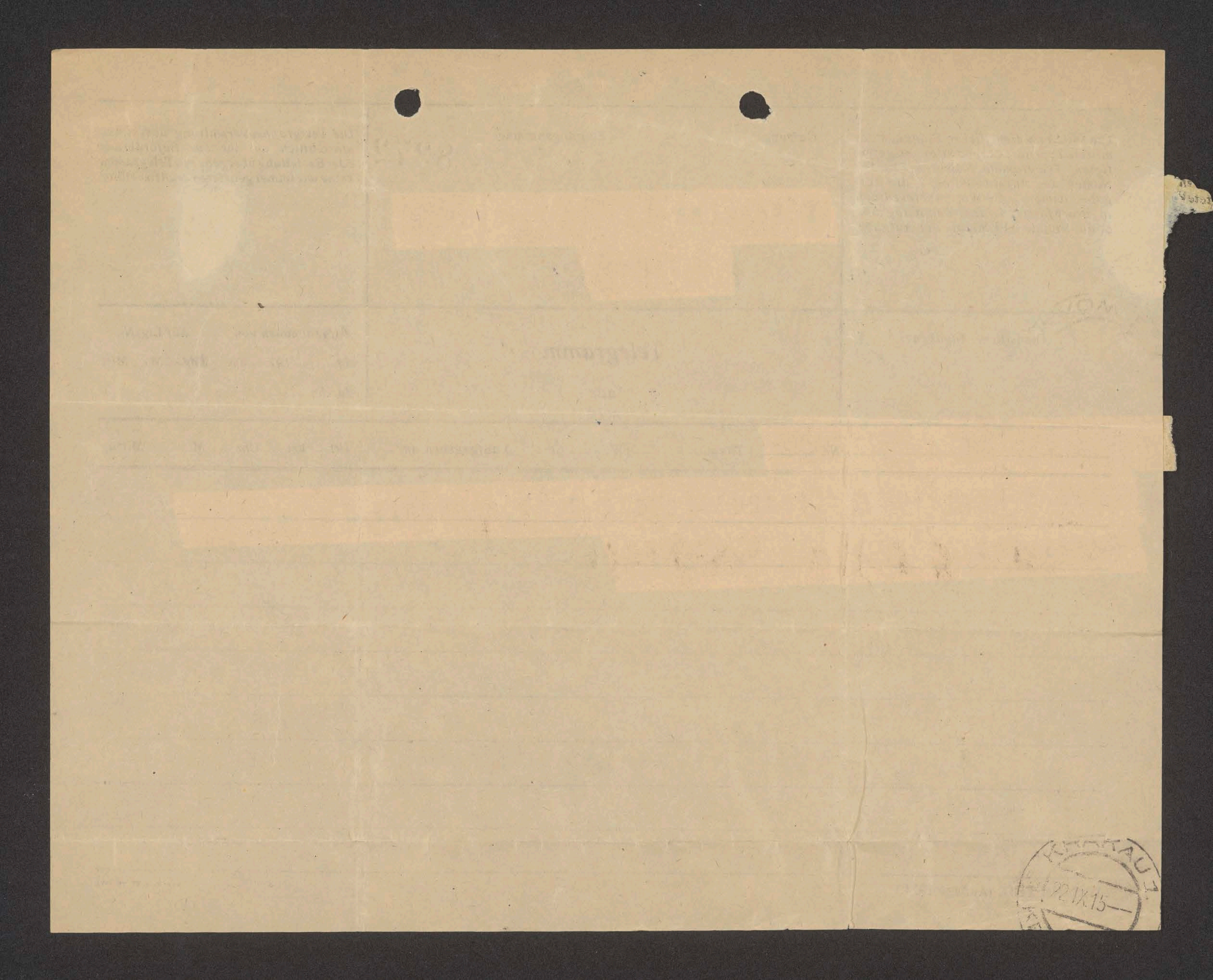
Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.	Gattung: .... Eingangsnummer: 8372 wladyslaw leopold jaworski krakow =	Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.
Dienstliche Angaben:	**Telegramm** aus	Aufgenommen von ...... auf Ltg. Nr. 481 am 22/9 191.. um 240 Uhr .... M. .... Mitt. durch: ......

s biala 3784 14 22 2.30= Taxw. .... (W ...... Ch ......) aufgegeben am ..../.... 191.... um .... Uhr .... M. .... Mittag.

prosze przyjac najserdeczniejsze podziekowanie za laskawie
przeslana gratulacye = colard +

1171

D. S. Nr. **769.** (Auflage 1914.)

KRAKAU 1
22.IX.15

32

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: .... Eingangsnummer: 197/WZ

Universitätsprofessor Dr. Ritter von Jaworski Wien Feutergasse 15

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

Dienstliche Angaben:

Telegramm aus

Aufgenommen von k auf Ltg. Nr. ...... am ...... 191... um ... Uhr ... M. ... Mitt. durch: ......

WZ Nr. 197 Taxw. 23/2i (W ...... Ch ......) aufgegeben am 23/7 191... um 2 Uhr 20 M. N Mittag.

Bitte meinen herzlichsten Dank für die freundlichen Glückwünsche entgegenzunehmen.

G D T von Colard =

135

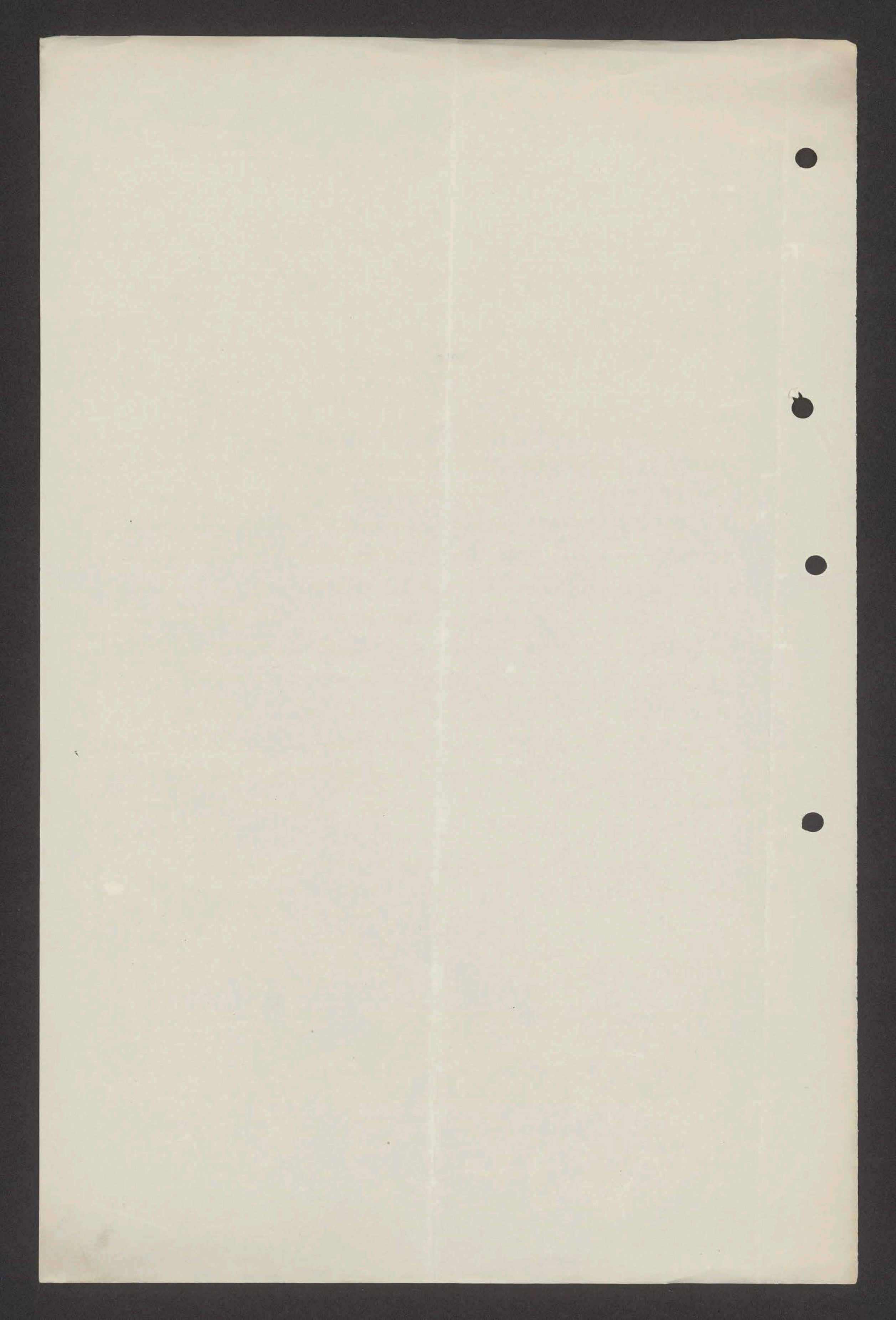
59

Kraków, dnia 17 grudnia [illegible]

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

Pozwalam sobie przesłać Jaśnie Wielmożnemu Panu pismo , któ re w dniu dzisiejszym złożyłem na ręce Jego Ekscelencyi Pana D-ra Leo,jako Prezesa Koła Polskiego . Wiedząc z pewnych źródeł, że niektóre osobistości od pewnego czasu w rozmaitych miejscach prowadzą na własną rękę akcyę dyplomatyczną w sprawie polskiej, uważałem za obowiązek zwrócić uwagę Ekscelencyi Leo, że wypada żeby , ażeby nad tą sprawą czuwało Koło Polskie, ewentualnie osob na jakaś organizacya , którą dla krótkości nazwałbym <u>dyplomatycz na</u> . Czy poruszone w tem piśmie projekta dadzą się zrealizować w dzisiejszych stosunkach, nie wiem, na pewno atoli mogę twierdzić,że jeżeli stosunki po wojnie ułożą się dla nas nie pomyślnie, odium w znacznym stopniu spadnie na dzisiejszą naszą reprezentacyę.

Zasyłam wyrazy najgłębszego szacunku i poważania

Kraków, dnia 17 grudnia 1914.

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

Pozwalam sobie przesłać Jaśnie Wielmożnemu Panu pismo , któ re w dniu dzisiejszym złożyłem na ręce Jego Ekscelencyi Pana D-ra Leo, jako Prezesa Koła Polskiego . Wiedząc z pewnych źródeł, że niektóre osobistości od pewnego czasu w rozmaitych miejscach prowadzą na własną rękę akcyę dyplomatyczną w sprawie polskiej, uważałem za obowiązek zwrócić uwagę Ekscelencyi Leo, że wypada łoby , ażeby nad tą sprawą czuwało Koło Polskie, ewentualnie osob- na jakaś organizacya , którą dla krótkości nazwałbym dyplomatycz ną . Czy poruszone w tem piśmie projekta dadzą się zrealizować w dzisiejszych stosunkach, nie wiem, na pewno atoli mogę twier- dzić, że jeżeli stosunki po wojnie ułożą się dla nas nie pomyślnie, odium w znacznym stopniu spadnie na dzisiejszą naszą reprezenta- cyę.

Łączę wyrazy najgłębszego szacunku i poważania

Sługa N. Cybulski

E k s c e l e n c y o !

Gdy dom się pali, każdy z domowników ma nie tylko prawo, lecz także obowiązek dążyć wszystkiemi swemi siłami do ratowania dobytku i domóstwa; to założenie niech usprawiedliwi mój głos, moje niniejsze pismo, które składam na ręce Ekscelencyi, jako Prezesa Koła Polskiego w Wiedniu.

Dziś już zupełnie dokładnie możemy sobie zdać sprawę, że obecna wojna pomiędzy Austryą i Niemcami z jednej, a Rosyą z drugiej strony zrujnuje przedewszystkiem doszczętnie całą Polskę. Jakkolwiek można było przewidywać, że wojna pomiędzy temi państwami głównie nasz kraj będzie miała terenem walki, sądzę jednakże, że nikt z nas nie przypuszczał, że obok wojsk rosyjskich, także wojska niemieckie lub Honwedzi Węgierscy będą także niszczyły kraj z takim wandalizmem, który przypomina czasy Hunnów nie zaś współczesnych nam mieszkańców Europy w dwudziestym wieku. Rozmiary tego zniszczenia nie dadzą się jeszcze dziś określić, a być może nawet nigdy nie zostaną określone, jednakże napewno można twierdzić że ono jest straszne i przechodzi wszystkie nasze dotychczasowe przypuszczenia o tem, jakie zniszczenie może powodować wojna. Chociaż dziś nie możemy jeszcze przewidzieć, jaki będzie ostateczny wynik tych strasznych zapasów pomiędzy największemi mocarstwami Europy, to jednakże już obecnie możemy mieć tę pewność, że najbardziej zrójnowanym narodem Europy po tej wojnie będzie naród Polski, oraz, że Polacy będą jedynym narodem, który nie będzie miał żadnego orędownika za sobą, gdy stosunki Europy będą się regulowały na stałe.

Wobec takiej sytuacyi każdy myslący Polak musi się zastanowić nad tem, co mamy czynić, ażeby się ratować od zupełnej zagłady.

Powszechnie wiadomo, że od szeregu lat u nas w Galicyi pewne czynniki, stojące w związku z zarządem wojskowym, popierały na-

sze organizacye wojskowe , jednakże wszyscy bardzo dobrze wie my , jak w tym względzie władze centralne były nie zdecydowane jak nie były w stanie zdobyć się otwarcie na powzięcie jakiegoś określonego postanowienia. Od początku wojny też i do tej chwili stanowisko Rządu austryckiego w stosunku do nas pozostaje nie jasnem, nie określonem, właściwie nijakiem. Mimo więc, że Koło Polskie w Wiedniu przez długi szereg lat popierało Rząd, mimo, że w skład Rządu wielokrotnie , a nawet i obecnie wchodzą reprezentanci naszego narodu, nie potrafiono niestety nigdy zająć takiego stanowiska , ażeby Rząd centralny liczył się z potrzebami narodu polskiego. Tak było i jest w Galicyi.

Oczywiście jeszcze gorzej się działo w dwóch innych dzielnicach Polski, tu o potzrebach narodu polskiego nie tylko nie myślano, lecz przeciwnie , jak powszechnie wiadomo, wszelkiemi sposobami starano się naród polski zniszczyć , ogłupić, zabić w nim wszelką możność narodowego rozwoju.

Z początkiem wojny, jak Ekscelencyi wiadomo, wszystkie trzy naczelne kierownictwa wojujących armii ogłosiły odezwy do narodu polskiego, w których oświadczano, że armije te niosą wolność polakom , że mają na celu oswobodzenie z dotychczasowej niewoli. Nikt jednakże z polaków chyba na seryo tych odezw nie brał, nie brały ich także oczywiście na seryo i same kierownictwa armii, trudno bowiem przypuścić, ażeby w tych sferach nie wiedziano, jakie są odpowiednie i legalne drogi , któremi się do społeczeństwa polskiego należy odwoływać. Jasną było rzeczą, że każda z tych odezw miała na celu li tylko wywołanie zamięszania w sąsiedniem państwie i uniemożliwienie u polaków jednej stałej, określonej oryentacyi. To ostatnie niewątpliwie osiągnięto: jesteśmy obecnie więcej, niż kiedykolwiek rozdzieleni conajmniej na dwa, zasadniczo różne obozy ; jeden z oryentacyą rosyjską i drugi z oryentacyą austryacką. O trzeciej oryentacyi, t.zw. wolnościowej nie mówię , sądzę bowiem że w obecnej chwili nie posiada ona żadnych widoków urzeczywistnienia. Pierwsze dwie oryentacye istniały , oczywiście także przed

wojną , lecz obecnie zarysowały się one o wiele wyraźniej i nabrały aktualności .

Trzeba atoli się przyznać, że o ile przed wojną, a nawet w jej pierwszym okresie, nam w Galicyi i znacznej części polaków poza kordonami Austryi, oryentacya austryacka wydawała się jedyną i najodpowiedniejszą, zachowanie się wojsk sprzymierzonych niemieckich w Królestwie, ich niedający się opisać wandalizm, nieludzkie traktowanie polskiej ludności, burzenie miast, a szczególnie Warszawy , bombami z aeroplanów, w końcu głosy prasy niemieckiej, odebrały tej oryentacyi , na razie wszelką podstawę, przycisnęły ją tak ciężkim kamieniem, że prawie nie podobna wydobyć z pod niego żadnej dla tej oryentacyi przychylnej myśli. Stało się jasnem, że Niemcy, Królestwo polskie uważają za kraj równie nieprzyjacielski, jak rdzenną Rosyę, że ich życzliwosć dla Polaków jest najobłudniejszem kłamstwem, że gdyby Austrya nawet ze względu na własny interes zamierzyła coś w sprawie Polaków uczynić, Niemcy na to nie pozwolą, albo raczej na wypadek zwycięstwa jeżeli pozwolą, to kosztem nowego podziału Polski, kosztem przyrznięcia sobie znacznego kawałka Kongresówki.

Czynnika w takim stopniu hamującego myśl naszą nie ma w sobie oryentacya rosyjska? wiemy wprawdzie bardzo dobrze, że nie mamy żadnych podstaw do pokładania ufności w obietnicach Rosyi, lecz mimo to po nad tę nieufność wysuwają się pewne okoliczności , które mimo wszystkie ujemne strony pozwalają do pewnego stopnia godzić się z tą myślą. W razie zwycięstwa Rosyi znaleźlibyśmy się wszyscy w jednem Państwie i to jest jedyny przypadek, w którym Poznańskie i Prusy Wschodnie mogłyby być odebrane Niemcom, a po 2-re można mieć nadzieję, że stosunki wewnętrzne i zewnętrzne państwa rosyjskiego , jego własny interes, mogą wymagać utworzenia z nas osobnego terytoryum z pewną autonomią, oczywiście mogłaby być mowa tylko o terytoryum Polski etnograficznej . Znając poglądy etnograficzne polityków rosyjskich , oczywiście i w tym przypadku musimy być przygotowani na nowy podział Polski. W razie zakończenia wojny bez wybitnego sukcesu z jednej

lub drugiej strony ukształtowania naszego kraju przewidzieć nie podobna , może wszystko pozostać tak jak było przed wojną, lub wskutek wzajemnej emulacyi państw sąsiednich , może wyłonić się projekt utworzenia Polski samodzielnej, pewnego rodzaju Albanii.

Wszystkie te ewentualności mogą się stać oczywiście bez najmniejszego udziału z naszej strony i nawet wbrew naszej woli, lecz w każdym przypadku my, zniszczeni materyalnie i zrujnowani wojną, staniemy się łupem naszych nie zrujnowanych wojną w takim stopniu sąsiadów. Mała, ze wszystkich stron obcięta Polska, nawet samodzielna , stałaby się piąkiem , zależnym od sąsiednich mocarstw, jak to już mieliśmy przykład na Księstwie Krakowskiem.

Gdy więc nad naszemi głowami faktycznie palą się stropy, gdy na kraj nasz spadło nowe największe w czasach porozbiorowych nieszczęście, jest strasznem przewinieniem wobec kraju z olimpijskim spokojem oczekiwać wyroku i nie uczynić wszystkiego, co jest w naszej mocy, ażeby obmyśleć środki ratunku, ażeby wytężyć wszystkie nasze siły, by te straszne uderzenia losu złagodzić, by zapowiadającej się grozie nowego położenia możliwie zapobiedz.

Ekscelencyi najlepiej wiadomo, że właściwie w tym względzie uczyniliśmy bardzo mało. Ostatnią naszą reakcyą na bierzące wypadki było utworzenie Naczelnego Komitetu Narodowego. Niestety sam NKN ograniczył swoją działalność wyłącznie tylko dla organizacyi Legionów w Galicyi. Gdy więc NKN żadnemi innemi sprawami narodowemi zajmować się nie mógł i obecnie zajmować się nie może , jest rzeczą konieczną utworzenie <u>nowej organizacyi</u> , której zadaniem i obowiązkiem byłoby wzięcie pod rozwagę wszystkich innych spraw narodowych i pozyskiwanie dla nich przychylnych opinii nie tylko w Austryi, ale także w całej Europie . Nie mniej ważnem zadaniem tej nowej organizacyi byłoby skrystalizowanie wśród nas samych możliwie jednolitego poglądu na naszą przyszłość, przy uwzględnieniu rozmaitych ewentualności.

Dotychczasowy przebieg walk pozwala przypuszczać, że w osta-

tecznym wyniku może zajść tylko pewna , stosunkowo nieznaczna przewaga po jednej lub drugiej stronie, że znużenie i wyczerpanie państw, prowadzących wojnę stanie się powodem jej zakończenia. Sądzę, że nie może być dwóch zdań o tem, iż największem nieszczęściem dla naszego narodu byłoby po zakończeniu wojny, gdy byśmy i nadal pozostali w trzech XXXXXXX zaborach. Wszystkie przeto usiłowania nasze w obecnej chwili muszą być przedewszystkiem skierowane ku temu, ażeby przy ostatecznej likwidacyi wojny podniesiono i popierano myśl utworzenia z ziem polskich większego obszaru z miastem Warszawą i Krakowem, ewentualnie także Lwowem. Ze stanowiska naszego t.j. Polaków w Galicyi sądzę byłoby najbardziej pożądanem, ażeby państwem , któreby tej myśli było przychylne, była Austrya i ażeby Królestwo polskie z Galicyą mogło wejść jako osobny autonomiczny kraj w skład Austryi. Zadaniem też Austryi byłoby dążyć do tego, by uchronić królestwo od nowego podziału.

Musimy atoli zdawać sobie sprawę, że wobec takiego sojusznika, jak Niemcy, orędownictwo Austryi może nie wystarczać i że orędowników musimy szukać także gdzieindziej i to właśnie musi być jednem z głównych zadań tej przyszłej organizacyi.

O utworzeniu państwa Polskiego w związku z Rosyą nie mówię, ponieważ tę ewentualność uważam za niemożliwą. Rosyanie jako zwycięzcy absolutnie się nie zgodzą na utworzenie samodzielnego Królestwa Polskiego, a gdy by nawet pod naciskiem okoliczności dla nas przychylnych i byli zmuszeni do nadania Polakom pewnej autonomii, byłaby to autonomia po lsze bardzo ograniczona a po 2 re bardzo krótkotrwała.

Jakkolwiek Koło Polskie w Wiedniu jest organizacyą wyłącznie austryacką, sądzę jednakże , i to zapatrywanie podziela, jak mnie mam, większość współobywateli , że w obecnej sytuacyi na niem polega obowiązek czuwania nad sprawami polskiemi w ogóle, w pierwszym zaś rzędzie obowiązek ten spada na Ekscelencyę , jako widomą głowę naszej jawnej reprezentacyi. Jeżeli obecnie ośmieliłem się

zabrać głos , to czynię to w przekonaniu , że jeszcze do pewnego stopnia ratunek jest możliwy , jeszcze nie wszystko wypada uważać za stracone , jeszcze w obecnej chwili rozpoczęta akcya ratunkowa może pod nie jednym względem wpłynąć na polepszenie sytuacyi w przyszłości.

Potrzeba tylko rozpocząć akcyę bezzwłocznie na razie przynajmniej w dwóch kierunkach: po I-sze, musimy dla naszej sprawy pozyskać przynajmniej część piśmiennictwa Wiedeńskiego; gdyby zaś prasa niemiecka wiedeńska okazała się zanadto odporną, założyć nowe pismo w języku niemieckim. Zdobyta w ten lub inny sposób prasa miałaby zazadanie uwydatniać wszystkie te sprawy, które przez Polaków zostały spełnione na korzyść Austryi, lub wogóle na korzyść wojsk sprzymierzonych, a także korygować wszystkiet te fakty, które przedstawiają Polaków w fałszywym świetle, lub wskutek fałszywego przedstawienia rzeczy odmawiają Polakom zasługi tam, gdzie one im się słusznie należy. Faktów takich od początku wojny było bardzo dużo i prawie wszystkie one pozostały nie skorygowane. Opinia publiczna zaniedbania dotychczasowe pod tym względem powszechnie przypisuje Kołu Polskiemu, którego większość członków przecież znajduje się w Wiedniu, a którzy niczem nie ujawnili swojej tam obecności.

Drugie zadanie tej nowej organizacyi powinno polegać na stworzeniu niejako naszej własnej Polskiej Dyplomacyi. Wobec tych wstrząśnień, którym obecnie podlega Europa, winniśmy zrobić wszelki możliwy wysiłek, ażeby nawiązaś stosunki przedewszystkiem z dyplomacyą państw neutralnych Europy i Ameryki a także z wybitnemi politykami na Węgrzech. Oczywiście do tej roli mogłyby się nadawać w pierwszym rzędzie wybitne a obok tego zamożne jednostki naszego społeczstwa, któreby się dobrowolnie misyi tej podjęły. Działalność tych jednostek musiałaby być jednakże ściśle zkoordynowaną z planami Koła Polskiego i większości społeczeństwa.

Najzupełniej zdaję sobie sprawę, że zadanie to jest bardzo trudne, atoli ani na jedną chwilę nie wątpię, że w społeczeństwie naszem znajdą się osobistości wśród pluto- i arystokracyi, które taką misyą na siebie przyjmą i z godnością spełnią.

Jestem najzupełniej świadom, że mimo największych wysiłków z na

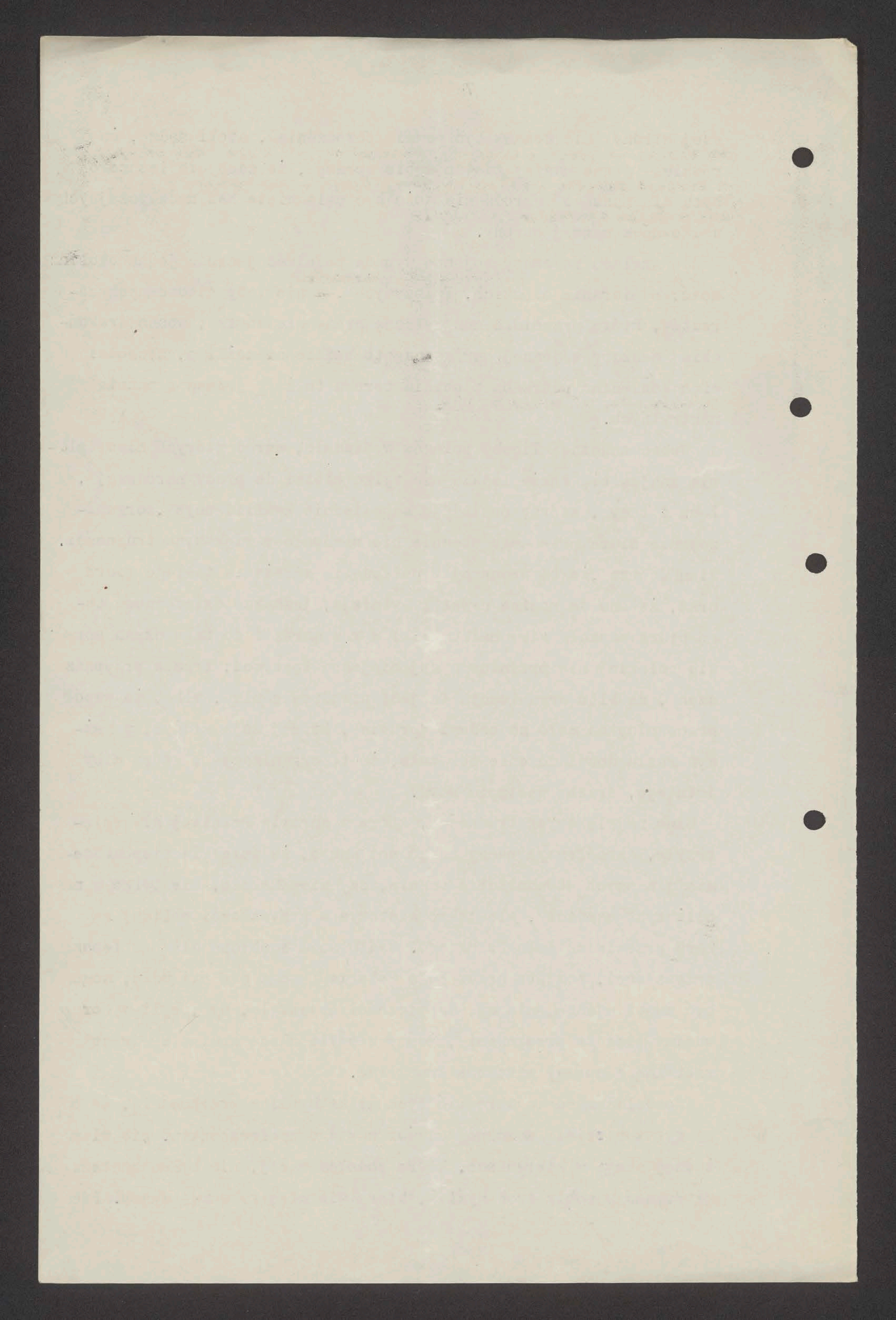
szej strony nie możemy być pewni powodzenia , atoli sądzę, że również jasno musimy zdawać sobie sprawę , że zdobycie lepszego bytu dla naszego narodu nie może być osiągnięte bez nadzwyczajnych usiłowań z naszej strony.

Ze względu na czasy wojenne wypada podnieść jeszcze jedną okoliczność: odpieranie ciężkich, fałszywych , a niekiedy nikczemnych zarzutów, które przeciwko nam wytacza prasa wiedeńska , wobec drakońskiej cenzury wojennej bardzo często będzie niemożliwe, zachodzi więc konieczna potrzeba zdobycia terenu także w jednem z państw neutralnych.

Wobec znacznej liczby polaków w Wiedniu, wsród których niewątpliwie znajdą się także ludzie nie tylko chętni do pracy narodowej , lecz i tacy , którzy posiadają odpowiednie kwalifikacye ,zorganizowanie biura prasowego obecnie nie nasuwałoby większych trudności. Wiem dobrze ,że od dawna były usiłowania założenia takiego biura oraz, że ono de nomine nawet i istnieje, jednakże działalność tego biura okazała się nad wszelki wyraz marną i do tego czasu sprawie polskiej nie przyniosła najmniejszej korzyści; trzeba przypuszczać , że albo organizacya ta jest nieodpowiednia , albo, że współpracownicy za mało są oddani sprawie , której mają służyć; w każdym razie doświadczenie pokazało, że tę organizacyę , która niby istnieje, trzeba zastąpić nową.

Mimo największych trudności, które w sprawie Polskiej się spiętrzyły, Ekscelencya raczy wziąć pod uwagę, że wszelkie niepowodzenie w naszych stosunkach słusznie, czy niesłusznie, nie tylko w najbliższych czasach , ale także historya w przyszłości policzy na karb przewinień Koła Polskiego. Usiłowania zdobycia dla nas lepszej przyszłości, podjęte przez Koło Polskie , mogą się nie udać, mogą być nawet ujemne, ale my, współcześni obywatele, my , byli wyborcy, musimy mieć to przekonanie, żeśmy złożyli nasze zaufanie w ręce rzetelne, o sprawy narodowe troskliwe.

Pozwoliłem sobie skreślić tych kilka myśli w przekonaniu, że one są wyrazem opinii znacznej części naszego społeczeństwa. Nie widząc żadnej akcyi w kierunkach, które podałem wyżej, nie byłem w stanie zatrzymać w sobie tych myśli , które się kłębiły w mej duszy. Pisa

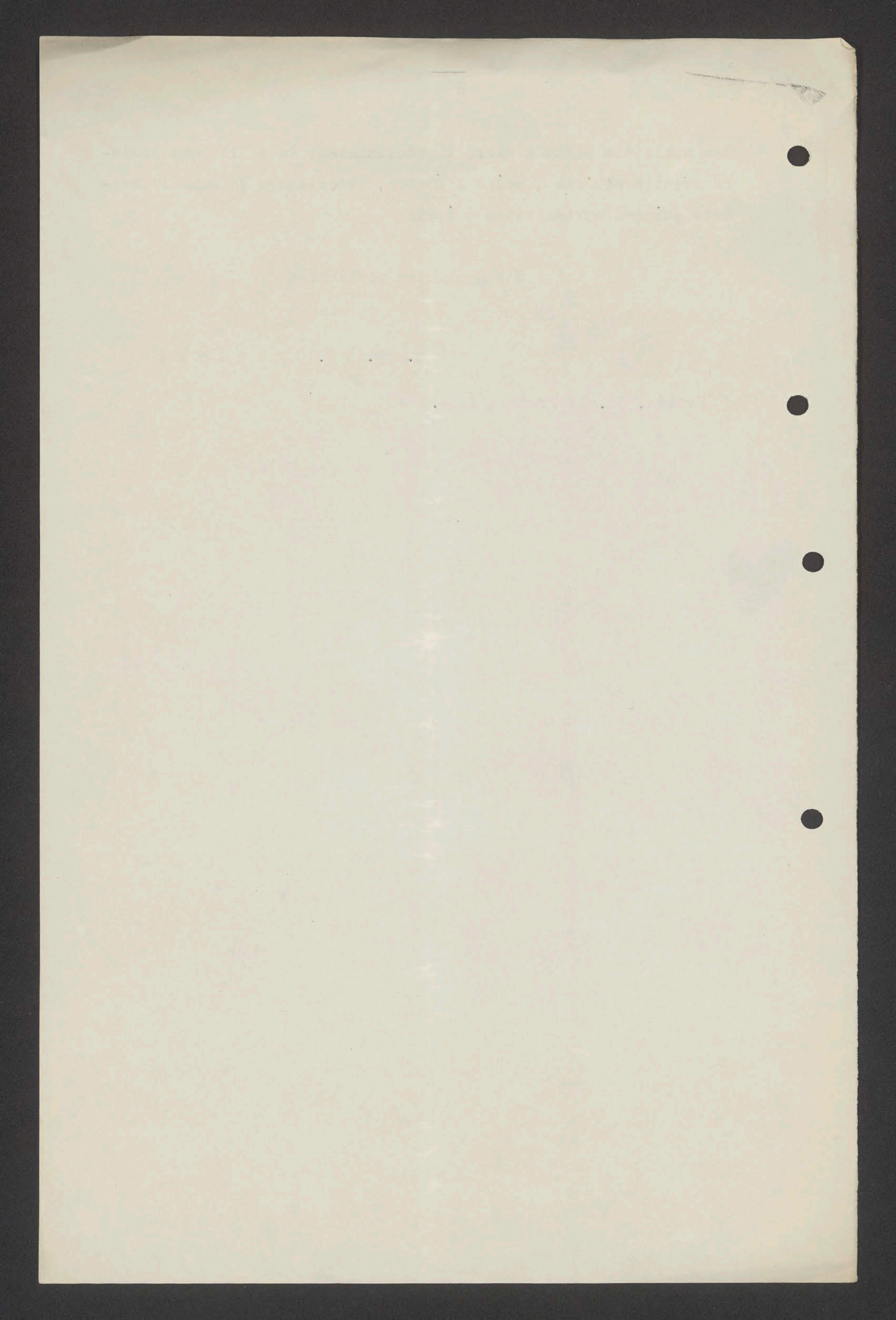

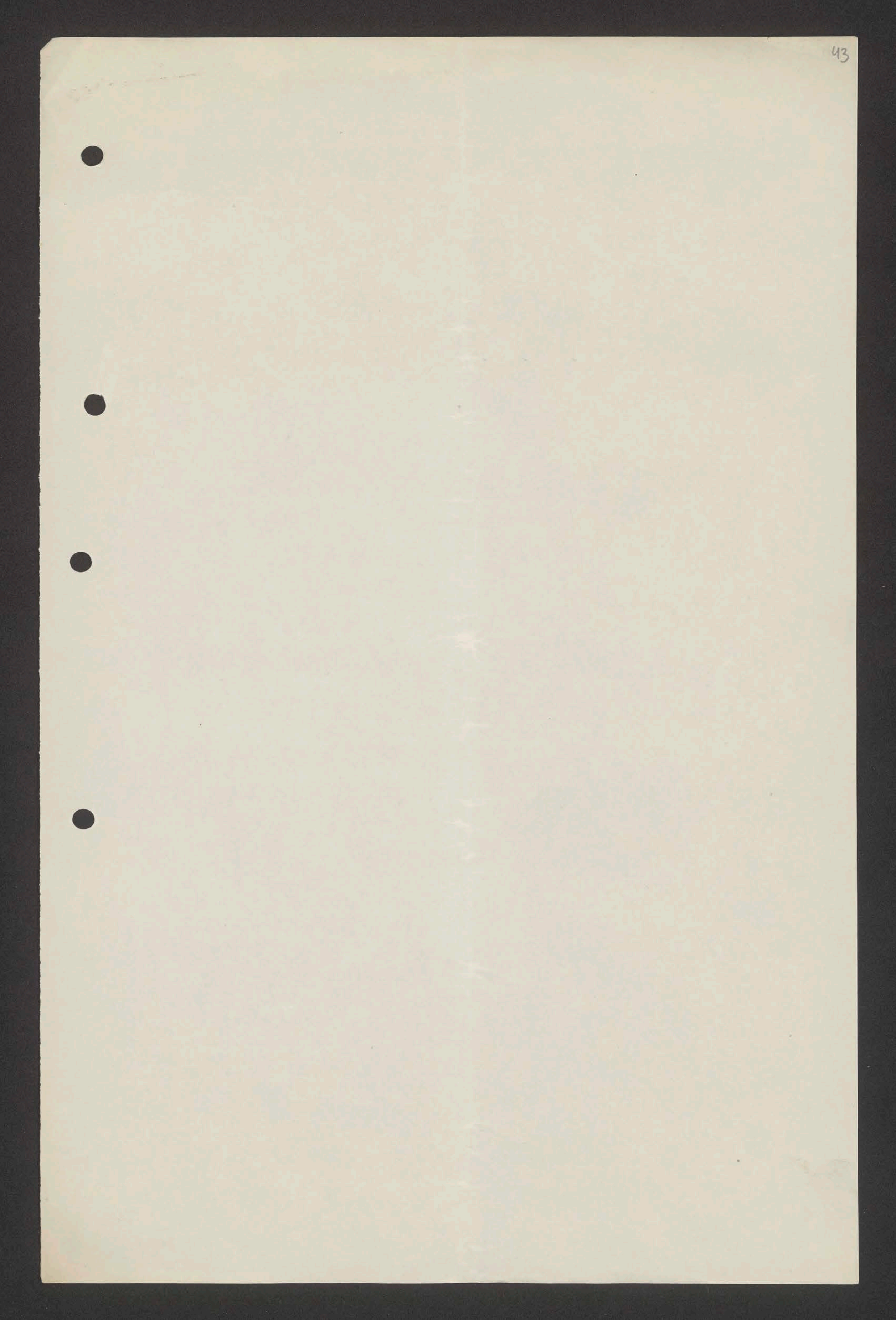
łem niniejsze pismo z wiarą i przekonaniem, że o ile ono zawiera kwestye słuszne , ważne i zdrowe, Ekscelencya je uzna i znajdzie możność wprowadzenia w życie

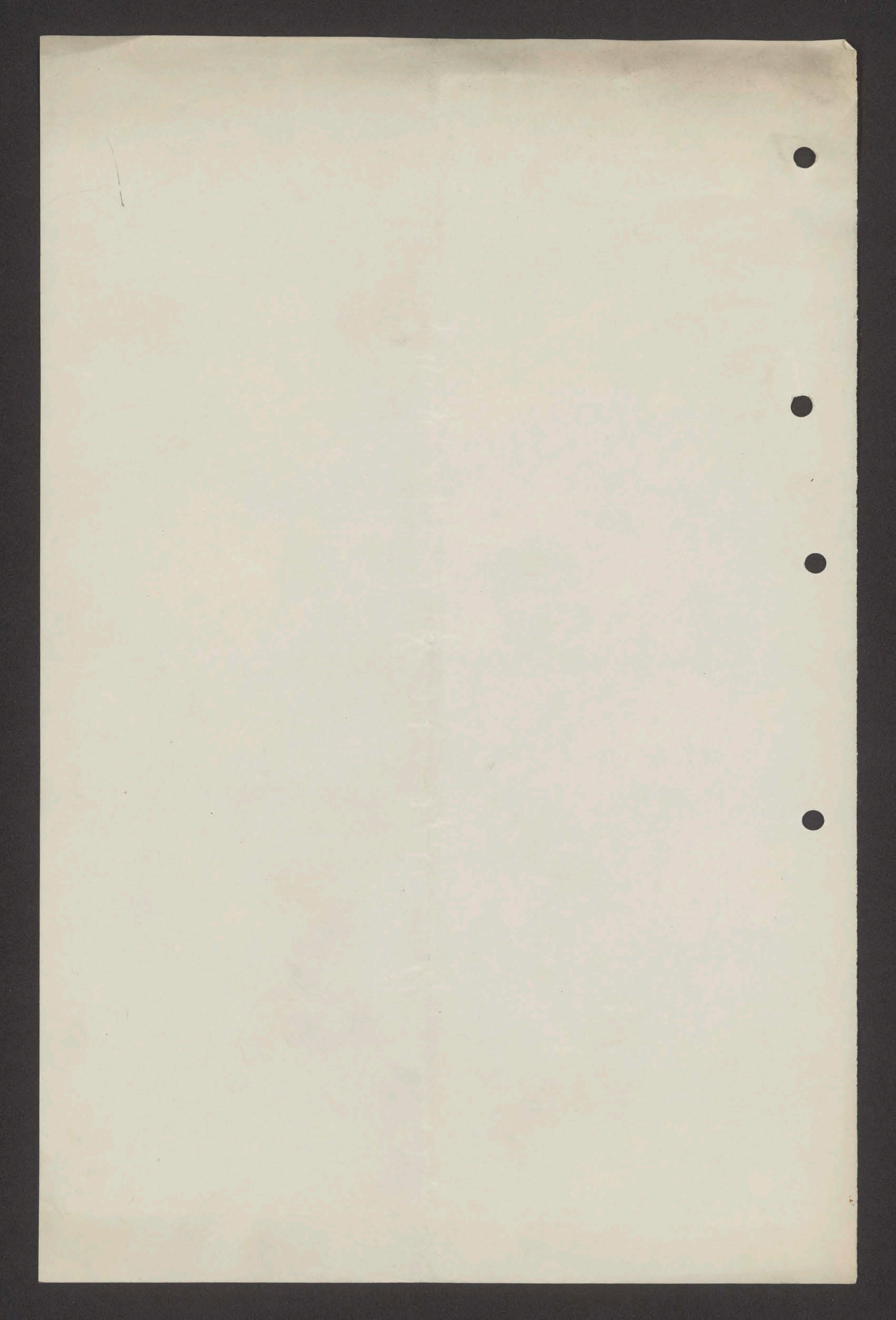
Z głębokiem poważaniem

m. p. N. C y b u l s k i

Kraków, dn. 17 grudnia 1914.

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie!

W obec mającego się odbyć w tych dniach zebrania członków NKN, pozwalam sobie przesłać JWPanu kilka szczegółów, (dotyczących nastroju), które otrzymałem w tych dniach od moich znajomych, pozostających do tychczas na obszarach Król. Pol., jeszcze zajętych przez rosyan. Według tych relacyj nie tylko w Warszawie, ale we wszystkich miastach prowincyonalnych, i nawet na wsi nie ma mowy o jakichś sympatyach rosyjskich; może tak było w niektórych miejscowościach, w pierwszych tygodniach wojny, obecnie jednak tak nie jest, przeciwnie co raz bardziej rozszerza się oryentacya polska i polsko-austryacka. Atoli rozszerzeniu się tego kierunku mysli stała i stoi na przeszkodzie okoliczność, że ze strony sprzymierzonych, a w szczególności ze strony Austryi do tych czas nie wyszło nic takiego, co by, choć w najogólniejszych zarysach, dawało pojęcie o przyszłem ukształtowaniu się naszych stosunków politycznych. JWPanie Prezesie! idzie o to, czy w obec zupełnie nowego układu stosunków politycznych w obecnej chwili, nie dało by się dójść do szczerego i otwartego porozumienia się z politykami Austryackiemi, do wyjaśnienia im, że szczególnie w obecnej sytuacyi, jasne i rozumne ujęcie sprawy polskiej było by bardzo korzystne dla państw sprzymierzonych. Do tego potrzeba koniecznie jakiejś enuncyacyi ze strony rządów sprzymierzonych, lub przynajmniej Austryi, rodzaj jakiegoś manifestu, obiecującego chociażby tylko tyle, ile posiadała Galicya. Taka enuncyacya ze strony Austryi nie tylko w znacznym stopniu uspokoiłaby całą ludność Polską, ale zarazem dała by podstawę do działania zwolennikom naszych przekonań, dałaby im możność nawet pewnego zorganizowania się w oczekiwaniu zwycięstwa wojsk sprzymierzonych. Po odezwie Najjaśniejszego Pana, dającej nam jakąkolwiek gwarancyę lepszej przyszłości, nie tylko by się znalazło jeszcze sporo młodzieży, jako kandydatów do Legionów, ale udało by się wywołać nawet pewien ferment w szeregach nieprzyjacielskich. Tak sprawa się przedstawia według opinii ludzi, sprawie naszej życzliwych, stosunki miejscowe dobrze

znających.

Rozumiem dobrze, JWPanie Prezesie, że zadanie, które poruszyłem w niniejszem pismie, będzie nie łatwe, lecz przeciwieństwa i przeszkody pwinne pobudzić Panów do tem energiczniejszego działania. Na razie przynajmniej nie mogę przypuscic, ażeby głowy polityków Austryackich były zupełnie nie dostępne dla każdej mysli politycznej, która państwu może przynieść korzyść.

Zmuszony jestem w obec Pana poruszyć jeszcze jedną bardzo ważną sprawę, a mianowicie, że naczelnicy wojenni w niektórych zajętych miejscowościach Król. Pol. nie mają wprost żadnego zrozumienia swego stanowiska w obec ludności polskiej i swojemi zarządzeniami w wysokim stopniu ją zrażają, co chyba nie może odpowiadać celom i zamiarom Rządu.

Łączę serdeczne ukłony i pozostaję z prawdziwym szacunkiem

sługa N Cybulski

24/V 915.

Jaśnie Wielmożny Panie

Prezesie!

Przesyłam do rąk pańskich artykuł, pod tytułem. Czy przełom? Prosiłbym bardzo jeśli pan znajdzie chwilę czasu, przejrzeć go i osądzić czy nie byłoby rzeczą wskazaną ogłosić go w jakiemś z pism neutralnych, oczywiście [illegible] [illegible], do czego dziś JWPana zupełnie upoważniam. Gdyby Pan uznał, iż ogłoszenie

nie moich myśli; nie jest w stworzone,
wyrwane zachowaniu u siebie.

Łączę wyrazy najgłębszego szacunku
i prawdziwego poważania

H. N. Cybulski

14

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

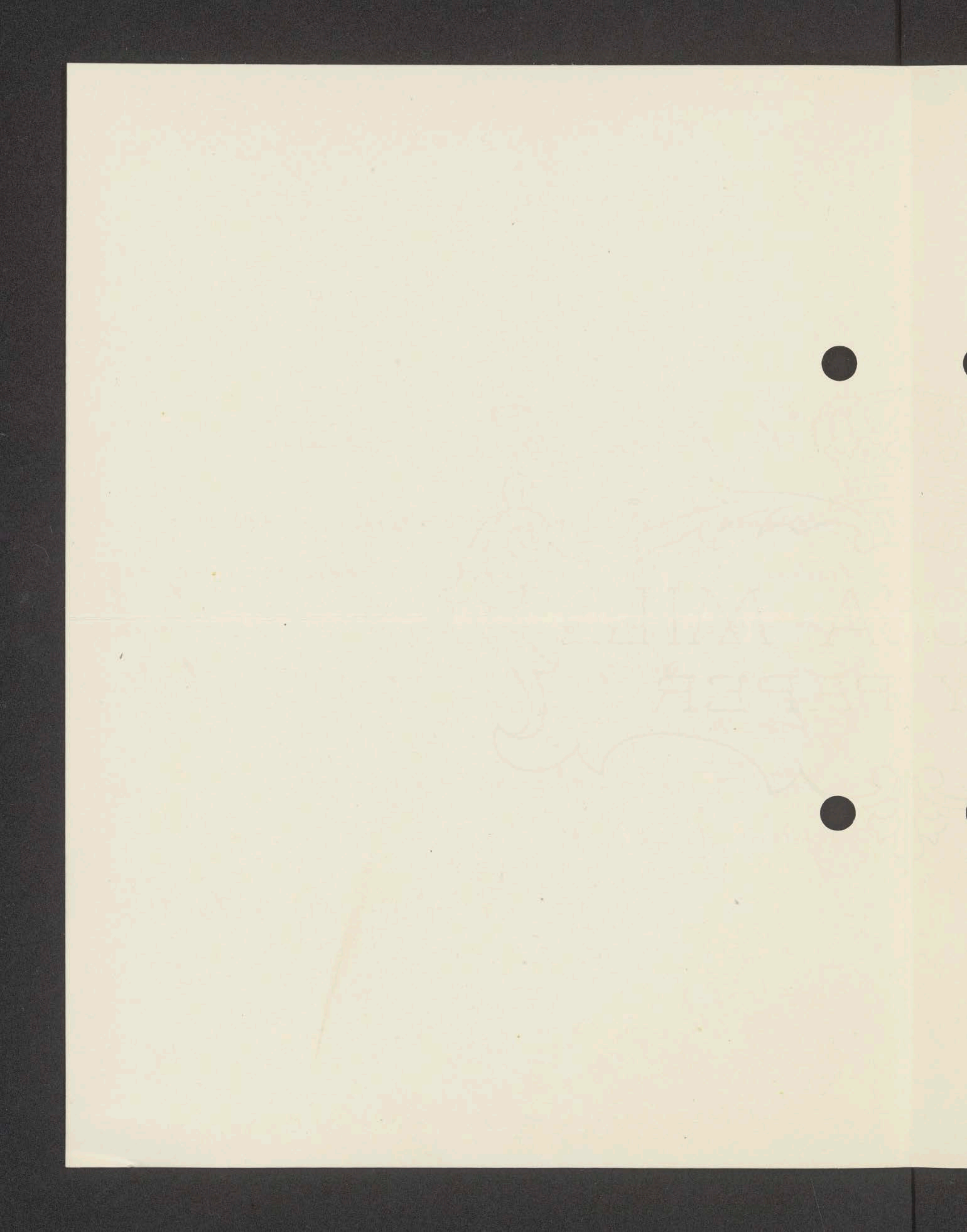
Wielmożny Panie Prezesie!

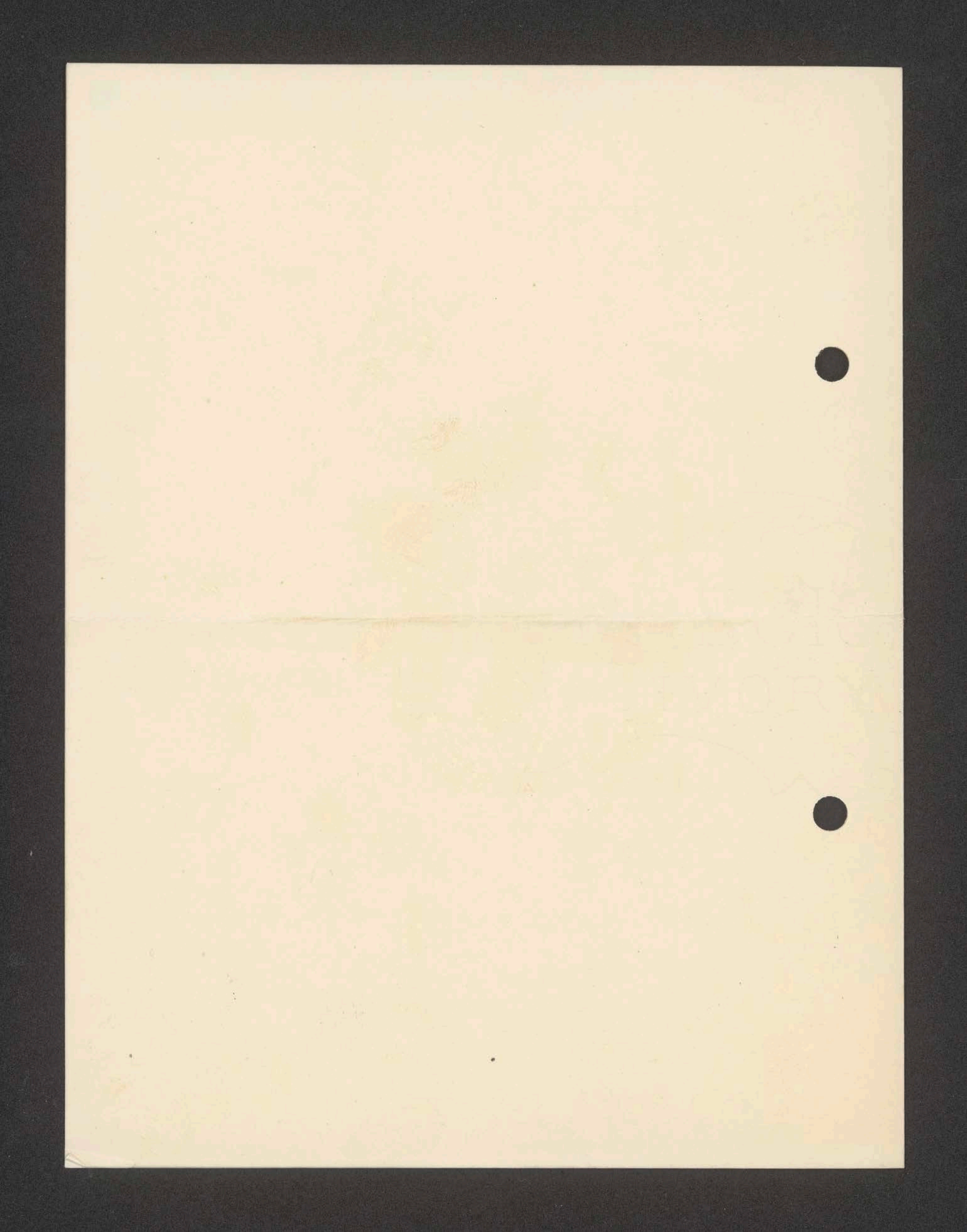
Ponieważ zdołałem przesunąć moje terminy na poniedziałek, przeto ośmielę się skorzystać z łaskawej uprzejmości JW Pana Prezesa. Ściśle o oznaczonej godzinie będę gotowym.

W słowach zobowiązania i głębokiego szacunku [illegible] się kreślę powolnym.

Dr Bohdan Cybulski

10/VIII 917
w Krakowie
ul. Zwierzyniecka l. 15

Wiedeń 29/6 1915

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie,

Wywiad w sprawie polskiej, rozesłany wczoraj, w poniedziałek, do wszystkich pism wiedeńskich, zamieściło tylko jedno pismo: „N. W. Journal." Wycinek odnośny załączam. Okazuje się z tego, jak mało życzliwą dla sprawy polskiej jest prasa wiedeńska.

Mówiono mi, że i „Pester Lloyd" zamieści wywiad, osobiście jednak nie mogłem dotychczas tej rzeczy skontrolować.

Sądzę, że „Polen" powinno wywiad w najbliższym numerze zamieścić.

Co do pobytu kanclerza niemieckiego w Wiedniu, oświadczono mi, że kwestya polska nie była przedmiotem rozmów wiedeńskich.

Łączę wyrazy głębokiego szacunku

Fr. Czaki

VIII/, Florianigasse 2

807

ward, nach dem Kriege zu einer organischen Einrichtung machen müssen. Damit erst werden wir das Erbe Bismarcks in seinem ganzen Umfange verwirklichen.

Wir müssen das, selbst wenn wir nicht wollten, aus einem einfachen Grunde, der stärker ist als alle Bedenken der Sonderinteressen: weil wir nach dem Kriege die europäische Situation, die uns so eng aneinander geschmiedet hat, nicht nur in ihren Grundlinien fortdauern, sondern nach der Abkehr Italiens vom Dreibunde noch verschärft sich fortsetzen wird und in absehbarer Zeit zu ähnlichen Explosionen wie heute führen kann. Solchen Möglichkeiten müssen wir schon von vornherein, im Frieden, begegnen und ihnen eine nur um so unangreifbarere mitteleuropäische Festung entgegensetzen. Daher muß das Ziel der Zukunft auf militärischem Gebiete zwischen dem Deutschen Reiche und Oesterreich-Ungarn eine wesentliche Angleichung der Einrichtungen, der Bewaffnung, der Organisation und der Pläne, vor allem eine Einheitlichkeit der Grenzbefestigungen und der Grenzgestaltung nach Osten — denn dort liegt die Entscheidung! — werden. Eine organische Militärkonvention, die die Souveränität der einzelnen Macht nicht einschränkt, wohl aber die Leistungsfähigkeit beider steigert. Entsprechend müssen wir auf finanzpolitischem und kolonialpolitischem Gebiet gemeinschaftlich operieren, mit der Angleichung der beiderseitigen Währungen die notwendige Voraussetzung schaffen, mit Kapitalaushilfen und anderen Mitteln auf dem internationalen Geldmarkt einheitlich vorgehen. Das letzte Ziel muß eine weltpolitische Betriebsgemeinschaft zwischen dem Deutschen Reiche und Oesterreich-Ungarn werden.

Die wirtschaftliche Annäherung darf bis zu der Grenze gehen, die die Selbständigkeit der beiden Staaten und ihrer Volkswirtschaften erträgt. Es kommt nicht auf den Namen an, ob das Wort Zollunion lautet oder viel bescheidener: ein handelspolitisches Bündnis mit gegenseitiger Zollprivilegierung. Gewiß stehen einer reinen Zolleinheit noch lange fast unübersteigliche Schwierigkeiten entgegen. Die Bedenken erschöpfen sich ja nicht mit den Interessentenargumenten auf beiden Seiten, mit der Sorge der deutschen Landwirtschaft vor einer unbedingten Oeffnung der Grenzen, und der Furcht der österreichischen Industrie vor überlegenem deutschen Wettbewerb. Eine Reihe weiterer prinzipieller Bedenken ist von dem Freiburger Nationalökonomen Karl Diehl mit Sachkunde entwickelt worden: die Verschiedenheit der Valuta, die Verschiedenheit des ganzen Finanz-, Zoll- und Verbrauchssteuersystems, der Praxis der Verkehrspolitik und vor allem des Standes des Arbeiterschutzes in beiden Ländern. Es sind das alles Fragen, die nicht nur mit dem Gefühl, sondern mit dem politischen Verstande, nicht auf einmal, sondern allmählich gelöst werden müssen, und es wäre falsch, die Analogie des Zollvereins anzurufen; auch wäre nichts leichter, als aus der Opposition Bismarcks gegen den österreichischen Handelsvertrag in den neunziger Jahren Argumente gegen den ersten Schritt schon auf dem neuen Wege zu entnehmen. Aber es ist doch die Frage, ob manche dieser Schwierigkeiten nicht überwunden werden können, weil sie überwunden werden müssen. Vom Standpunkt der österreichischen Industrie hat der Wiener Nationalökonom Eugen v. Philippovich sich unter Vorbehalt von Uebergangszuständen prinzipiell einverstanden erklärt, ja er geht schon so weit, die unumgängliche Voraussetzung, die einheitliche Markwährung, zuzugestehen. Und ebenso kann man sich vorstellen, daß die deutsche Landwirtschaft keine Beeinträchtigung erfahren würde, wenn sie im Frieden hoch geschützt bleibt gegen den übermächtigen russischen und überseeischen Wettbewerb, also gegen Gebiete, die im Kriegsfall uns doch verschlossen sind; dagegen mit viel geringeren Zollsätzen ausgestattet wird gegenüber einem Lande, mit dem wir für immer verbündet bleiben und im Kriegsfall unter allen Umständen eine weltpolitische Einheit bilden.

Die Auferstehung Polens.

Interessante Aeußerungen eines österreichischen Staatsmannes.

Der Wiener Korrespondent des in Petrikau erscheinenden „Dziennik Narodowy" sendet seinem Blatte folgendes Gespräch über die polnische Frage, welches er mit einem hervorragenden österreichischen Staatsmann geführt hat. Auf die Frage über die Zukunft Polens antwortete der Staatsmann:

Die Zukunft der Polen ist eng mit den Erfolgen der Zentralmächte verknüpft. Und da das Kriegsglück uns günstig ist, bin ich auch bezüglich der zukünftigen Lage der Polen ein überzeugter Optimist. Die Polen wissen sehr gut, daß sie unter habsburgischer Herrschaft volle Autonomie, Gleichberechtigung und Entwicklungsmöglichkeit erlangt haben. Dieselbe Haltung wird die österreichisch-ungarische Monarchie auch in Zukunft den Polen gegenüber bewahren. Und wenn die Monarchie polnisches Land gewinnen wird, dann wird dies für die unter russischer Knechtschaft schmachtenden Polen eine wirkliche Befreiung bedeuten.

Frage: Und Deutschland?

Antwort: Es ist richtig, daß die Polen in Preußen eine harte Schule durchgemacht haben. Diese Schule hat ihnen aber gut angeschlagen. Die Polen in Preußen sind wirtschaftlich und national stark geworden. Der strenge antipolnische Zug in Preußen gehört bereits der Geschichte an; lange vor dem Kriege ist ein Meinungsumschwung in Deutschland eingetreten. Der Reichskanzler Bethmann Hollweg ist den Polen gut gesinnt, und aus den verschiedenen amtlichen Kundgebungen kann mit Recht geschlossen werden, daß eine Neuorientierung in der polnischen Frage in Deutschland bevorstehe. Man darf nicht vergessen, daß die Haltung Preußens gegenüber den Polen auf der Tradition beruhte, daß man durch Strenge gegen die Polen die Freundschaft Rußlands sich erhalten könne und daß Rußland in dieser Ansicht stets Preußen bestärkt hat, um den Fluch der Polen von sich auf die Deutschen abzuwälzen. Heute hat sich die Situation zugunsten der Polen geändert.

Frage: Wie ist es mit der von gewisser Seite behaupteten Absicht einer Teilung Kongreßpolens?

Antwort: Diese Gerüchte werden von gewisser Seite eifrig ausgestreut, und zwar in einer nicht zu verkennenden Absicht. Es ist charakteristisch, daß dieses Schlagwort von derselben Seite ausgeht, welche gegen die Zustände in Russisch-Polen nichts einzuwenden hatte, sondern im Gegenteil der russischen Regierung soviel als möglich half. Die provisorische Teilung Polens in deutsche und österreichische Gebiete ist kein Präzedenzfall für die definitive Lösung der Frage.

Frage: Wann wird eine Kundgebung der Zentralmächte über die polnische Frage erfolgen?

Antwort: Wir betreiben keine Demagogie nach dem russischen Muster und versprechen nichts, was wir nicht halten könnten. Wir verstehen die Ungeduld der Polen, müssen aber von ihnen Vertrauen fordern. Die polnische Frage ist eine sehr komplizierte Frage, die viele internationale und staatsrechtliche Probleme in sich birgt. Und dazu sind wir noch mitten drin im Kriege. Es wäre ein leichtes Stilübungen à la Großfürst Nikolaus zu verfassen, damit wäre aber den Polen nicht gedient. Mögen die Polen uns volles Vertrauen schenken und auch weiterhin an ihrer Zukunft mitarbeiten. Ich kann ihnen nur das eine sagen: Die heldenhaften Kämpfe der polnischen Legionen sind nicht umsonst gekämpft worden, das polnische Blut ist nicht umsonst vergossen worden. Die Polen gehen einer besseren Zukunft entgegen. Lemberg ist von unseren und deutschen Truppen befreit worden. Die gemeinsame Freude hat auch ein neues Band der Liebe und des Vertrauens zwischen den übrigen Völkern der Monarchie und den Polen geknüpft. Wir Wiener zum Beispiel werden nie vergessen, wie wir im Laufe dieses Krieges enge Blutsbrüder der Polen geworden sind. Bald wird die Reihe an Warschau kommen. Die Auferstehung Polens wird nicht Rußland, sondern Oesterreich-Ungarn und sein Bundesgenosse Deutschland verwirklichen.

Der Krieg mit Rußland.

Der deutsche Bericht.

Berlin, 28. Juni. Das Wolffsche Bureau meldet:

Großes Hauptquartier, den 28. Juni 1915.

Oestlicher Kriegsschauplatz.

Russische Angriffe nördlich und nordöstlich von Praszuysz, die sich hauptsächlich gegen unsere neue, am 25. Juni eroberte Stellung südöstlich von Oglenda richteten, brachen unter großen Verlusten für den Gegner zusammen.

Südöstlicher Kriegsschauplatz.

Halicz wurde von uns besetzt; der Dnjestr ist heute früh auch hier überschritten worden. Damit ist es der Armee des Generals v. Linsingen gelungen, auf ihrer ganzen Front nach fünftägigen schweren Kämpfen den Uebergang über diesen Fluß zu erzwingen. Weiter nördlich verfolgen unsere Truppen den geschlagenen Feind gegen den Gnila-Lipa-Abschnitt.

Seit dem 23. Juni nahm die Armee Linsingen 6470 Russen gefangen.

Nordöstlich von Lemberg nähern wir uns dem Bugabschnitt, weiter westlich bis zur Gegend von Ciechanow sind die verbündeten Truppen im weiteren Vorgehen; sie machten mehrere Tausend Gefangene und erbeuteten eine Anzahl Geschütze und Maschinengewehre.

Oberste Heeresleitung.

Der Statthalter von Galizien wieder in Lemberg.

Biala, 28. Juni. (Korr.-Bur.) Das galizische Amtsblatt veröffentlicht folgendes Telegramm aus Lemberg:

„Freudig bebenden Herzens soeben in Lemberg eingetroffen. Ich fand bei der erlösten Bevölkerung eine begeisterte Stimmung. Die Stadt bis auf den Bahnhofsteig unversehrt. Sende allen Herren Beamten der Landesbehörden wärmste Grüße aus ihrer Heimatstadt.

Statthalter."

Eine Greueltat russischer Soldaten.

Verbrennung Schwerverwundeter in einer Scheune. — Die hilfebringende Bevölkerung beschossen.

Wien, 28. Juni. Aus dem Kriegspressequartier wird gemeldet:

Die Lügenpresse der Entente, die immer bereit ist, erfundene Erfolge unserer Gegner zu schildern, kann auch beharrlich schweigen, wenn es sich um verbrecherische Vorgänge handelt, die vor Kriegs-

Erscheint täglich.
Einzelnummern in Wien 8 Heller
Sonn- und Feiertags . . 10 Heller
innerhalb der alten Bezirke
Provinz 12, resp. 14 Heller.
Inseraten- und Abonnement-Annahme
Stadt, Schulerstraße 9 (Tel. 4374)
und in den eigenen Filialen:
IV., Mayerhofgasse Nr. 11 (Telephon 50064).
IX., Währingerstraße Nr. 66 (Telephon 15475).
XV., Neubaugürtel Nr. 45 (Telephon 38.348).

Außerdem nehmen Inserate an:
die Annoncenbureaus von M. Dukes Nachf., Heinrich Schalek, Haasenstein & Vogler, Rudolf Mosse in Wien und sämtliche Filialen, Bock & Herzfeld, Ed. Braun, J. Rafael, J. Danneberg, M. Zitter; Julius Leopold und J. Blockner in Budapest; Heinrich Eisler in Hamburg und Berlin; Isidor A. Stern in Bukarest und alle übrigen größeren Annoncenbureaus des In- und Auslandes.

Irgendwelche Garantie für die Aufnahme der Inserate in eine bestimmte Nummer übernimmt die Administration nicht, doch werden Wünsche nach Tunlichkeit berücksichtigt.

Abonnement- und Inseraten-Vertreter für Deutschland, Italien, Amerika rc.: Zeitungsbureau Saarbach in Köln, Berlin, New-York; Georg Stilke, Berlin; Julius Fuchs, Berlin; F. Tennant Pain, Köln.
Post-Sparkassen-Scheck-Konto: Nr. 30672.

Wiener Telephone
Redaktion auch nachts 16.941, 16.942, 16.943 | Hpt.-Administr. .... 16.940 | Druckerei 23.088
Kleiner Anzeiger und Abonnement-Annahme: 4374.

Neues Wiener Jour

Unparteiisches Tagblatt.

Herausgeber: J. Lippowitz.

Nr. 7787 — Wien, Dienstag, 29. Juni 1915

Kronrat im russischen Ha

Beratung des Zaren mit dem Generalissi
Armeen und sämtlichen Min

Petersburg, 28. Juni. (Korr.-Bur.) Die Petersburger Telegraphen
aus dem Hauptquartier: Im kaiserlichen Zelt fand **unter dem Vorsitz**
dem beiwohnten: Der Generalissimus Großfürst **Nikolaus Nikolajewitsch**
präsident, der Minister des kaiserlichen Hofes, der Reichskontrolleur, die M
Auswärtiges, Finanzen, Handel, Inneres und der Verweser des Kriegs
Poliwanow.

Erschütterung der ganzen russi

**Budapest, 28. Juni. (Privattelegramm des „Neuen Wien
einer der wichtigsten, von den Russen mehrere Wochen hindurch hartnäckigst verteidigter Pun
Die Stadt Halicz liegt gerade in der Mitte des galizischen Teiles des Dnjestr, ungefähr 25 Kil
und östlich von Halicz haben die verbündeten Truppen schon früher den Dnjestr überschrit
Armee jetzt den östlich von Halicz gelegenen Ort Nisniow und noch weiter östlich Z
Linsingen-Armee, in deren Verband bekanntlich auch österreichisch-ungarische Tr
bei Zurawno forciert. Damit erscheint die ganze russische D
Russen ziehen sich seit heute auf der ganzen Linie in südöstl
verfolgt von unseren Armeen.**

Erstürmung von Halicz durch die Armee Linsingen.

Der Uebergang über den Dnjestrfluß erzwungen.

Wien, 28. Juni.
Amtlich wird verlautbart:
28. Juni 1915, mittags.

Russischer Kriegsschauplatz.

Die verbündeten Armeen in Ostgalizien verfolgen. Sie erreichten gestern unter fortwährenden Nachhutkämpfen nordöstlich Lemberg die Gegend Klodzienko-Zadworze, dann mit Vortruppen den Swirz, der im Unterlauf schon überschritten wurde.

Halicz ist in unserem Besitz. Das südliche Dnjestrufer aufwärts Halicz ist vom Feinde frei. Nach fünftägigen schweren Kämpfen haben die verbündeten Truppen der Armee Linsingen den Dnjestrübergang erzwungen. An der übrigen Dnjestrfront herrscht Ruhe.

Truppen der Armee des Erzherzogs Josef Ferdinand erstürmten gestern Plazow (südwestlich Narol) und drangen heute nacht in die feindlichen Stellungen auf den Höhen nordöstlich des Ortes ein. Die Russen sind im Rückzug über Narol.

Die sonstige Lage im Nordosten hat sich nicht geändert.

Der Stellvertreter des Chefs des Generalstabes:
v. Höfer, Feldmarschalleutnant.

Günstige Kriegslage auf allen Fronten.

Die Beurteilung in Berlin.

Berlin, 28. Juni. (Privattelegramm des „Neuen Wiener Journals“.) Major v. Schreibershofen führt in der „B. Z. a. M.“ über die Kriegslage auf dem westlichen Kriegsschauplatze aus: Bis auf einige minimale Lokalerfolge sind alle Angriffe des Feindes abgeschlagen worden. Die deutschen Truppen haben ihre sämtlichen Stellungen fest in der Hand. In den letzten Tagen sind nicht nur die feindlichen Gegenangriffe überall unter den schwersten Verlusten für die Feinde abgeschlagen worden, sondern die deutschen Truppen haben, selbst zur Offensive vorgehend, einige wichtige örtliche Erfolge erzielt. Wenn diese auch für die Gesamtlage ohne entscheidende Bedeutung und auf das Ergebnis einer großangelegten, auf einen Durchbruch der feindlichen Stellung hinzielenden Operation nicht von Einfluß sind, so sind sie jedenfalls ein deutlicher Beweis für die günstige allgemeine Lage der deutschen Truppen, und von einer Durchbrechung der deutschen Front kann wohl auch nicht im entferntesten die Rede sein. Diese Erfolge gewinnen noch an Bedeutung, da sie gerade an den Stellen erzielt wurden, nämlich auf den Maaßhöhen, welche die Franzosen selbst in ihren früheren Berichten als die allerwichtigsten Punkte bezeichnet haben.

Noch günstiger liegen die Verhältnisse auf der ita[illegible]enischen Front. Trotz dem Einsetzen starker Kräfte haben die Italiener bisher nicht vermocht auch nur die geringsten Erfolge zu erzielen. Ihre Angriffe konnten überall abgeschlagen werden. Die italienische Offensive ist bisher vollkommen gescheitert und auch eine Wiederholung der Vorstöße dürfte bei den örtlichen Verhältnissen keine Aenderung zur Folge haben, sondern nur zur Erhöhung der Verluste führen. Da die Lage an der Südgrenze der Verbündeten vollkommen gesichert ist, konnten die Hauptkräfte nach wie vor an der Ostfront verwendet und zur weiteren Durchführung der dortigen Operationen eingesetzt werden. Vielleicht hatte man nach dem Fall von Lemberg ein schnelleres Vorgehen der verbündeten d[illegible]tschen und österreichisch-

1026.

Wiedeń, sobota 7 sierpnia 1915

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie!

Dziś o godzinie 7 wieczór otrzymałem od posła Ugrona poufne informacye w sprawie odezwy do Polaków z okazyi zdobycia Warszawy. Otóż odezwa ta jest już gotowa, będzie jednak ogłoszona dopiero wtedy, gdy walki w samej Warszawie ustaną i kiedy Rosyanie będą zupełnie wyparci. Ogłoszenie odezwy nastąpi tedy za parę dni dopiero. Odezwa będzie ogłoszona w formie rozkazu dziennego komendy sprzymierzonych armii (Tagesbefehl des Kommando der verbündeten Truppen. Kto ją podpisze, Ugron nie powiedział; z innej strony słyszę, że prawdopodobnie książę Leopold bawarski. Na pytanie co do treści odezwy nie otrzymałem od Ugrona dokładnej informacyi. Powiedział tylko, że będzie życzliwa (raz nawet oświadczył, że „bardzo życzliwa") dla Polaków. Zdaje się jednak, że nie powie nic konkretnego ani pozytywnego, bo o ~~[illegible]~~ meritum sprawy polskiej będzie mowa dopiero ~~przy~~ po zawarciu pokoju.

Tak brzmią informacye Ugrona. Od innego urzędnika z Ballhausplatzu otrzymałem następujące dodatkowe informacye: Austro-Węgry zachowują wobec sprawy polskiej stanowisko, z którego Polacy mogą być zadowoleni. Wskazuje na to artykuł wstępny Fremdenblattu z 7 sierpnia, ogromnie ciepły w tonie, dający do zrozumienia w sposób oczywiście ostrożny, ale dla uważnie czytającego jasny, że Królestwo

polskie będzie przyłączone do Austryi. Artykuł
zawiera wiele finezyi dyplomatycznej i musi być
uważany za doniosłą enuncyacyę polityczną Austryi.

Stanowisko rządu węgierskiego określa komuni-
kat ~~w~~ wiedeńskiej „Politische Correspondenz", inspi-
rowany przez hr. Tiszę. (Zapewne niedzielne dzienniki
wiedeńskie przedrukują komunikat). Komunikat
świadczy o wielkiej sympatyi rządzących sfer węgier-
skich dla Polaków. Informator mój oświadczył, że
sfery węgierskie zdziwione są twierdzeniem, wygłasza-
nem w sferach polskich, jakoby Węgrzy byli źle dla
Polaków wrogo usposobieni. Specyalnie hr. Tiszy
zależy na tem, aby Polaków wyprowadzić z tego błędu
i tem się tłumaczy po części ton komunikatu wę-
gierskiego. Ogromnie życzliwie (o wiele śmielej, niż
prasa wiedeńska) wyraża się o aspiracyach Polaków
prasa węgierska, i to nietylko Pester Lloyd, lecz
i wszystkie inne dzienniki węgierskie. Życzliwe
stanowisko Węgrów ma ogromnie doniosłe znaczenie
dla Polaków. (Przy tej sposobności słyszę, że część
polityków węgierskich z budapeszteńskich kół liberalnych
chce uczynić junctim między swem stanowiskiem
w sprawie polskiej a zachowaniem się Polaków wobec
rządów. Sympatye węgierskie dla Polaków mają być
tedy niejako „Kreditbriefem")

Znamiennym jest artykuł w sprawie polskiej
dziennika „Ostdeutsche Rundschau" z piątku 6 bm.
Powiedziane tam jest, że narodowcy niemieccy (deutsch-
nationale) gotowi są poprzeć aspiracye Polaków,
ponieważ leżą one w interesie Niemców austryackich.

Dziś rozeszła się po Wiedniu wiadomość, jakoby (dwuprzymierze) zanosiło się na Separatfrieden z Rosyą i że z tego powodu odezwa do Polaków, jakkolwiek już gotowa, nie pojawi się. Opowiadał to tak poważny człowiek, jak dr. Szeps.

W sprawie tej zasięgnąłem informacyi w kołach poinformowanych i otrzymałem następujące wyjaśnienie: Prawdą jest, że z Berlina przyszła wiadomość o możliwości odrębnego pokoju z Rosyą. W przeciwieństwie do optymizmu berlińskiego zachowano się w Wiedniu w tej sprawie sceptycznie. Nie przypisuje tu całej tej akcyi wielkiego znaczenia i nie robią jej nadziei. Z ostrożności potwierdził mego informatora wyrażenie tem, że Niemcy istotnie chcieli utrzymać odezwę do Polaków, ale że Wiedeń stanowczo jej zażądał i swoje żądanie przeparł.

W końcu słów parę w sprawie administracyi (niemieckiej) w Warszawie. Zapewniono mnie jeszcze raz, że sprawa nie jest jeszcze przesądzona. To, że powołano do Warszawy urzędników niemieckich (Niemiec wymieniony Glasenappa, Posadowsky'ego) oznaczać może co najwyżej krótkie prowizoryum (objaśniono mnie przytem, że tego prowizoryum nie należy identyfikować z owem innem prowizoryum, które nastąpi po zakończeniu wojny aż do wprowadzenia pełnej autonomii Królestwa.)

Do informacye, które zdołałem zebrać do soboty wieczór. Niestety, nie mogłem ich przesłać ani telegraficznie, ani kuryerem.

Z głębokim szacunkiem

Franciszek Czaki

Wiedeń, 6 czerwca 1916

Wielmożny Panie Prezesie !

Mam do zakomunikowania bardzo pomyślną wiadomość:Zawezwał mię dzisiaj poseł Ugron i oznajmił mi ,że Chełmszczyzna będzie przyłączona administracyjnie do Królestwa Polskiego. Odnośne rozporządzenie pojawi się tymi dniami. Poseł Ugron upoważnił mię uwiadomić o tem poufnie Pana Prezesa. Przed pojawieniem się rozporządzenia nie życzy sobie p. Ugron omawiania tej rzeczy w prasie. Odniosłem wrażenie, że przeprowadzenie tej rzeczy jest zasługą Ugrona. Przypuszczenia moje, że jest on bardzo życzliwy dla Polaków sprawdziły się w zupełności. Przyłączenie Chełmszczyzny do Królestwa jest widomym znakiem, że rząd austryacki wyszedł ze swojej rezerwy i zdecydował się na jawny kurs polonofilski wbrew podszeptom ze strony ruskiej.

O ile mogłem wyrozumieć ze skąpych informacyi Ugrona będą przyłączone do Królestwa trzy powiaty:Chełmski,hrubieszowski i tomaszowski. Powiaty te były dotychczas osobno administrowane. Inne powiaty gubernii chełmskiej włączono już dawniej do Królestwa.

Przesyłam wyrazy czci i poważania

Fr. Czaki

POLNISCHE PRESSAGENTUR
WIEN, I
GOLDSCHMIEDGASSE 6.
TELEFON 17135.

Wiedeń, 1 kwietnia 1918.

Ekscelencyo!

Za życzliwe słowa Ekscelencyi ,skierowane do mnie z okazyi ataków przeciw POLSKIEJ AGENCYI PRASOWEJ składam Ekscelencyi serdeczne podziękowania. Nie wiedząc, że Ekscelencya usunął się od redakcyi naczelnej CZASU, skierowałem swój list pod Jego adresem. Widocznie pod wpływem Ekscelencyi zamieścił CZAS w streszczeniu moje oświadczenie. Streszczenie nie wypadło coprawda tak, jakbym go sobie życzył. Być może ,że jest to tylko przeczulenie, wyczuwam jednak w notatce CZASU między wierszami ton ironiczny, na który nie zasłużyłem.

Upraszam jednak Ekscelencyę nie czynić z tego powodu żadnych dalszych kroków w redakcyi CZASU. Uważam całą aferę za załatwioną ,a nie potrzebuję chyba dodawać, że w odniesieniu do osoby Ekscelencyi żywię i nadal uczucia głębokiej czci

Fr. Czaki

57

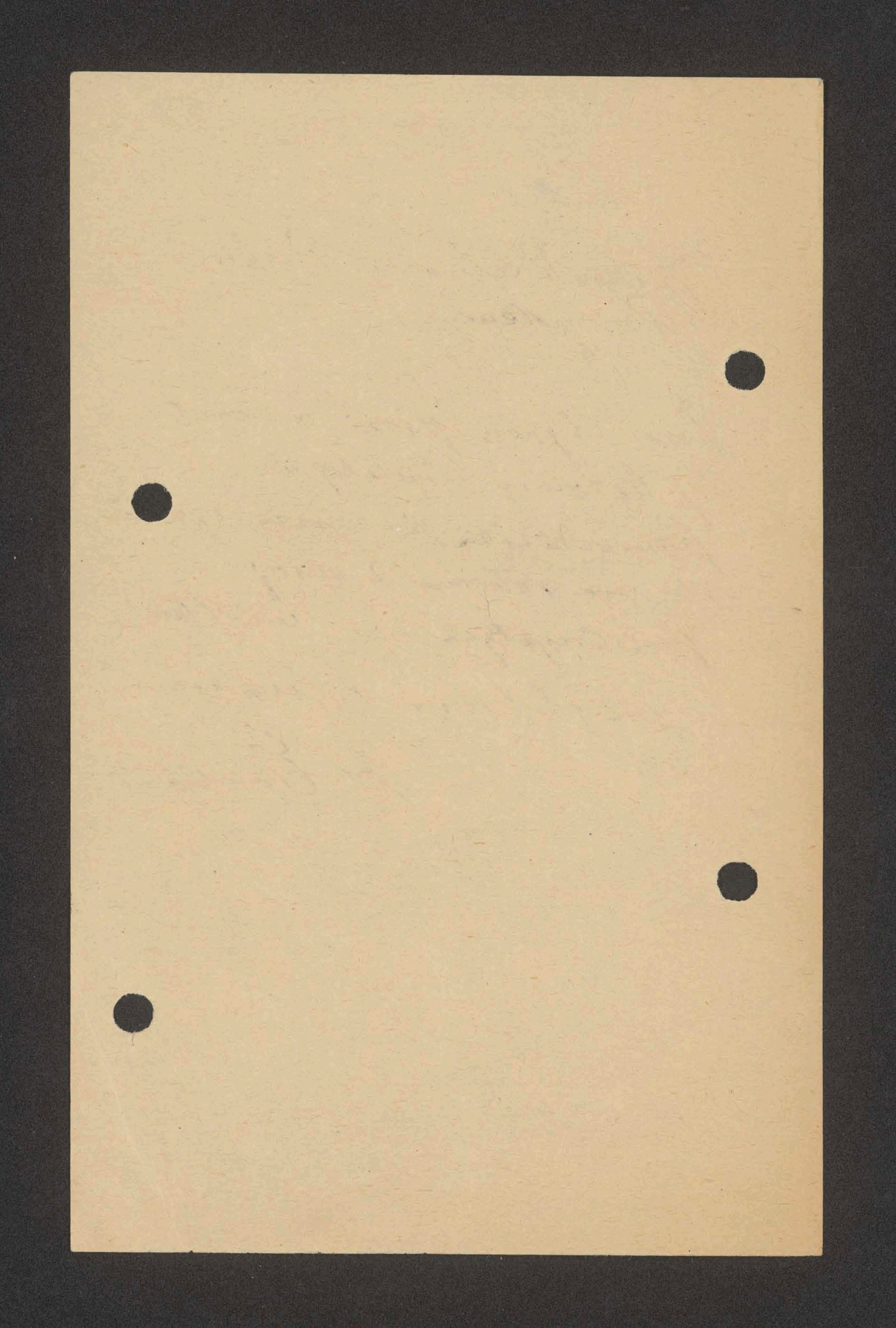
1913

Jaśnie Wielmożny Panie
Prezydencie,

Poseł Ugron prosi o zwrot
tej broszury najdalej do
poniedziałku i wyraża życzenie,
aby nie robiono z niej
publicystycznego użytku.

Z głębokim szacunkiem

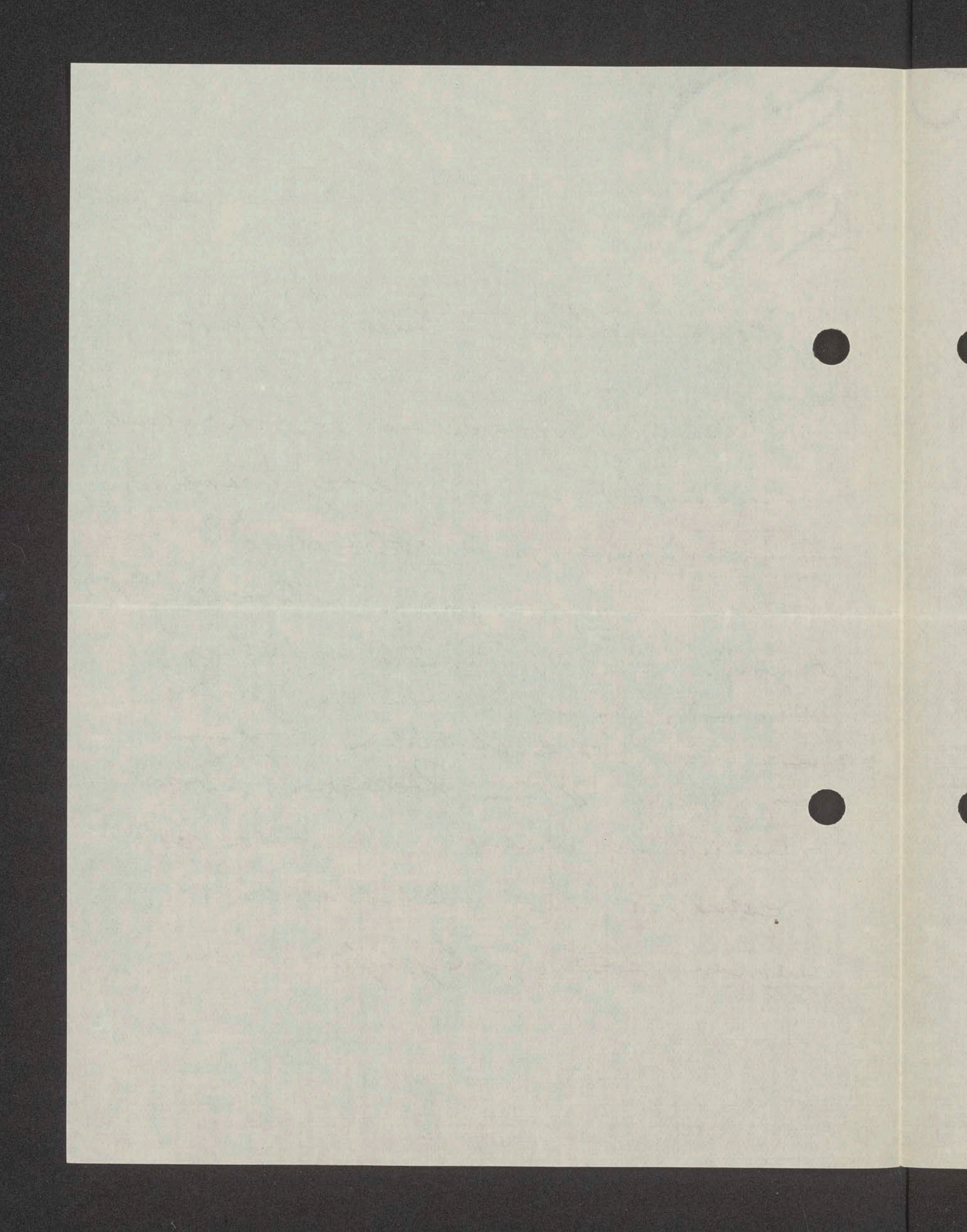
Fr. Czaki

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie,

Odszukałem wreszcie reprezentanta Associated Press p. Jerzego Schreinera i uwiadomiłem go o gotowości J.W. Pana Prezesa przyjęcia go we wtorek (jutro) o godz. 1szej w Hotelu Müllera.

Umówiłem się z nim, że pójdę z nim do Hotelu Müllera i ~~przy~~ przedstawię J.W. Panu Prezesowi, potem oczywiście się usunę. P. Schreiner jeszcze raz mi oświadczył, że chętnie pośle telegraficznie do

Ameryki byłoby to, co JWPan Prezes uzna za odpowiednie. Zgadzam się na pisemne ułożenie wywiadu przez JWPana Prezesa.

Proszę przyjąć wyrazy głębokiego i szczerego poważania

Fr. Czaki

60

FRANCISZEK CZAKI

WIEDEŃ VIII. FLORIANIGASSE 2

Wielmożny Panie Prezesie!

„Frankf. Ztg" podała dziś dosłowny tekst odezwy rosyjskiej. Załączam numer odnośny.

Wyrazy głębokiego szacunku i czci

przesyła Fr. Czaki

61

FRANCISZEK CZAKI

WIEDEŃ VIII. FLORIANIGASSE 2

Wpanie Porzyolenie!

P. Ugron prosi J 2 [illegible] na godz. 4 1/2. Mówi, że byłoby mu to wygodniej. Gdyby było niemożebne, wówczas prosi na piątą, jak poprzednio ułożono.

2 Feb. [illegible] – [illegible]

Warszawa dn. 10 Października 1915

Wielce Szanowny Panie Prezesie!

I. Załączam przy niniejszem projekt listu, który po zgodzeniu się na jego tekst przedstawicieli organizacji niepodległościowych ma być osobiście wręczony nauczycielom, przełożonym szkół i rodzicom dzieci. Podpisać mają list organizacje.

II. Wiadomość poufna: w rozmowie z p. Pomorskim, prezesem Wydziału Oświecenia, p. Thaer zapowiedział kategorycznie, że Niemcy, chcąc dać dowód swej życzliwości dla polaków, dadzą fundusze potrzebne na uruchomienie i funkcjonowanie Uniwersytetu i Politechniki. Według pogłosek ma to być dar Cesarza. P. Pomorski wraz z całym Wydziałem Oświecenia jest zapowiedzią p. Thaera skonsternowany w myśl cytaty timeo Danaos et dona ferentes. Dar przyjmą, nie wiedzą jednak jeszcze jak na niemiecką łaskawość odpowiedzieć.

III. Organizacje i stronnictwa: Liga Panstwowości Polskiej /Łódź/, Polskie Zjednoczenie Narodowe /dawniej Związek Narodowy, Warszawa i prowincja/, Stronnictwo Narodowo-Radykalne i Stronnictwo Ludowe postanowiły złączyć się w jednej organizacji pracy pod nazwą "Liga Państwowości Polskiej". Dotychczasowa Liga Państwowości

Warszawa dn. 10 Października 1915

Wielce Szanowny Panie Prezesie!

I. Załączam przy niniejszem projekt listu, który po zgodzeniu się na jego tekst przedstawicieli organizacji niepodległościowych ma być osobiście wręczony nauczycielom, przełożonym szkół i rodzicom dzieci. Podpisać mają list organizacje.

II. Wiadomość poufna: w rozmowie z p. Pomorskim, prezesem Wydziału Oświecenia, p. Thaer zapowiedział kategorycznie, że Niemcy, chcąc dać dowód swej życzliwości dla polaków, dadzą fundusze potrzebne na uruchomienie i funkcjonowanie Uniwersytetu i Politechniki. Według pogłosek ma to być dar Cesarza. P. Pomorski wraz z całym Wydziałem Oświecenia jest zapowiedzią p. Thaera skonsternowany w myśl cytaty <u>timeo Danaos et dona ferentes</u>. Dar przyjmą, nie wiedzą jednak jeszcze jak na niemiecką łaskawość odpowiedzieć.

III. Organizacje i stronnictwa: Liga Państwowości Polskiej /Łódź/, Polskie Zjednoczenie Narodowe /dawniej Związek Narodowy, Warszawa i prowincja/, Stronnictwo Narodowo-Radykalne i Stronnictwo Ludowe postanowiły złączyć się w jednej organizacji pracy pod nazwą "Liga Państwowości Polskiej". Dotychczasowa Liga Państwowości

będzie w nowej organizacji tworzyła grupę łódzką. Grupy zachowują swoją wewnętrzną autonomję, członkowie ich stają się jednak członkami nowej Ligi Państwowości. Nowa organizacja stoi na gruncie akcji wspólnej z N.K.N. i popierania Legionów. Za kres swej działalności uważa utworzenie jawnego uznanego formalnie rządu narodowego w Warszawie. Liga dzielić się ma na wydziały pracy: wojskowy, zewnętrzny, organizacyjny, finansowy, prasowy, szkolny, „obywatelski", administracyjno-prawny. ~~agitacyjny, i t.d~~. Gdy ustawa nowej organizacji będzie gotowa, postaramy się ją podać do wiadomości prezydjum N.K.N.

Łączę wyrazy szacunku i poważania

Stefan Czarnowski

Warszawa dn. 20 października 1915 r.

Wielce Szanowny Panie Prezesie!

Za list Jego i wyrazy uznania dziękuję bardzo. Wiadomości w sprawie uruchomienia uniwersytetu i politechniki są następujące.

Władze niemieckie asygnują potrzebne pieniądze, a Wydział Oświecenia po namyśle pieniądze przyjął, głównie za sprawą p. Pomorskiego, który konieczność przyjęcia zasiłku umotywował względami zarówno politycznymi, jak społecznymi. Formalnie władze niemieckie dają tylko pieniądze na funkcjonowanie w dalszym ciągu uniwersytetu i politechniki dotychczasowych (Fortsetzung der Universität względnie der Polytechnischen Hochschule) i czynią to w zastępstwie rządu rosyjskiego i na jego rachunek.

Pieniądze asygnowane są tylko na rok i wykładający kontraktowani na rok. Niema zatem mowy formalnie o zakładaniu nowego uniwersytetu albo politechniki. Faktycznie jest jednak inaczej, gdyż władza niemiecka zażądała wykładów w języku polskim, z wyjątkiem języków nowożytnych, które będą wykładane w języku przedmiotu. Organizacja uniwersytetu jest zupełnie odmienna od dawnej rosyjskiej. Podział na wydziały i zaliczenie katedr do tych czy innych wydziałów jest wzorowane na organizacji uniwersytetów środkowo europejskich/ Planowane jest założenie wydziału teologicznego,

którego w dawnym uniwersytecie nie było, o ile Rzym wyrazi swą zgodę. Obecnie organizują się wydziały: prawny, lekarski, filozoficzno-historyczny, przyrodniczo-matematyczny. Katedry są inne, niż na uniwersytecie rosyjskim, a kandydatów na nie (po dwóch na każdą katedrę) proponuje Komisja Szkół Wyższych przy Wydziale Oświecenia, Wydziałowi, a ten władzy niemieckiej. Przedstawiciel władzy niemieckiej oświadczył, że nic niema przeciwko temu, by uniwersytet warszawski nazwał się "Szkołą Główną„ i wznowił w ten sposób tradycję z przed lat pięćdziesięciu. Wreszcie mimo, iż wykładający nie mają mieć tytułu profesorów i są tylko na rok kontraktowani, sposób w jaki się organizują i urządzają ma wszelkie cechy stałości.

Duża szkoda wyniknąć może z braków w Warszawie kandydatów na dziekanów i rektora, którzyby łączyli dawną już praktykę życia uniwersyteckiego z odpowiednimi warunkami reprezentacyjnymi i umiejętnością traktowania z władzą. Liczono na to, że takich kandydatów dostaniemy z Krakowa, że Uniwersytet Jagielloński odstąpi Warszawie kilku swoich profesorów dla zorganizowania uniwersytetu. Dziś wobec pośpiechu, o który nagli władza niemiecka, jest może już zapóźno. Istnieją zresztą, zwłaszcza wśród starych naukowców warszawskich, a ci w komisjach i w Wydziale Oświecenia decydują, pewne uprzedzenia co do Krakowa, pewien patryotyzm lokalny, który każe im forytować siły miejscowe przedewszystkiem.

Kilka osób propozycji objęcia katedr nie przyjęło. Decydowały tu jednak względy osobiste. Większość niewątpliwie przyjmie.

1359

którego w dawnym uniwersytecie nie było, o ile Rzym wyrazi swą zgodę. Obecnie organizują się wydziały: prawny, lekarski, filozoficzno-historyczny, przyrodniczo-matematyczny. Katedry są inne, niż na uniwersytecie rosyjskim, a kandydatów na nie (po dwóch na każdą katedrę) proponuje Komisja Szkół Wyższych przy Wydziale Oświecenia,/Wydziałowi,a ten władzy niemieckiej. Przedstawiciel władzy niemieckiej oświadczył, że nic niema przeciwko temu, by uniwersytet warszawski nazwał się "Szkołą Główną" i wznowił w ten sposób tradycję z przed lat pięćdziesięciu. Wreszcie mimo, iż wykładający nie mają mieć tytułu profesorów i są tylko na rok kontraktowani, sposob w jaki się organizują i urządzają ma wszelkie cechy stałości.

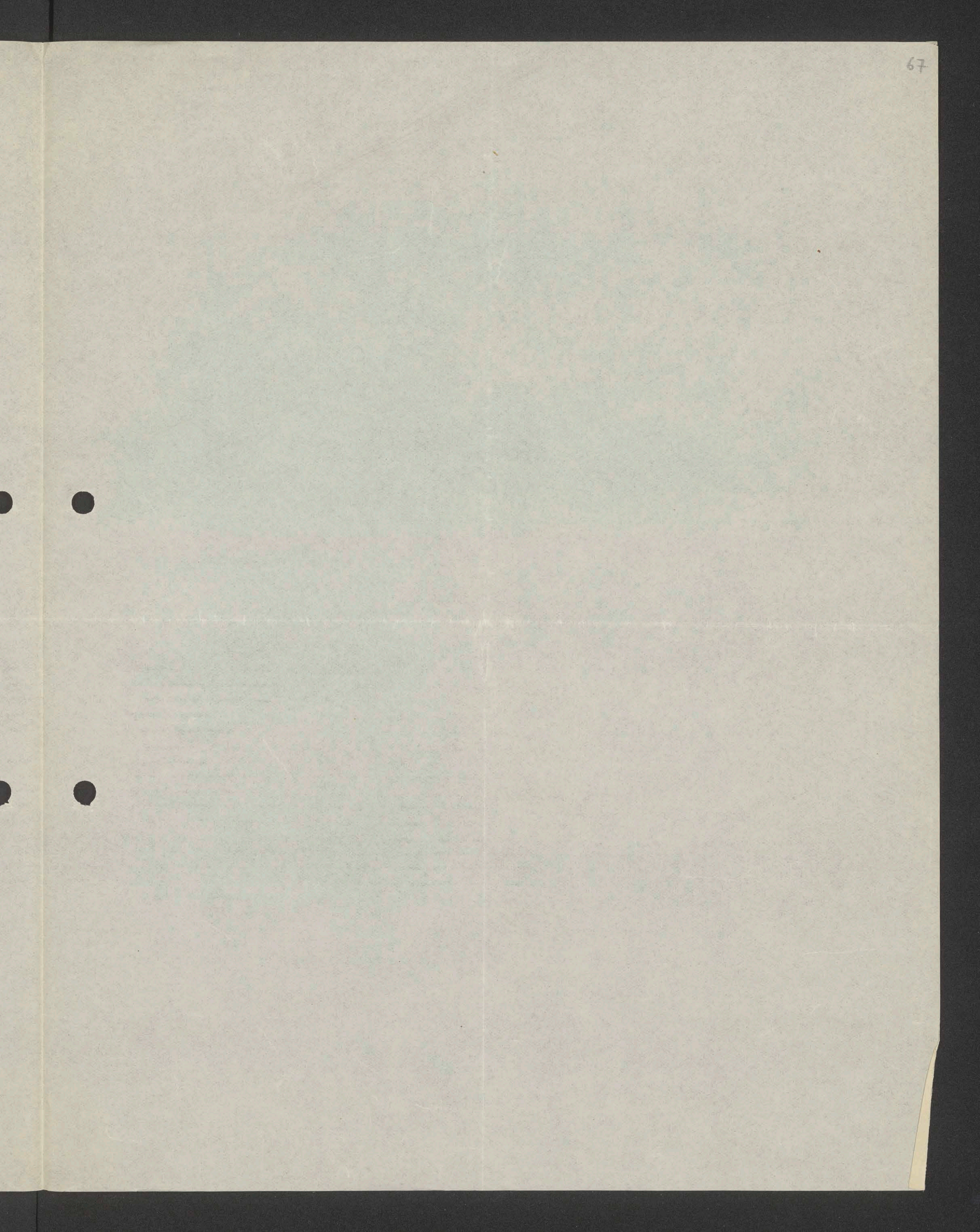
Duża szkoda wyniknąć może z braków w Warszawie kandydatów na dziekanów i rektora, którzyby łączyli dawną już praktykę życia uniwersyteckiego z odpowiednimi warunkami reprezentacyjnymi i umiejętnością traktowania z władzą. Liczono na to, że takich kandydatów dostaniemy z Krakowa, że Uniwersytet Jagielloński odstąpi Warszawie kilku swoich profesorów dla zorganizowania uniwersytetu. Dziś wobec pośpiechu, o który nagli władza niemiecka, jest może już zapóźno. Istnieją zresztą zwłaszcza wśród starych naukowców warszawskich, a ci w komisjach i w Wydziale Oświecenia decydują, pewne uprzedzenia co do Krakowa, pewien patryotyzm lokalny, który każe im forytować siły miejscowe przedewszystkiem.

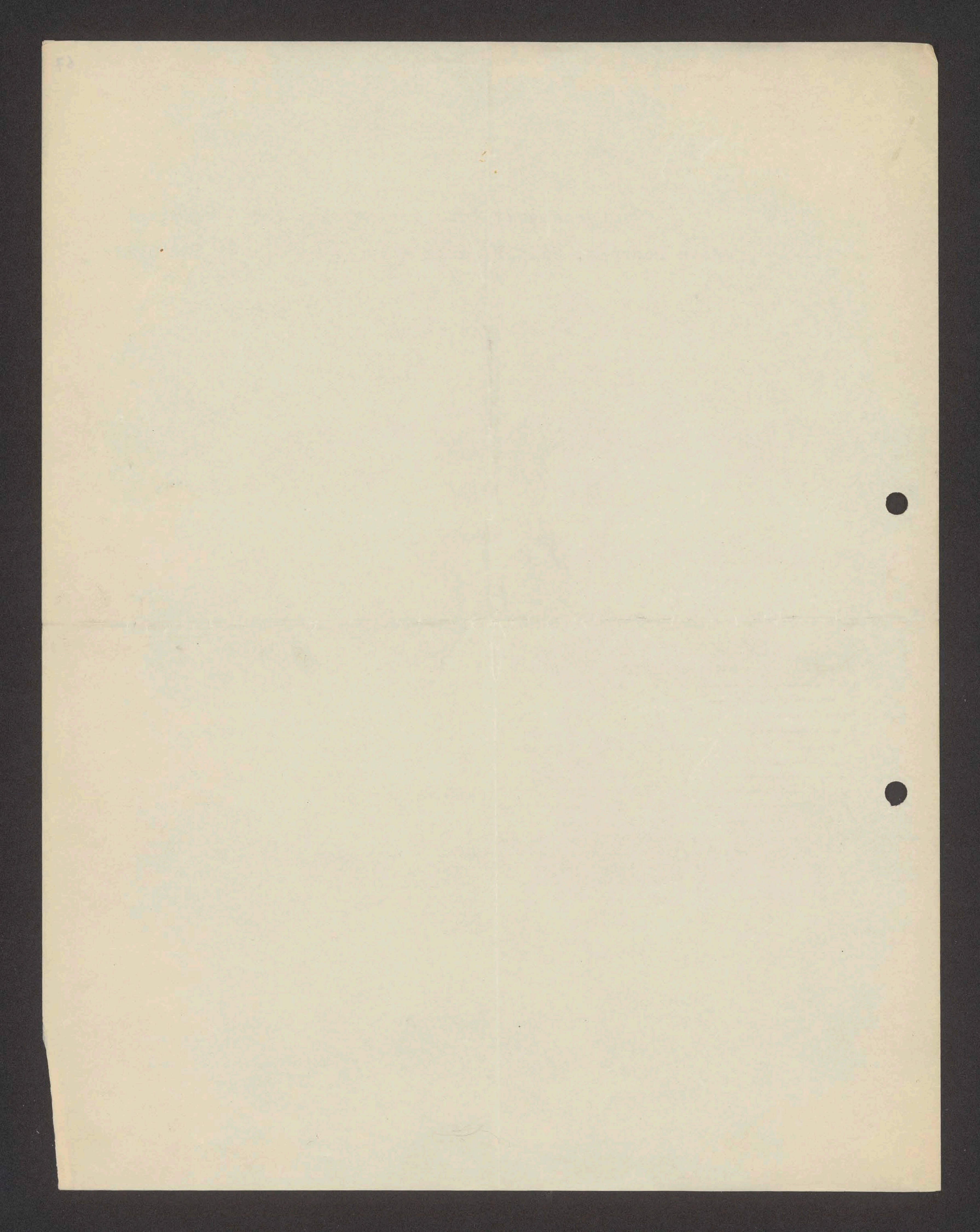
Kilka osób propozycji objęcia katedr nie przyjęło. Decydowały tu jednak względy osobiste. Większość niewątpliwie przyjmie.

Wynagrodzenie jest dość wysokie: 300 rubli za godzinę rocznie. Cały fundusz asygnowany wynosi 360 tysięcy rubli.

Łączę wyrazy głębokiego szacunku i poważania.

Stefan Czarnowski

Wielce Szanowny Panie Prezesie!

Załączając przyniesiony przezemnie list posła Lempickiego do Wielce Szanownego Pana Prezesa pozwalam sobie dla Jego informacji dodać kilka słów.

List posła Lempickiego jest wynikiem narad, które toczyły się w Warszawie w ciągu kilku dni ostatnich przedewszystkiem między członkami Ligi Państwowości Polskiej w sprawie zaproszenia Naczelnego Komitetu Narodowego na obchód rocznicy 3 maja do Warszawy. Wszyscy uczestnicy tych narad wyrażali gorące pragnienie by reprezentanci NKN do Warszawy przybyli, przedewszystkiem Wielce Szanowny Pan Prezes i przytaczali poważne polityczne argumenty, przemawiające za tym przyjazdem. Jedynie obawa przed interwencją władzy niemieckiej przeszkodziła wystosowaniu zaproszenia oficjalnego. Stanęło w końcu na tym, że poseł Lempicki, który jest jednocześnie prezesem Ligi Państwowości Polskiej i Komitetu Obchodowego wystosuje do Wielce Szanownego Pana Prezesa list od siebie. List posła Lempickiego ma zatym w myśli uczestników narad warszawskich zastępować oficjalne zaproszenie.

O ile by Wielce Szanowny Pan Prezes zechciał na czele delegacji NKN przybyć do Warszawy, będzie Mu i Jego towarzyszom zapewnione poczestne miejsce we wszystkich uroczystościach. Wszyscy członkowie Komitetu Obchodowego z którymi rozmawiałem ręczą za to. Nadmieniam, że w prezydjum Komitetu Liga Państwowości rozporządza dwoma głosami na czterech, a w podkomitecie

pobudowyme wpływ ich jest decydujący.

Byłbym bardzo wdzięczny Wielce Szanownemu Panu Prezesowi, gdyby zechciał udzielić mi posłuchania o godzinie przez Niego oznaczonej, dziś albo jutro. Mam Mu do zakomunikowania pewną ilość informacji od Ligi Państwowości Polskiej. Mieszkam w Krakowie u profesora Józefa Gałęzowskiego, ul. Szpitalna 17.

Łączę wyrazy najgłębszego szacunku i poważania

Stefan Czarnowski

Kraków, d. 28 kwietnia 1916 roku.

69

NACZELNY KOMITET NARODOWY

DEPARTAMENT WOJSKOWY

L. ....

Przy wszystkich pismach należy powołać się na powyższą liczbę czynności

Do

Jaśnie Wielmożnego Pana

Profesora Władysława Leopolda Jaworskiego

Wice-prezesa NKN

w Krakowie.

Piotrków, 12. X. 1916 r.

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie!

Pod nieobecność i z polecenia p. Downarowicza mam zaszczyt przesłać JWielmożnemu Panu Prezesowi odpisy kilku raportów z Wiembirka, tyczących się sprawy wywołanej mową Ekscel. Bilińskiego, do łaskawego przejrzenia.

Łączę wyrazy najgłębszego szacunku i poważania i pozostaję JWielmożnego Pana Prezesa sługą oddanym

Stefan Gawroński

5.

70

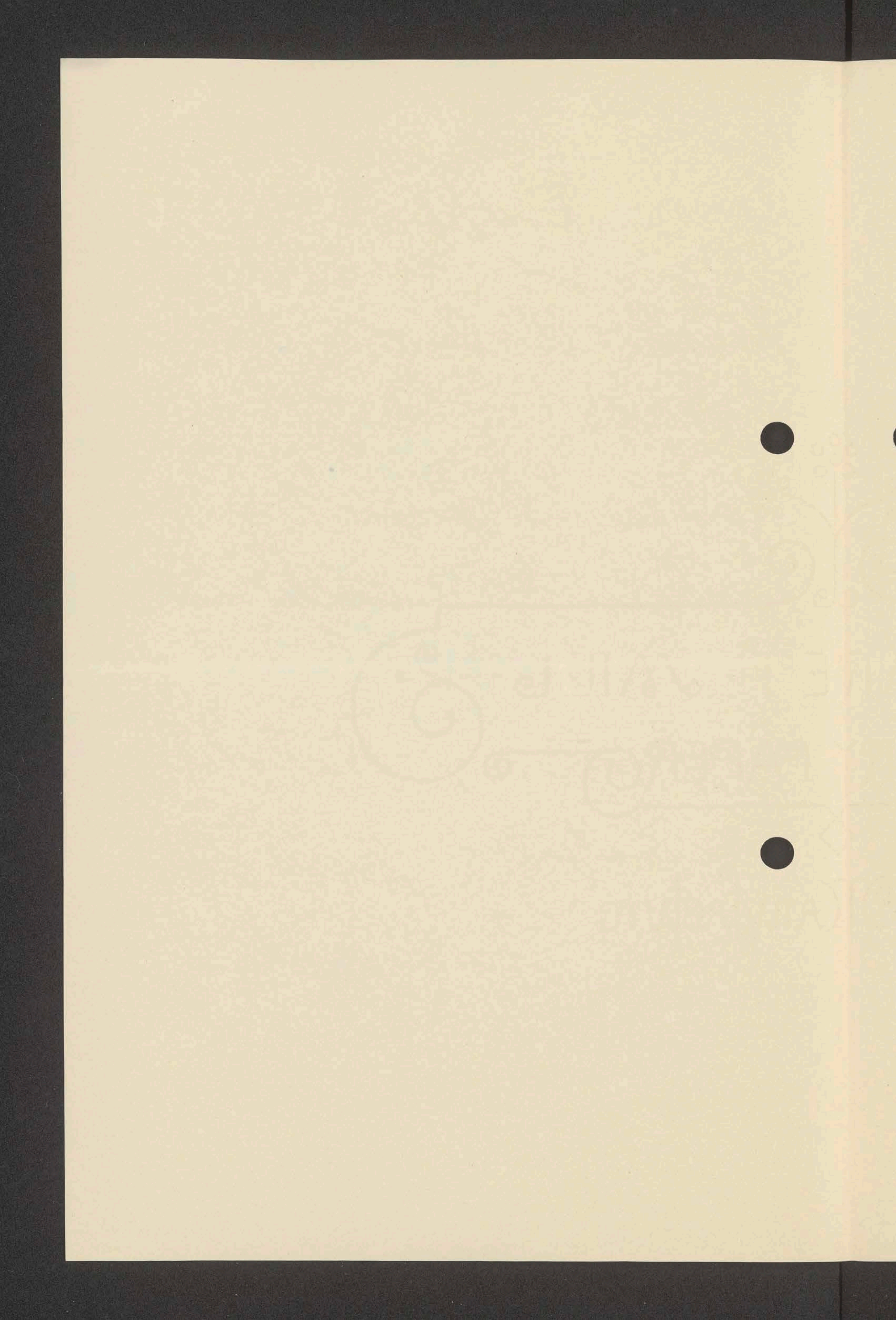
Kraków 29/XI 916

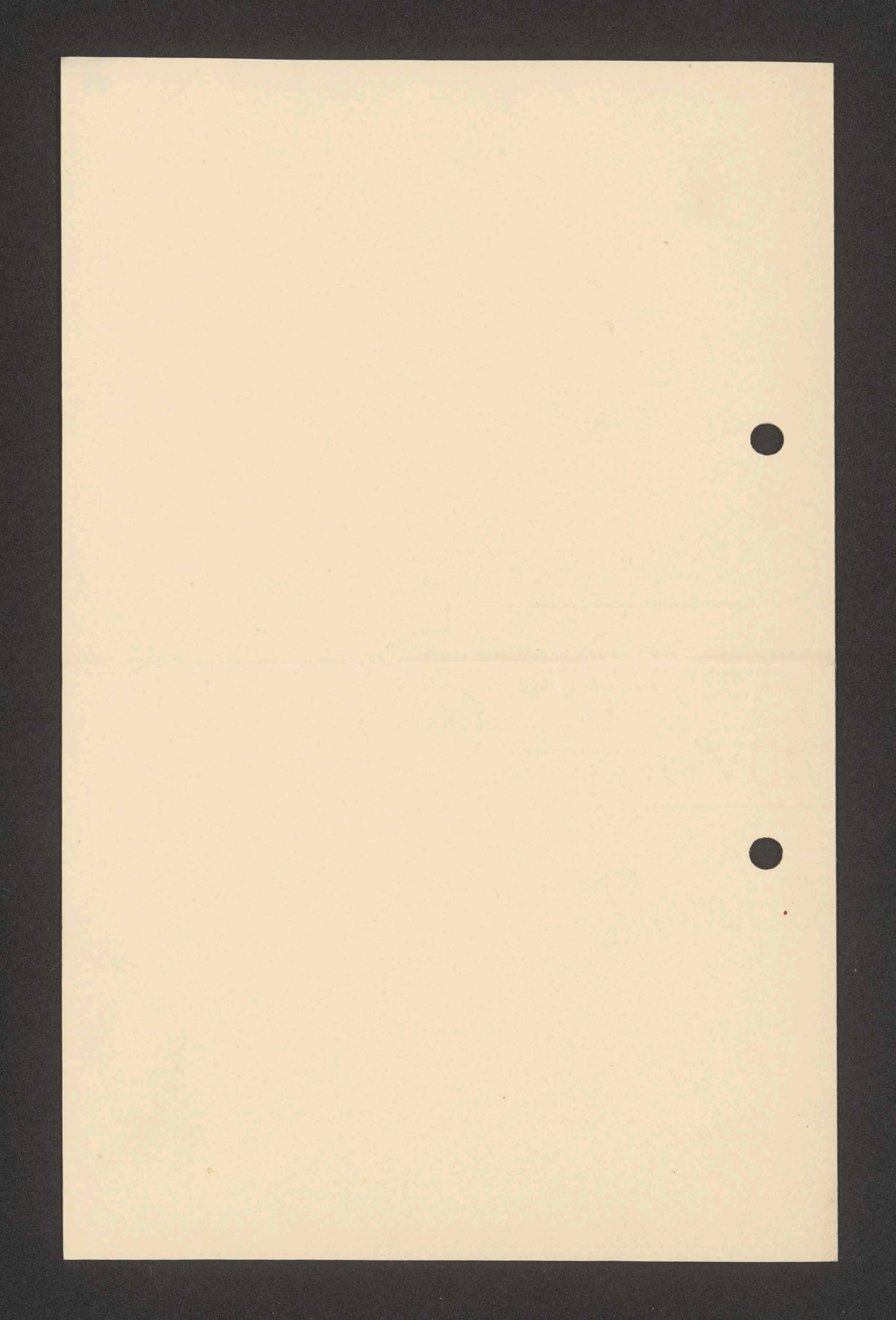
Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie!

Z polecenia pana Barona posyłam 50 kg węgli nadesłanej z obozowa.

Łączę wyrazy głębokiego szacunku

Czarnowski

W Wiedniu dnia 10 grudnia 1914

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie.

Wysoko sobie cenimy pismo Jaśnie Wielmożnego Pana Prezesa z dnia 23 z m., zwrócone do nas imieniem N K N a wzywające nas do cofnięcia rezygnacyj z naszych mandatów do Naczelnego Komitetu Narodowego.

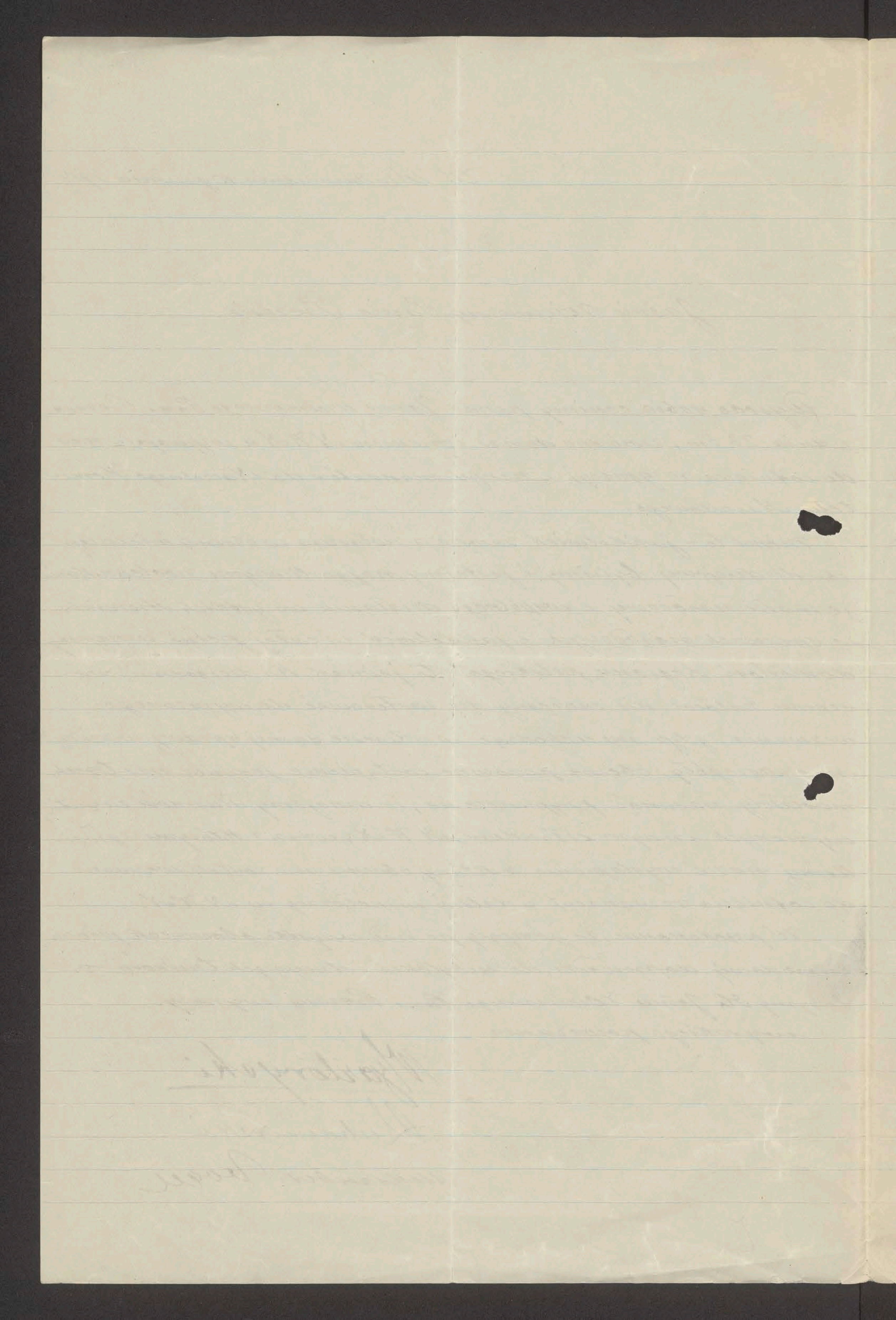
Mimo to – jakkolwiek zawsze a zwłaszcza w obecnej wielkiej chwili dziejowej byliśmy i jesteśmy najgorliwszymi zwolennikami jedności narodowej i wspólnego działania wszystkich stronnictw w sprawach narodowych i jakkolwiek w całej pełni uznajemy doniosłość Legionu polskiego – to jednak ku szczeremu naszemu żalowi nie możemy się zastosować do wyrażonego wezwania, gdyż nie wchodząc w interesie samej sprawy w żadne inne szczegóły, obecne ponowne wstąpienie jedynie nas trzech musiałoby nasunąć przypuszczenie, że uznajemy słuszność zarzutów, czynionych innym członkom N K N, wraz z którymi zgłosiliśmy nasze wystąpienie a który obecnie nie zostali wezwani do cofnięcia rezygnacyj i dalszej współpracy w N K N.

W przekonaniu, że górujący po nad wszystko obowiązek jedności narodowej doprowadzi do usunięcia istniejących trudności – łączymy dla Jaśnie Wielmożnego Pana Prezesa wyrazy wysokiego poważania

W Czartoryski

A Lubomirski

Aleksander Vogel

Pr
Poufne
107

74

Die Daten ... nstlichen Eingänge der mittels Typendruck ... es ausgefertigten Telegramme bedeuten: ... ien des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenum... e Wortzahl (eventuell in Bruchform) ... natstag und 5. die Stunde der Aufgabe.

Urzędowe da... ówku telegramów, pochodzących z ap... kujących tekst oznaczają: 1. nazwę urz... wczego, 2. numer nadawczy, 3. liczbę ... wentualnie w formie ułamka), 4. dzień mie... 5. godzinę i minutę nadania.

Урядові дати в заголовках телеграм, котрі походять з апаратів віддаючих текст друкованими буквами, означають: 1. назву уряду надавчого, 2. число надання, 3. скількість слів (вглядно в формі дроба), 4. день місяця, 5. годину і хвилю надання.

Gattung: | Rodzaj: | Ри: 8/4

Eingangsnummer: | Liczba nadejścia: | Ч. надіслання: 01730

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hi... tlich der ihr zur Beförderung oder Bes... übergebenen Telegramme keine wie imm... tete Verantwortung.
Zarząd telegrafów nie bierze na siebie ... zgoła odpowiedzialności za telegramy ... mu do przesyłki lub doręczenia.
Управа телеграфів не бере на себе ... ніякої відвічальности за телеграми ... до переслання або доручення.

reichsratsabgeordneter

jaworski krakau studencka 14 =

Dienstliche Angaben:
Dopiski urzędowe:
Урядові замітки:

Telegramm — Telegram — Телеграма

aus — z — з

Aufgenommen von | Odebrano z | Відобрано в ... 18 ... auf Ltg. Nr. | na przewod. l. | провод. ч.

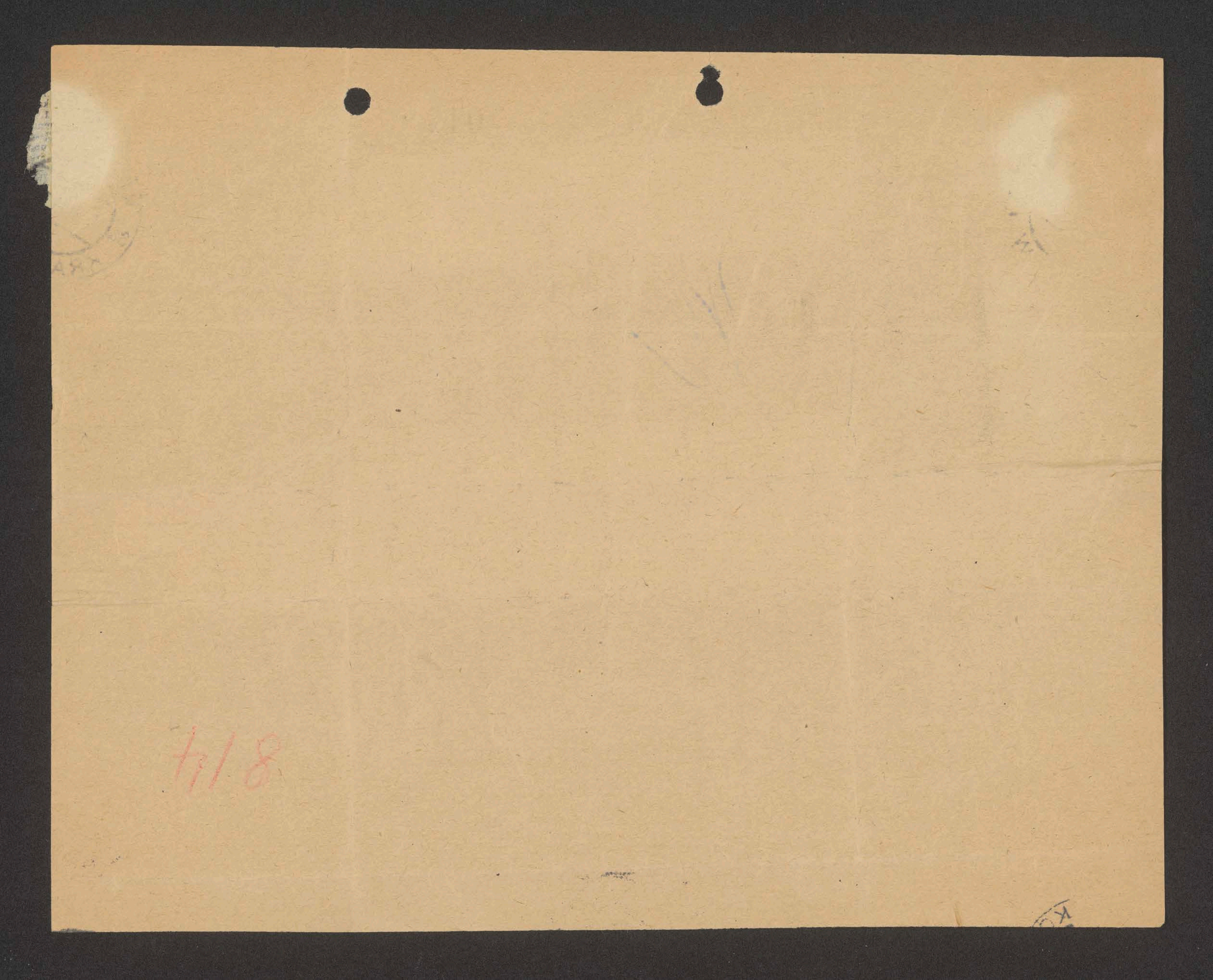
am | dnia | дня --/-- 191 -- um | o | о -- Uhr | godz. | год. -- M. | m. | м. -- Mitt. | poł. | пол.

durch | przez | через ----

Nr. | L. | Ч. zens wien 3.+ 384 18 3 6 20= 191 um | o -- Uhr | godz. | год. -- M. | m. | м. -- Mittag. | poł. | пол.

tagesordnung kriegsleistungen kriegsschaeden ihre ankunft ist unbedingt nicht notwendig := dr czaykowski .+

D. S. Nr. 759. (D.-poln.-ruth.) (1910.)

75

Dr Ladislaus R. v. Czaykowski
Reichsratsabgeordneter
Wien I. Hotel Wandl

28

Galizien

Jaśnie Wielmożny Pan
Dr Władysław Leopold
Jaworski
Prezes Naczelnego Komitetu Narodowego
Kraków
Studencka 14

Express

Wiedeń 9/X 1915

Sprawę Kolegi Ignacego dziś załatwiłem a taksamo nad sprawą poleconych mnie korespondentów czuwam. Dziś jadę na tydzień do Przemyśla. Proszę o słówko tam wiadomości jak zdrowie Kochanego Pana. Mam w Bogu nadzieję, że już jest dobrze i że wkrótce po moim powrocie tu się zobaczymy.

WPani uszanowanie rączek

Serdeczny uścisk dłoni

życzliwy sługa

[illegible]

76

Dr Ladislaus R. v. Czaykowski
Reichsratsabgeordneter
Wien I.
Hotel Erzherzog Carl.

WIEN 1
5. XI. 15
9.
4d

KAISERLICHE KÖNIGLICHE ÖSTERREICHISCHE
1908
FRANCISCVS IOSEPHVS
5 HELLER 5

Galizien

JWPan

Dr Władysław Leopold Jaworski
Prezes Nacz. Komit. Narodow.

Kraków

Straszewskiego 14.

1.403

Kielce 5. XI. 15
Hotel [illegible]

Drogi i Szanowny Panie Prezesie!

Gotów do usług z [illegible] 8 Kol. [illegible] Rosnerem i w wiadomej sprawie zaopatrzenia Legionistów będziemy wspólnie działać. Prawdopodobnie może w poniedziałek będę w Krakowie.

Serdeczny uścisk dłoni

[illegible]

77

Dr Ladislaus k. k. Ovozpowck
[illegible]

Wien I.

Hotel Erzherzog Carl.

Galizien

10

Jaśnie Wielmożny Pan

Dr Władysław Jaworski

Prezes Naczelnego Komitetu
Narodowego

Kraków

Studencka 14

Express

Express

WIEN
26 . 16 - 7

KAISERLICH KÖNIGLICHE ÖSTERREICHISCHE POST
1908
FRAN JOSEPHUS
5 HELLER 5

WIEN
26

KAISERLICHE KÖNIGLICHE ÖSTERREICHISCHE POST
FRAN CISCVS JOSEPHUS I
1848
30 HELLER 30

Wiedeń dnia 26. I. 1916
Hotel Erzherzog Carl

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie!

Pozwalam sobie donieść, że pan Goldstein dziś otrzymał uwolnienie zaś pan Bazylewski nie może być uwolniony.

Jak zdrowie Kochanego Prezesa? Wyczekiwaliśmy w piątek, lecz niestety później dowiedzieliśmy się, że Kochany Pan niezdrów!

Życząc prędkiego wyzdrowienia ściskam serdecznie dłoń Kochanego Pana

Życzliwy sługa

[illegible]

Szaykowski

Wiedeń 31/III. 916
Hotel Erzherzog Karl

Dostojny i Czcigodny Panie Prezesie!

Miło mi donieść że:

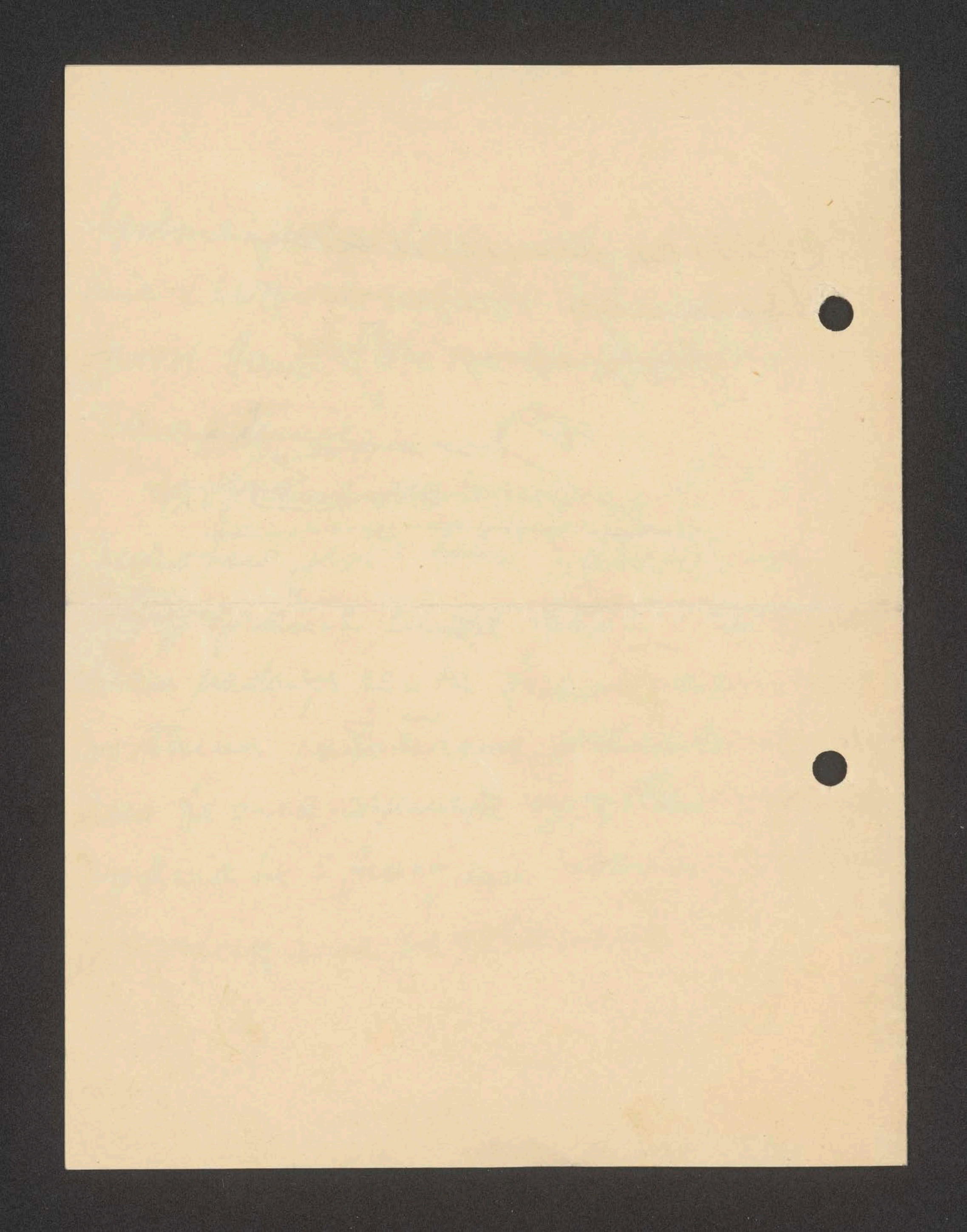
a) Sprawa dostarczenia sukna dla warsztatów w Krakowie jakkolwiek zachodziły pewne poważne trudności

będzie jednakowoż ta sprawa pomyśl-
nie i bezzwłocznie załatwiona, o czem
proszę Pana Pułkownika Sikorskiego
zawiadomić,

b) sprawa należności N.K.N.
zwrotów jest w toku załatwienia.
W tej sprawie muszę prosić o cierpliwość.
Mam nadzieję że i ta sprawa odpowiednio
zostanie załatwiona, jednakowoż mi-
mo że ona wymaga wyjątkowo większego
zajęcia się i pracy nie uważam zbytnie
przyspieszanie za wskazane.

Ściskam serdecznie dłoń
kochanego Prezesa
przyjazny sługa

[illegible]

80

Expr. Ladislaus R. v. Czaykowski
k. u. k. Feldmarschalleutnant
Wien I. Erzherzog Carl

Jo Sanem.

Jestem serdecznie oddany
Szczęśliwy(?) drugi

Szczęsny

expreso.

Solistelu(?)

Express

KAISERLICH KÖNIGLICHE ÖSTERREICHISCHE POST
1908
FRANCISCVS JOSEPHVS I
5 HELLER 5

Jaśnie Wielmożny Pan

Leopold Władysław Jaworski

Jo San i Dobrodzieju

Kraków

Studencka 14

KAISERLICH KÖNIGLICHE ÖSTERREICHISCHE POST
FRANCISCVS JOSEPHVS I
30 HELLER 30

Wiedeń 9.V.16
Hotel Erzherzog Carl

Czcigodny Panie Prezesie!

Przesłany mnie list wysłałem. Co do Księdza
Biskupa Pelczara jestem zdania, że trze-
bałby żeby Jerzy Hrabia Mycielski, jeżeli możli-
we osobiście się pofatygował i rzecz całą co
do komitetu opieki przedstawił. Chwilowo jes-
tem niezdrów, gorączkuję, nie mogłem inne
sprawy jeszcze przypilnować. Dlatego by Pan
za przybyciem zajechał do Erzherzog Karl,
a mógłbym więcej być usłużny i cokolwiek

Dr Ladislaus R. v. Czaykowski
Reichsratsabgeordn.
Wien I
Hotel Erzherzog Karl

3

Galizien

Jaśnie Wielmożny Pan
Dr Władysław Leopold
Jaworski
Prezes Wojsk. Kom. Nar.
Kraków
Wiedeńska 14

81

Wiedeń 12.V.916
Hotel Erzherzog Karl

Czcigodny i Kochany Panie Prezesie!

Od przyjazdu tu leżę chory w łóżku i wskutek tego nie mogłem wiadomą sprawę urzędowo [illegible]. Mam nadzieję że najpóźniej we wtorek będę mógł przystąpić do czynu.

Ściskam serdecznie dłoń Kochanego Prezesa
oddany sługa

[illegible]

Wiedeń 2. VI. 26
Hotel Erzherzog Karl

Kochany i Czcigodny Panie
Prezesie!

Korzystam ze sposobności by przez Kolegę Zaraiskiego przesłać kochanemu Panu kilka słów. Przechorowawszy się szczęśliwie byłem zaraz jak minie to

tylko było możliwem u szefa sekcji
Jarzębeckiego, który mnie zakomunikował
że niestety sprawa zwrotu N.K.N.
wydanych na Legiony funduszów wobec
stanowiska Oberkommando nie ma
widoków powodzenia. Sądziłem więc, że
trzeba by i Exc. Biliński w tę sprawę
się udał a otrzymawszy w tej mierze
na telegram do [illegible] wystosowany
potwierdzającą odpowiedź od Kolegi
Germana, odniosłem się do Eksc. Bilińs-
kiego, który po przedstawieniu Mu całej
sprawy nie zwlekał przyrzeczeniem Kro-

batiwa postanowił odwieść się listownie
do Jorzsbeckiego. Narazie więc nic w tej
mierze zrobić się nie da, chyba że gdyby
stan ten był, spróbowaliśmy pójść we
dwójkę do Kohatina. Sądzę też, że tak
łatwo kapitulować nie należy i że na-
wet po otrzymaniu ewentualnie pisemnej
negatywy, trzeba ponowić żądanie
i starać się uzyskać przynajmniej za-
liczkę. Mówiłem też z Ekc. Bilińskim
i o drugiej sprawie co do Stanowy
v zakończeniu. Wstęp negozdania
użycie domów na pomieszczenie chyba wojska

czy szpitala postępuje na podstawie usta-
wy o świadczeniach wojennych a nie podsta-
wie umowy ze stroną. Gdy zaś wysokość czyn-
szu rzeczoznawcy ocenili nie przysługuje
stronie żadne dalsze urgowanie. To
moje zapatrywanie zakomunikowałem
Exc. Bilińskiemu, który o ile mnie się zda-
je takowe podziela i zapewne w myśl tego
postąpi. Spodziewając się, że Kochany Pan
wkrótce tu będzie kończę serdecznem
uściśnieniem dłoni

oddany

[signature]

Wiedeń 10.VI.916
Hotel Erzherzog Karl

Kochany i Czcigodny Panie Prezesie!

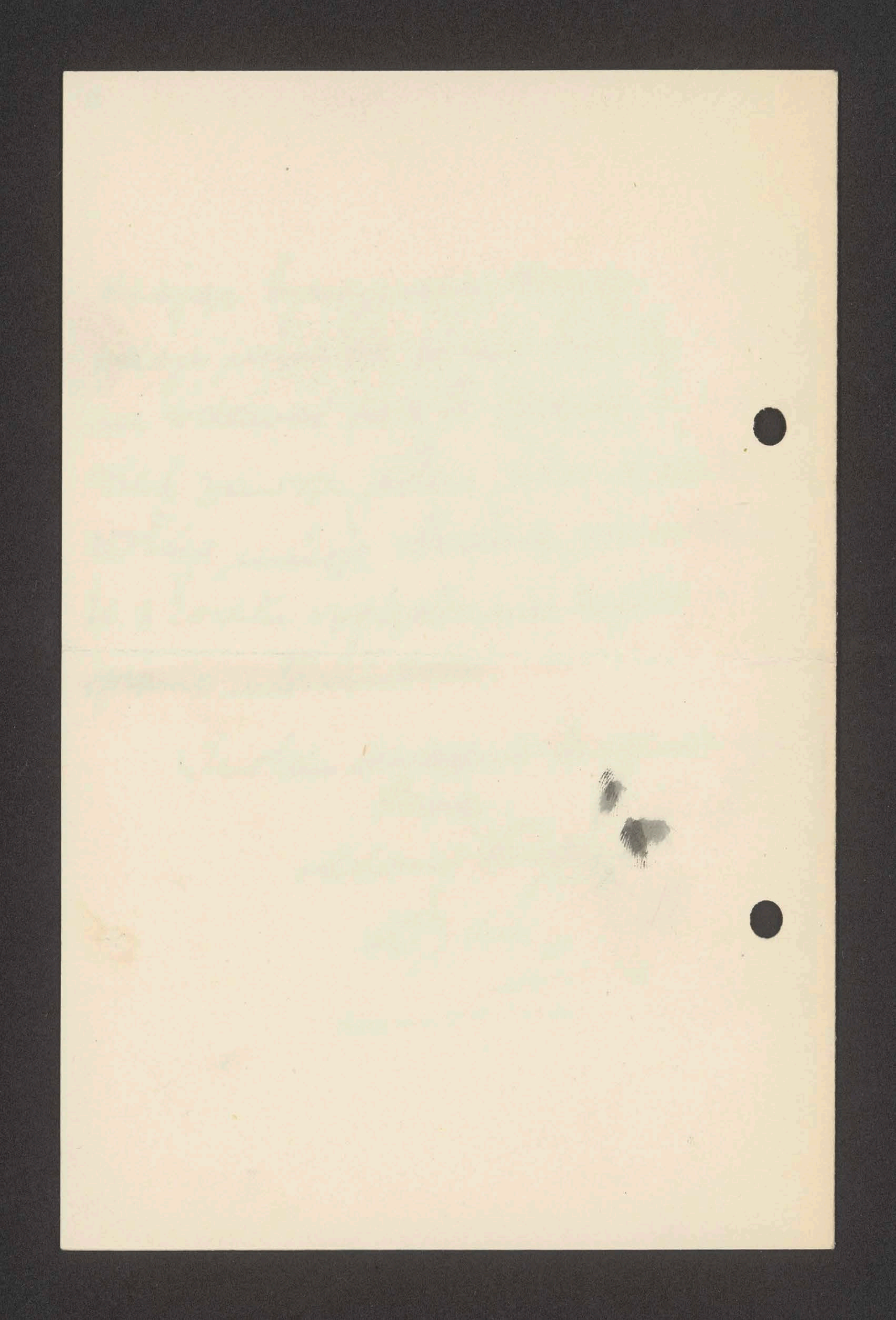
Pan chorąży Stransky doręczył mnie list Kochanego Pana i przedstawił całą sprawę. Jeżeli Kochany Pan pyta mnie o zdanie to nie przesą=

dzając bynajmniej decyzji Panów zdaje mnie się, że nie byłoby wskazane wdawać się w tę sprawę, a jakkolwiek zawsze jestem gotów do wszelkich usług, muszę otwarcie powiedzieć, że z wielu względów nie mógłbym w tej sprawie interweniować.

Ściskam serdecznie Czcigodnego Pana

oddany sługa

R. Dmowski

86

Wiedeń 21.VI. 916
Hotel Erzherzog Karl

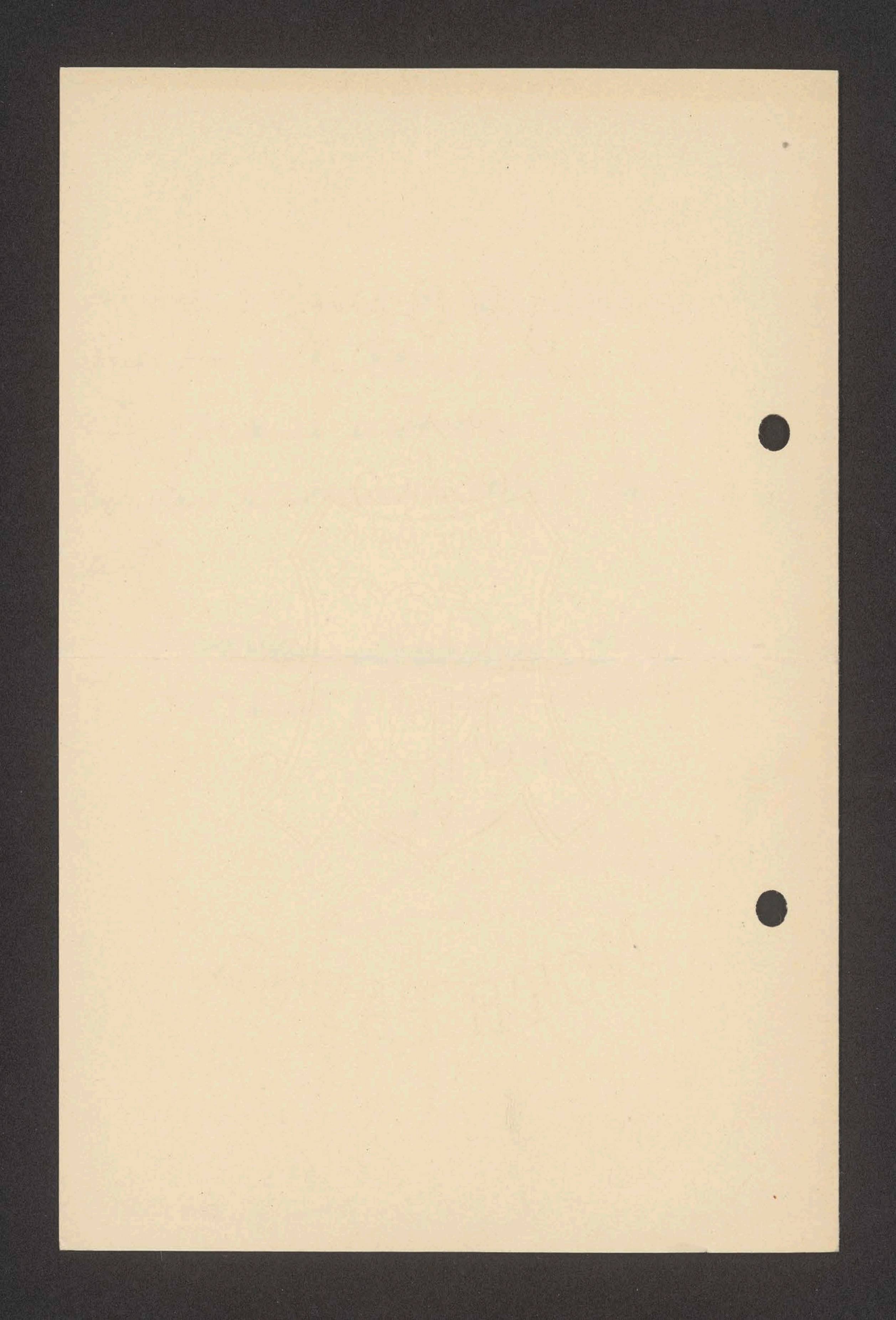
Czcigodny Panie Prezesie!

List Jw. Pana odebrałem będąc na wyjeździe do Przemyśla a wobec tego wiadomą sprawą teraz zająć się nie mogę. Skoro tylko wrócę, nie omieszkam być z [illegible]. Nie [illegible]

./.

mego żądania, sądzę jednak, że gdy
nie ja tylko Ekscelencya Biliński
w tej sprawie interweniował, byłbym
bardzo zobowiązany żeby p. Jellû napisał
list.

Ściskam serdecznie dłonie
Szan. Pana Prezesa oddany
sługa

I

Wiedeń 3. VII. 916
Hotel Erzherzog Karl

Kochany i Czcigodny Panie Prezesie!

Wróciwszy z Przemyśla interwenjowałem gdzie należało w dwóch sprawach a to
a) co do zwrotu wiedeńskiemu Samel-stelle Legionów kwoty 68000 K
b) co do zwrotu miliona wydanego przez Naczelny Komitet Narodowy na umundurowanie i inne potrzeby Legionów.

/.

Ad a): W tej sprawie nie jest sprawa dokładnie udokumentowana, musiano zarządzić pewne dochodzenia i jest już załatwiona o tyle, że Ministerstwo Obrony Krajowej odnosi się do Ministerstwa Wojny. Z tego powodu będzie sprawa w Ministerstwie Wojny, gdzie o ile było możliwie już najprzód rzecz uprzedziłem. Mam nadzieję, że Komitet w każdym razie zaliczkę otrzyma.

Ad b): Miałem sposobność przeczytać załatwienie w Ministerstwie Wojny. Pan Jarzębecki do tej sprawy bardzo życzliwy kazał sobie przedłożyć akta

i dał mnie przygotowany już referat i przez
Niego przyznanie podpisany do przesłania
Ministerstwo Wojny wzywa do Naczelnego Ko-
mitetu odezwę w której prosza o niektó-
re wyjaśnienia a udzielenie których
nie powinno być trudnem. Opracowa-
ne ma teraz stanie porozumienia.
Ekscelencya Biliński po porozumieniu
się ze mną napisał do Pana Jorzebeckie-
go znany list który wywarł korzystny
wpływ. List ten jest w aktach, był czy-
tany przez Pana Krobatina a Minister-
stwo Wojny po otrzymaniu wyjaśnień

Komitetu albo odniesie się do Cieszyna
albo bez odniesienia się zaliczki udzieli.
Pan Jarzębecki jest najwłaściwszy dla tej pra-
cy usposobiony, jednak jak Mu już mówiła
rzecz Profesorowi nie mógł mnie
wyjaśnić. W każdym razie rzecz załatwiła
się na dobre i muszę przyznać, że mało
by to przypisać według mego zdania
znakomicie napisanemu listowi
Ekscelencji Bilińskiego. Niestety
straciłam z powodu przemęczenia i przeze
mnie podjętej bardzo ciężkiej pracy
na zdrowiu. Z wdzięcznym ukłonem

II

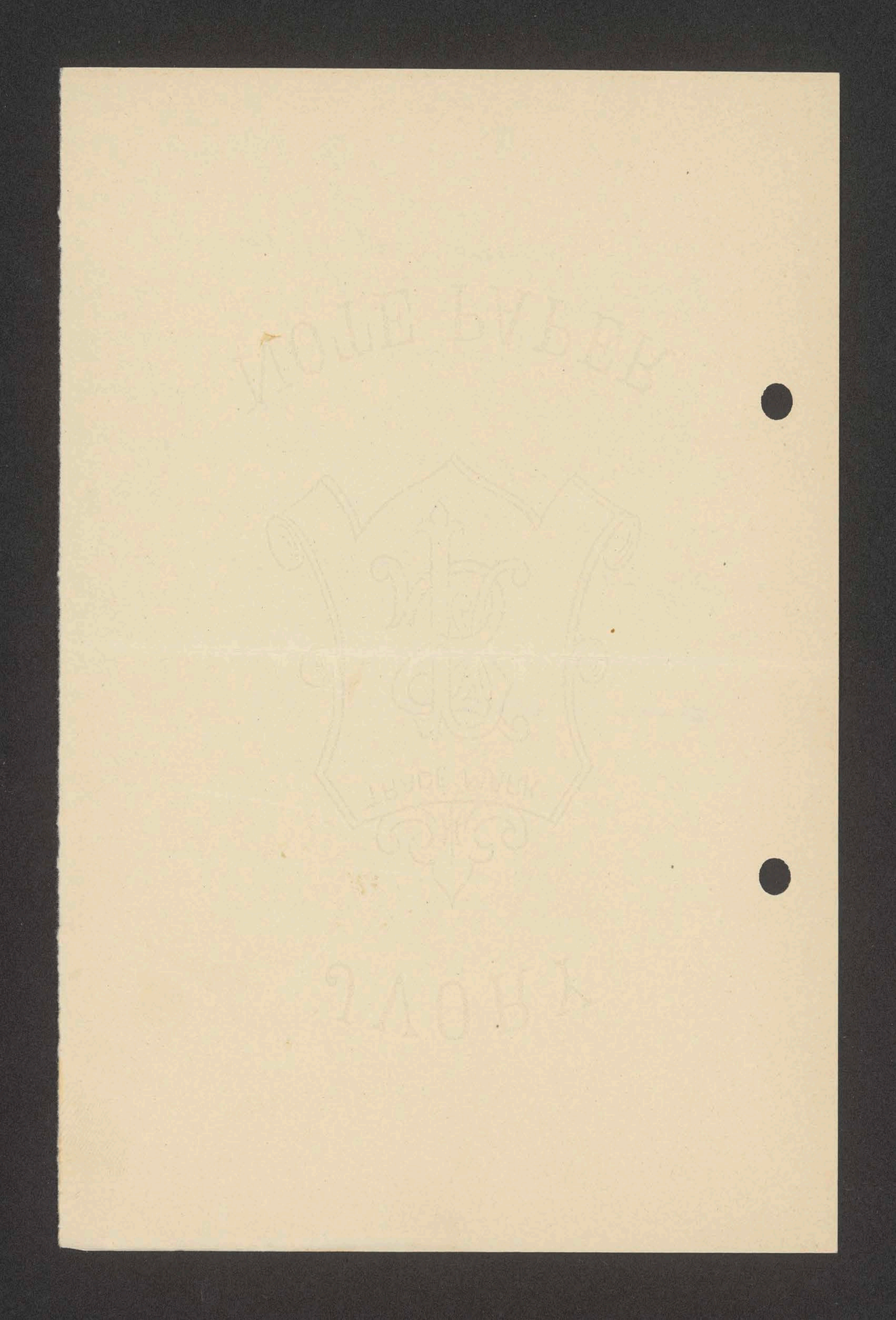
nakazowi lekarzy i musiał pośpiesznie
jechać do Marienbadu. Niemiłe jest
to dla mnie, gdyż dotąd po [illegible]
Badacz jeszcze nie [illegible]. Byłoby
o niejednem pomówić co jednak pozosta-
wić muszę aż do powrotu. Natomiast dla
wiadomości Kochanego Pana może nie
zupełnie obojętny jeden fakt. Przed
dwoma tygodniami przyjechał do Oddany
nam Poseł węgierski, bardzo sympa-
tyczny Hrabia Battyani. Rozpytywał [illegible]
się z Ekscelencją Bilińskim z którym
jest już od dawna w dobrych stosunkach
i pomówić się z Kochanym Panem. Gdy
Panów nie zastał, odesłano go do mnie.

W rozmowie wyjaśniłem moje stanowisko,
podniosłem, że nie dobre wrażenie zrobi-
ły rokowania Węgrów z Posłami wiedeński-
mi a z pominięciem nas i mówili-
śmy o mowie Tiszy. Partya niepodległości
jest niezadowolona z mowy Tiszy, głównie
z tego powodu, że nie wspomniał nic o nie-
podzielonem Królestwie co oni w in-
teresie Węgier uważają za bezwarunko-
wo konieczne a to tak dalece że w tym
kierunku pragną* dalsze okazje po-
porozumienia się z nami porodzić.
Ze względu na obecne układy i czasów
odłożył na moją propozycję dalsze
porozumienie się na czas w drugiej

połowie sierpnia. Zdaje mnie się, że o ile to dla mnie było możliwem, wobec nieobecności Panów, załatwiłem rzecz, nie przesądzając w niczem dalszej akcji a i nie zrażając usposobienia Batthyaniego dla nas w ten sposób jedynie właściwy i polityczny.

Ściskam Serdecznie dłoń Kochanego Pana oddany sługa

[illegible signature]

[30/9/1916] 92

Die Daten im dienstliche[n] ... mittels Typendruckappar[at] ... tigten Telegramme bede[uten] ... Namen des Aufgabeamtes, ... gabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung:

Eingangsnummer: 20170

Die Telegraphenverwaltung übernimmt ... lich der ihr zur Beförderun[g] ... stellung übergebenen Telegramm[e] ... le immer geartete Verantwortun[g]

= d = rp 10- praesident jaworski krakau

studencka 14=

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von .... auf Ltg. Nr. ....

am ....| .... 191 .... um .... Uhr .... M. .... Mitt.

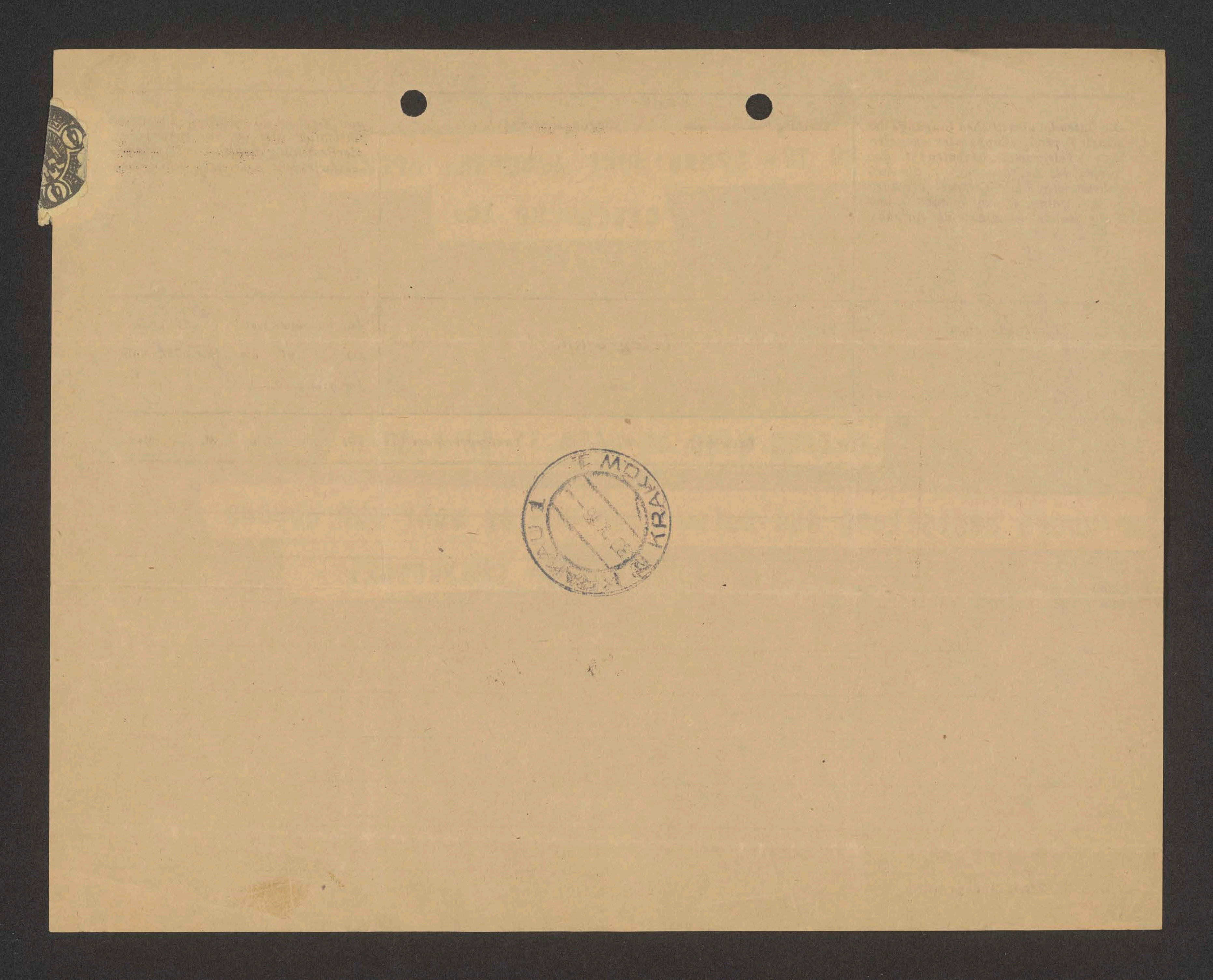
durch:

d zens wien 49-4654 17 30 4.30 n um ..... Uhr ..... M. .... Mittag.

erinnere bestellung des sales fuer montag acht uhr abends

= czaykowski ="

D. S. Nr. **769.** (Auflage 1915.)

KRAKÓW 1

Wiedeń 8/12. 916
III Keilgasse 14

Łaskawy i Kochany
Panie Tereszie!
Pozwalam sobie do-
nieść że podanie Pani
Wigoninowej uzyskało
Najwyższą sygnaturę
i zostało odesłane
do min: oświaty.
Co się zaś tyczy

/.

sprawy Thierowskiego w tej dotąd ta- jemna.
Wspominał mnie Staś Starzeński na ostatniem posiedzeniu była że Kochany Pan był cierpiący — lecz nie wątpię że już jest dobrze. Żałowałam że ominęła mnie sposobność widzenia

94

się z Kochanym Panem

składając Jej Pani

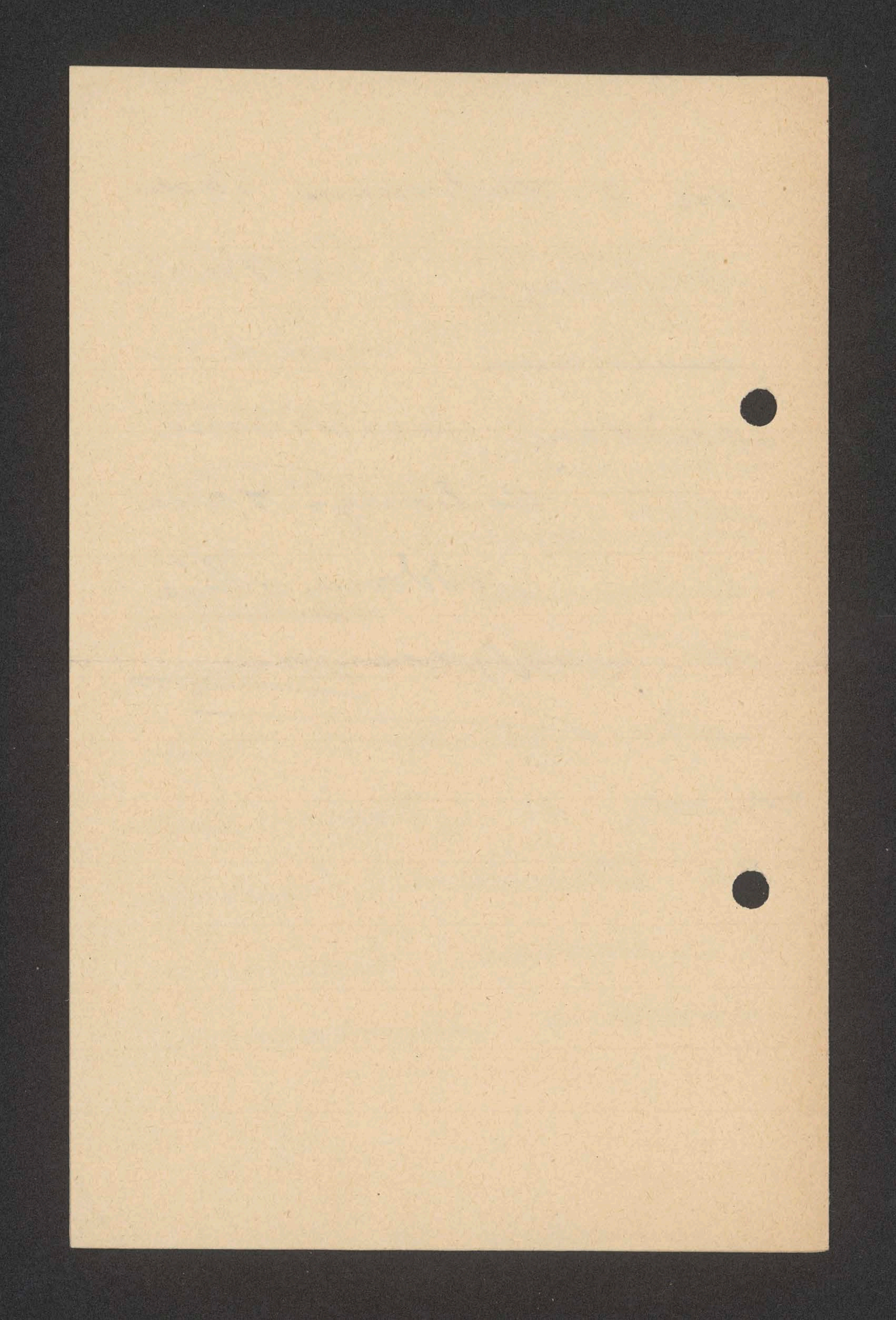
uszanowanie wyrazy

ściskam serdecznie

dłoń Kochanego Pana

oddany sługa

W Reymont

[30/12/1916]

95

19243

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: .... Eingangsnummer: ....

abgeordneter jaworski

krakau studenca 14=

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der Beförderung oder Bestellung der Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

Wieden ... inia 218
... 30 XII OLSZ

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

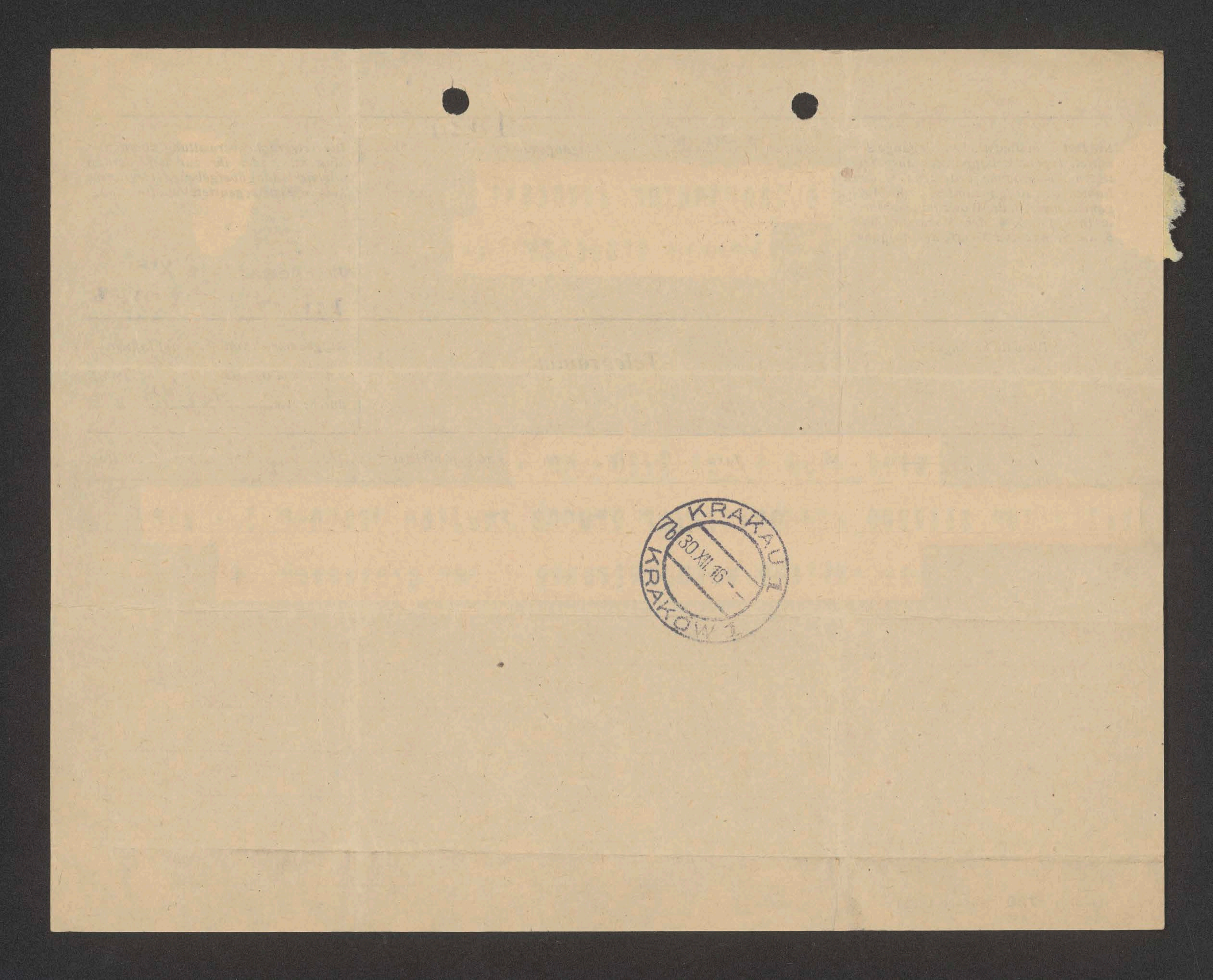
Aufgenommen von .... auf Ltg. Nr. ....
am ..../.... 191.... um 11 Uhr 57 M. .... Mitt.
durch: ....

wien 4958 19 29 7/20- hn =) aufgegeben am ..../.... 191.... um .... Uhr .... M. .... Mittag.

bitte zur sitzung konservativer gruppe zweiten jaenner 3.- uhr

nachmittag walderstrasze 1= dr czaykowski +

D. S. Nr. 769. (Auflage 1915.)

KRAKAU 1
30.XII.16
KRAKOW 1

Mannheim d. 26.3.1915

Najszanowniejszy Panie Profesorze!

Przed wyjazdem p. S. mam właśnie tylko tyle czasu, żeby w paru słowach donieść:

1) że do Ekscel. B., że hrabina B. napisała list do hr. C., (który p. S. ze sobą bierze), z poleceniem aby przyjęcia wprowadził do Ekscel. B. albo, żeby nie zważając na żadne uwagi, bezzwłocznie [illegible]

spotkania w obecnym miejscu,
w celu ostatecznego porozumienia
się co do niedawnych zarzutów.
Takie porozumienie [illegible] u-
ważam za [illegible] za stanowczo
najlepsze i jedynie prowadzące
do pożądanego celu, który żądamy.
Takim razem, gdyby Obyw. B. nie
wyzyskał tej okazji, tembar-
dziej, że na [illegible] wszystko.
W. Th. a ważnych powodów obecnie
liczyć nie można. Wobec C.
jest [illegible] Ks. Tarnowskich

ich wszystkich, jak dziś wc. M.Th.
wielkim uznaniem, jest to czło-
wiek pewny i jak stwierdziłem
przyjazny naszej sprawie.
2) Spędziliśmy także u p. Volz. prawie
3 godziny w pałacu, zatrzymani
na herbatę - wyszła do nas i
Ks. Karolowa Teod. - p. Volz. do-
słownie mówił, dotycząc po-
kolei wiele dla nas ważnych kwe-
styi - biedny p. Volz. do tego stopnia
się przekonał, że Księżna Karolowa
Teod. życzyła sobie dostać dopiero

kąt na początku — że takie
mam wrażenie, że tylko tak, a
nie inaczej trzeba napisać, bo
wszystko. P. — niech Bóg darzy
wszystkiem Panią Kierunku!
Biedny p. S. natnie opowie —
co do mnie, wolałabym jeszcze
to wiedzieli miesiąc, a może na-
wet to przeświadczenie i w razie
otrzymania zaproszenia w tej
sprawie, byłabym skłonna przygoto-
wać wszystko w B. podług życzenia.
Z głębokim i szczerym
poważaniem
M. Czerkawska

+++

H. MACH
WIEN
I. SEILERSTÄTTE Nr. 20.
Nächst der k. k. Oper, Ringstraße und dem Stadtpark.
TELEPHON 5360.

Wien, 8. 5. 1915

611

Najczcigodniejszy Panie Prezesie!

Dowiedziałem się wczoraj u Księżnej
że osoba mająca tak bliskie
stosunki z ministerstwami spraw
zewnętrznych tu i w Berlinie, z
którą miałem się spotkać dziś
wieczór po 9tej, jest właśnie o-
wa osoba, o której po [illegible]
mówiłem z ks. Hoyosem
wspomniałem Prezesowi w po-
przedni [illegible] potem, że zachodzi czę-
sto do Księżnej, że pracuje
dla ministerstwa tutejszego i
berlińskiego, że chce u niego

nikt oficjalnie nie wie, to
ciągle w różnych miejscach jeź-
dzi między Berlinem i Wiedniem
jest do Niemiec. Książna ma
do niego zupełne zaufanie
jak mi i przypuszczam że
do niej zachodzi, aby z niej do-
ciągnąć różne potrzebne dla
ministerstwa wiadomości
ale możliwe że twoja nieufność
jest bezpodstawna - hrabia
Dw. u którego wczoraj byłam
po wskazówki co do osoby
(bo chociaż ów pan jest przedsta-
wiony, to swego czasu wydał w
niemieckich książkę w obro-
nie Jezuitów przeciw zapro-
[illegible] ekspozytury hrabiego Wo-
rządu ma być zupełnie w stosun-
kach z hrabią Hertl.) hrabia

Ar. powiedział mi, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ że naszą ideę tryja-
listyczną mogę nam przedsta-
wić, nie wspominając mi
rozumie się o koalicji katol.
i że odpowiedział, że to ostatniej pomo-
cy. Jak mówimy to jakoś nie
[illegible] tej osobie, a jeśli
że ów pan wspominał wczo-
raj księżnej, że pan [illegible]-
kim (jadąc z Berlina [illegible]
był od Miłoszka) był w mo-
narchizmie i mówił ks. Radzi-
i jej siostrze, wskazując mi
że po mojej rozmowie z [illegible]-
sem, podczas której wspomnia-
łem ~~[illegible]~~ ostatni czas coś
dla nas zrobić i na [illegible]
[illegible] obiecał. [illegible]
że Ministerstwo [illegible] i [illegible]

stkie stanie się wśród mnie coś
w Monachium Drezdnie, albo
wskutek interwencji Lewandt[illegible],
albo wprost do dokuczania
mnie — w każdym razie
co mam robić, co mówić?
Nie chcę narzucać mojego tak-
tu, ale mam wrażenie, że
mi powinien mówić na po-
czątku poważnie kwestji
[illegible], o przedmiocie,
[illegible] rozmówienia przebytym
bytu w Berlinie z czym. powin-
kowicznie o wskazówki
do rozmowy, musi być w
skutkach nieobliczony więc
gdyby Pan Doktor mógł przyje-
chać do mnie o 1/2 dnia było-
by najlepiej — gdyby był drogi
[illegible], żebym jak przyjechała

2)

100

HÔTEL UNGARISCHE KRONE

H. MACH
WIEN
I. SEILERSTÄTTE Nr. 20.
Nächst der k. k. Oper, Ringstraße und dem Stadtpark.

TELEPHON 5360.

Wien, ... 191.....

Do pensjon Atlantic ~~[illegible]~~ do
proszę zaraz [illegible]
o przyjeździe ale już o 8ej bo
na rozmowę owę spóźnić
się nie mogę.
Gdyby z nas wstrzymanem było,
zupełnie nie mówię z tym
panem, to mogę nie pójść
do [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible]
[illegible]!) – ale potem [illegible]
[illegible], że był w

Wszechnicom, może lepiej
byłoby tam ofiarować
różne rzeczy tam pomieszczę
jak w Bert[illegible]. (a tam [illegible] wska-
zówki i książki jak mi mówi.)
Z wysokiem poważaniem

M. Czerkawska

26/5/1915

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: .... Eingangsnummer: .... 86 / 23

= jaworski wien

neuthorgasze 9 dritter stock

698

PREZYDYUM N. K. N.
Wpłynęło dnia 26/V 1915
3430/Pr.
Załatwiono ....

101

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

M 23
Aufgenommen von .... auf Ltg. Nr. ....
26 MAJ 1915 N
am .... 191 ... um ... Uhr ... M. ... Mitt.
durch: RBL

woerishofen 234 32 26 11/50 m = ... 191 ... um ... Uhr ... M. ... Mittag.

= obwohl laengst reisefertig muss warten weil schwierigkeiten nicht alle beseitigt fahre morgen nachmittags viertes mal muenchen hoffe diesmal nicht vergebens werde abreise dann sofort mitteilen = czerkawska .+

D. S. Nr. 769. (Auflage 1914.)

H. MACH
WIEN
I. SEILERSTÄTTE Nr. 20.
Nächst der k. k. Oper, Ringstraße und dem Stadtpark.

TELEPHON 5360

Wien, 19.6. 1915

Co do wiadomej sprawy audyencyi u Najjaśniejszego Pana, otrzymałem radę, czy bez wskazówki, żeby Polscy (posłowie do Rady Państwa wszystkich stronnictw i Naczelny Komitet Narodowy):

1) uchwalili rezolucyę wypowiadającą jasno żądanie narodu przyłączenia Królestwa Polskiego do Austryi,

2) żeby wszyscy tę rezolucyę podpi-

830

szli,

3)

żeby wybrali delegata, lub delegatów, którzy tę osobiście Najjaśniejszemu Panu wręczą;

4)

i prosić będą Najjaśniejszego Pana o pozwolenie przedstawienia żądania Polaków i w Berlinie.

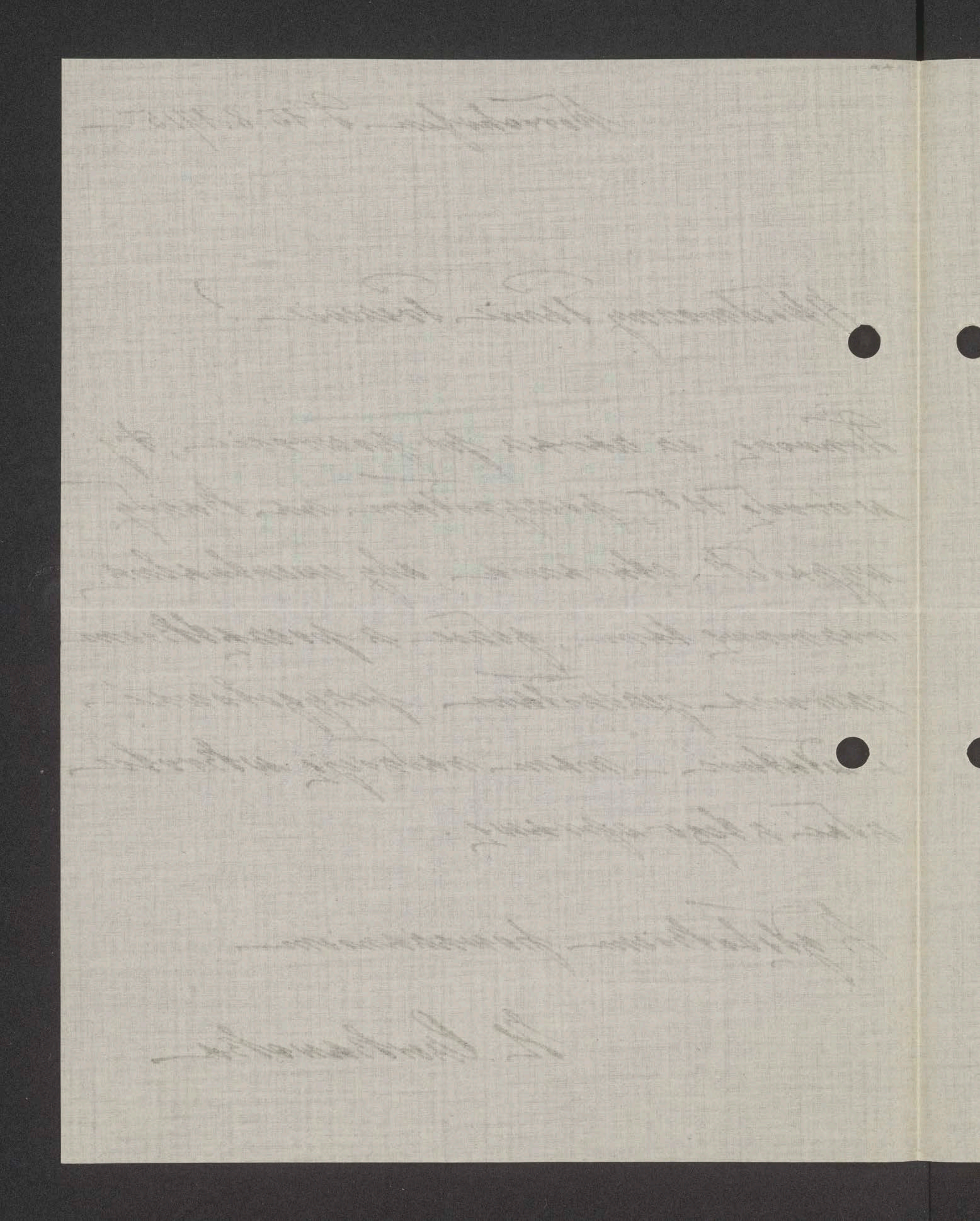
Wörishofen d. 15. 8. 1915

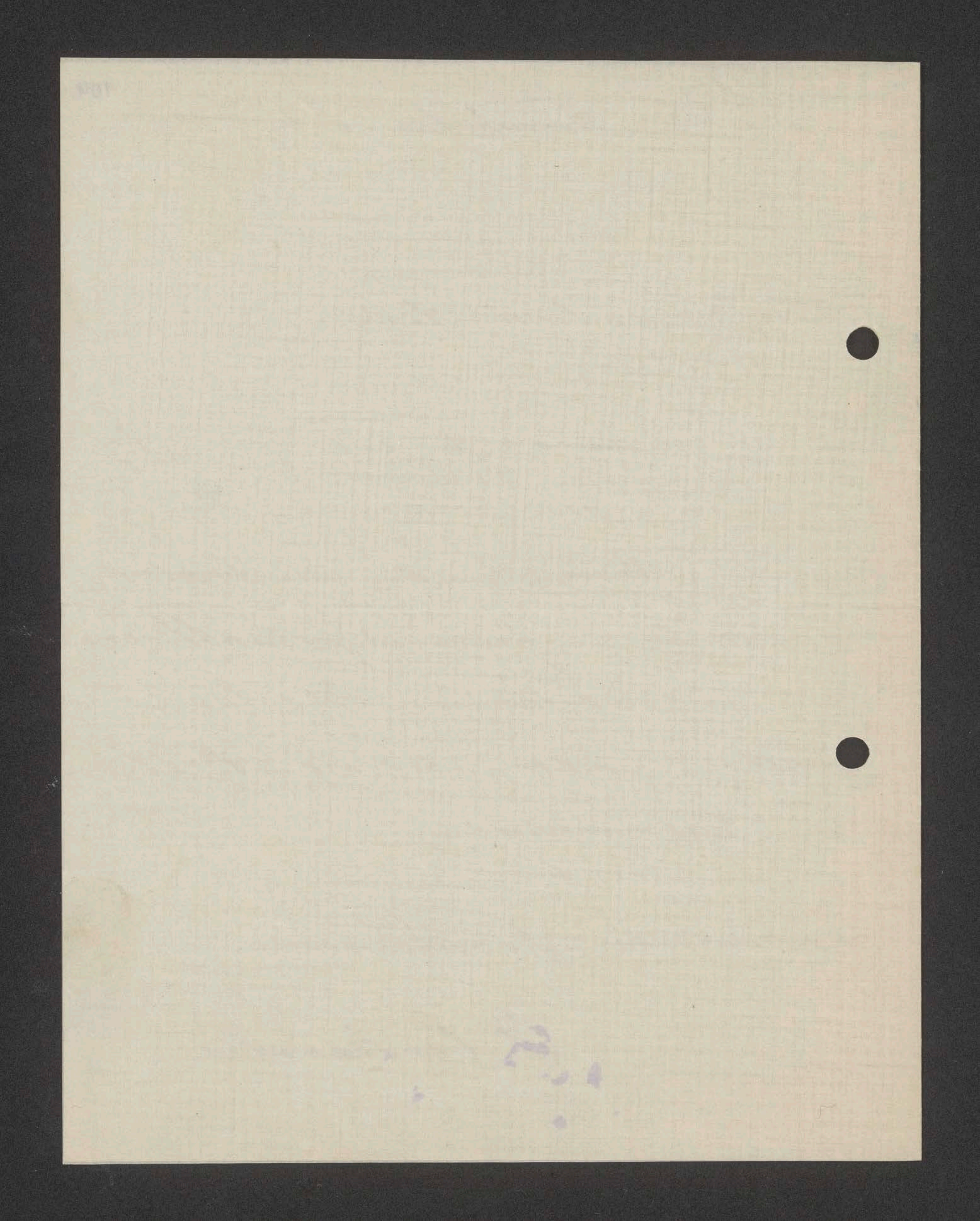
JWielmożny Panie Prezesie!

Donoszę, iż zaraz po powrocie, t.j. w środę 11go, poczyniłam na każdy wypadek starania, aby ewentualną rozmowę tam, gdzie z początkiem czerwca jeździłam, przygotować i załatwić — mam nadzieję w krótce zdać z tego sprawę.

Z głębokiem poważaniem

H. Czerkawska

Wörishofen d. 18.9.1915

Szanowny Panie Prezesie!

Dla dokładności zaznaczam, że telegramu zapowiedzianego z Krakowa dotąd nie otrzymałam — wymieniony główny reprezentant, do którego Pan Prezes wybierał się, bawił tego tygodnia w Monachium — skorzystałam z tego, aby przez bliższego znajomka wywiedzieć się dokładnie o obecnym wypo-

bieniu — otóż Bogu dzięki dotąd
nic się nie zmieniło, t.j. trwają
dalej w zamiarze przychylenia
się do naszych życzeń, jak to
bawem wtedy po powrocie zako-
munikował.
Również nieustające starania
wlasiwsty ten skutek, że ten pro-
wie wszyscy, a od niedawna ma-
mit i główna tutejsza rodzina,
popierają nasze życzenia, co
jest niewątpliwym skutkiem — żeby
tylko nasi krewni w Kr. nie

popsuli wszystkiego tym upie-
raniem się przy swoich wprost
już nam tak szkodliwych wystą-
pieniach, które są jedynie wodą
na młyn nieprzyjaznych nam
osób i mogą wywołać wiele
dotkliwych następstw!

Z wysokiem poważaniem

H. Czerkawska

28/11/1915

107

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (in Bruchform), 4. den Monatstag, 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: .... Eingangsnummer: 15054

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

pb 10+ jaworski studencka 14, krakau =

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von .... auf Ltg. Nr. ....

am 28 XI 15 191.. um ... Uhr ... M. ... Mitt. L 219 LOND

durch: ....

zs wien 1:/12,-3067-(19)--(28-)-4,= aufgegeben am ....|.... 191.. um .... Uhr .... M. .... Mittag.

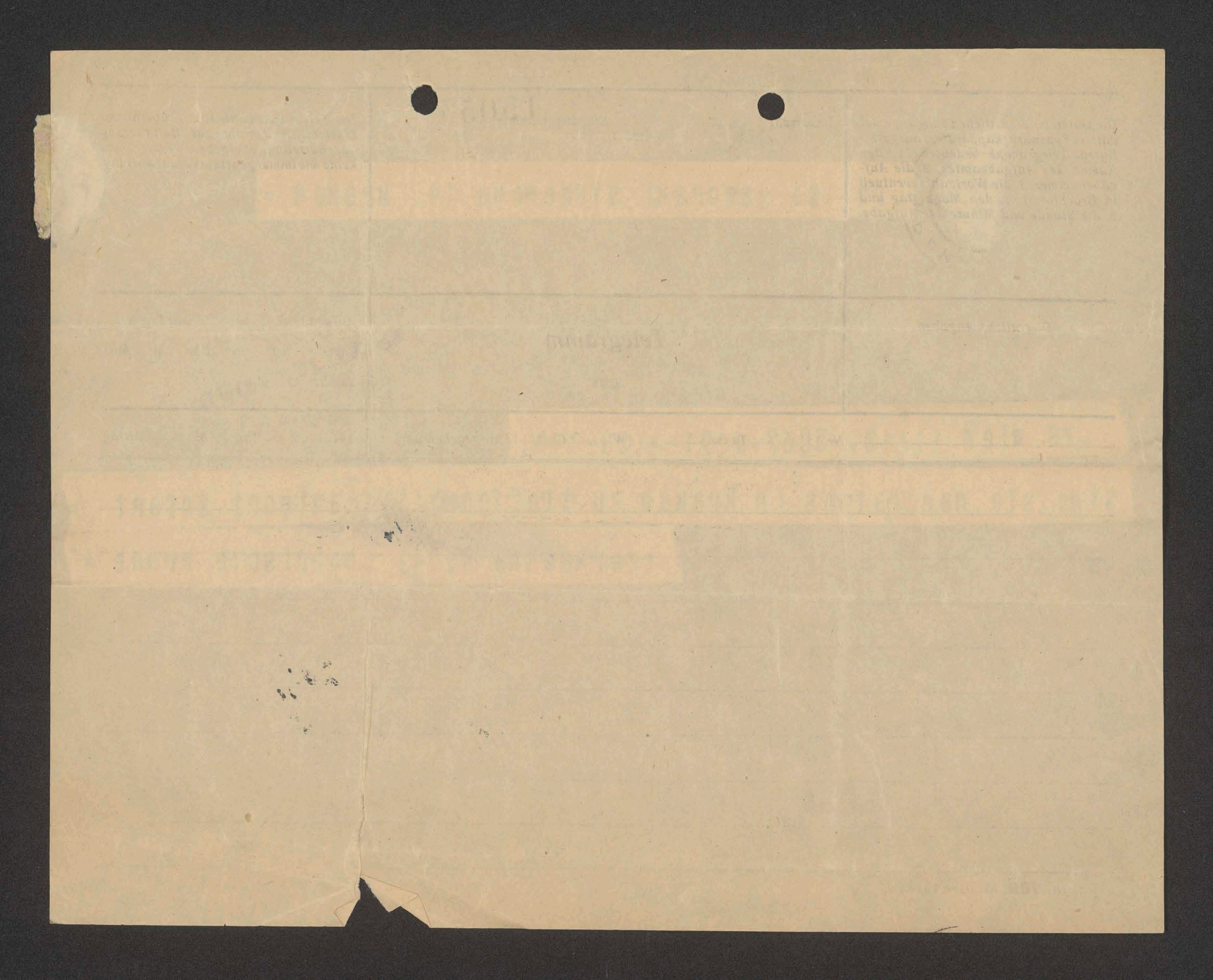
sind sie naechstens in krakau zu treffen bitte antwort sofort =

czerkawska hotel ungarische krone ="

1519

D. S. Nr. 769. (Auflage 1914.)

K. K. H. U. ST. DR. (ST.)

Wiedeń, d. 19. 12. 1915 —

Wasza Ekscelencjo!

Najpokorniej przepraszam, że ośmie-
lam się zająć trochę czasu tym
listem, jednakże może byłoby z
korzyścią dla naszej sprawy, aby
Wasza Ekscelencja dokładnie był
poinformowany na wypadek
gdyby w toku jakiejś dyskusji
ktoś wspomniał o zarzutach czy-
nionych Ks. biskupowi Bandur-
skiemu z powodu jego rzekomego

wystąpienia przeciw Ks. Biskupowi Krostkowskiemu. Kopia mego listu z 12 grudnia b. r. którą załączam powiadomi najdokładniej o całej rzeczy. Posyłam ją dla wyłącznie prywatnego użytku Waszej Ekscelencji, ażeby Wasza Ekscelencja wiedział, jak się rzecz miała na wypadek, gdyby ją kto poruszył. Inaczej proszę serdecznie o niej nie wspominać.

Łączę wyrazy najgłębszego poważania

Helena Czerkawska

+++

Kopie

Wien d. 12.12.1915

Euer Hochwürden!

Wie Euer Hochwürden bereits wissen, war ich im Mai d.J. bei Seiner Eminenz dem Hochwürdigsten Herrn Fürsterzbischof Kardinal Friedrich G. Piffl in Angelegenheiten unserer polnisch-katholischen Sache. Bei dieser Gelegenheit habe ich, da ich nicht die Ehre hatte den Hwst. Herrn Fürstbischof von Krakau den Fürsten Sapieha persönlich zu kennen, Seine Eminenz gebeten, ob er nicht die Gnade hätte, wenn es ihm möglich wäre, die Aufmerksamkeit des Hwst. Herrn Fürstbischofs darauf zu lenken, dass es angezeigt wäre, wenn die Krakauer Zeitung „Glos Narodu" ihre nicht ganz freundliche Haltung gegenüber dem Obersten Nationalkomitee aufgeben möchte. In so schweren Zeiten ist jedes Hervorheben der Meinungsverschiedenheiten der gemeinsamen Sache schädlich und wo nur immer möglich zu beseitigen.

Im Laufe des Gespräches habe ich bedauert, dass ein so höchst verdienter und heiliger Kirchenfürst wie Fürstbischof Sapieha die Aktion des Obersten Nationalkomitees, ~~dessen politisch~~

nationaler Kampf gegen Russland, zugleich ja auch ein Kampf für die katholische Sache ist, nicht unterstützt.

Bei Gelegenheit meines Aufenthaltes in Wien im August d.J. habe ich erfahren, dass jemand erwähnt haben soll, ich wäre vom Bischof von Bandurski zu Seiner Eminenz dem Hwst. Herrn Kardinal von Wien geschickt worden, um dessen Aufmerksamkeit auf die angebliche sogenannte „russische" Orientation des Fürstbischofs von Krakau zu lenken. Nachdem weder der Bischof v. Bandurski mich mit einem solchen Auftrage zu Seiner Eminenz geschickt hat, noch ich mich zu einer solchen Mission verwenden liesse, und es auch niemand einfallen könnte, dem Hwst. Herrn Fürstbischof von Krakau russenfreundliche Gesinnungen anzudichten, habe ich nachstehenden Brief an Hwst. Herrn Bischof v. Bandurski gerichtet:

Wien d. 10. 8. 1915.

Hochwürdigster Herr Bischof!

Knapp vor meiner Abreise erfahre ich zu meinem grössten Befremden, dass jemand hier in Wien erzählt haben

soll, ich hätte im Auftrage Euer Bischöflichen Gnaden Seiner Eminenz dem Hochwürdigsten Herrn Kardinal von Wien von russophilen Anschauungen des Fürstbischofs Sapieha erwähnt! Ich begreife nicht, wie ein solches Gerücht entstehen konnte – ich habe nie etwas Ähnliches weder Seiner Eminenz, noch zu irgendjemand gesagt! Wie es Euer Bischöflichen Gnaden bekannt, war ich bei Seiner Eminenz in einer ganz anderer Angelegenheit; nach Erledigung derselben, habe ich von der patriotischen und opferwilligen Tätigkeit des Obersten Nationalkomitees erwähnt, indem ich zugleich nur bemerkte, wie schade es sei, dass ein so hochverdienter und einflussreicher Kirchenfürst wie der Fürstbischof Sapieha, die Tätigkeit des Obersten Nationalkomitees, dessen Kampf gegen Russland zugleich ein Kampf für die katholische Sache sei, nicht unterstützt.

Bitte zu vergeben, dass ich davon heute erwähne, aber auch ungerechtfertigten Gerüchten, muss man die Wahrheit sofort gegenüberstellen.

Mich zu Füssen Euer Bischöflichen Gnaden legend, küsse ich Ihre ehrwürdigen Hände

Helene v. Czerkawska m.p.

Als ich neuerdings Ende November nach Wien kam, erfuhr ich, dass Seine Exzellenz der Hochwürdigste Lemberger Erzbischof Bilczewski dem Hwdt. Herrn Bischof von Bandurski geschrieben hatte, dass Seine Eminenz der Kardinal Fürsterzbischof von Wien dem Hwdt. Erzbischof Bilczewski mitgeteilt und ihn gewarnt hat, dass der Hwdt. Bischof von Bandurski mittelbar (durch dritte Person) bei ihm einen von unseren Bischöfen wegen angeblicher antistaatlicher Orientation denunziert hat.

Nun begab ich mich sofort zu dem Hochwürdigsten Herrn Kardinal von Wien, erinnerte an das Gespräch im Mai, erzählte von dem Briefe des Hwdt. Erzbischofs Bilczewski und bat Seine Eminenz um die gnädige Richtigstellung der Tatsachen. Seine Eminenz, der das erwähnte Gespräch im Mai im Gedächtnis behalten hatte, versprach in einem Briefe an Ihre Exzellenzen die Hochwürdigsten Bischöfe Bilczewski, Theodorowicz und Fürsten Sapieha festzustellen, dass weder der Weihbischof v. Bandurski irgend jemanden mit irgend einer Beschuldigung des Fürstbischofs Sapieha geschickt hat, noch ich irgend etwas Ähnliches gesagt habe.

Ich bitte nun Euer Hochwürden nurmehr, so gütig zu sein,

2)

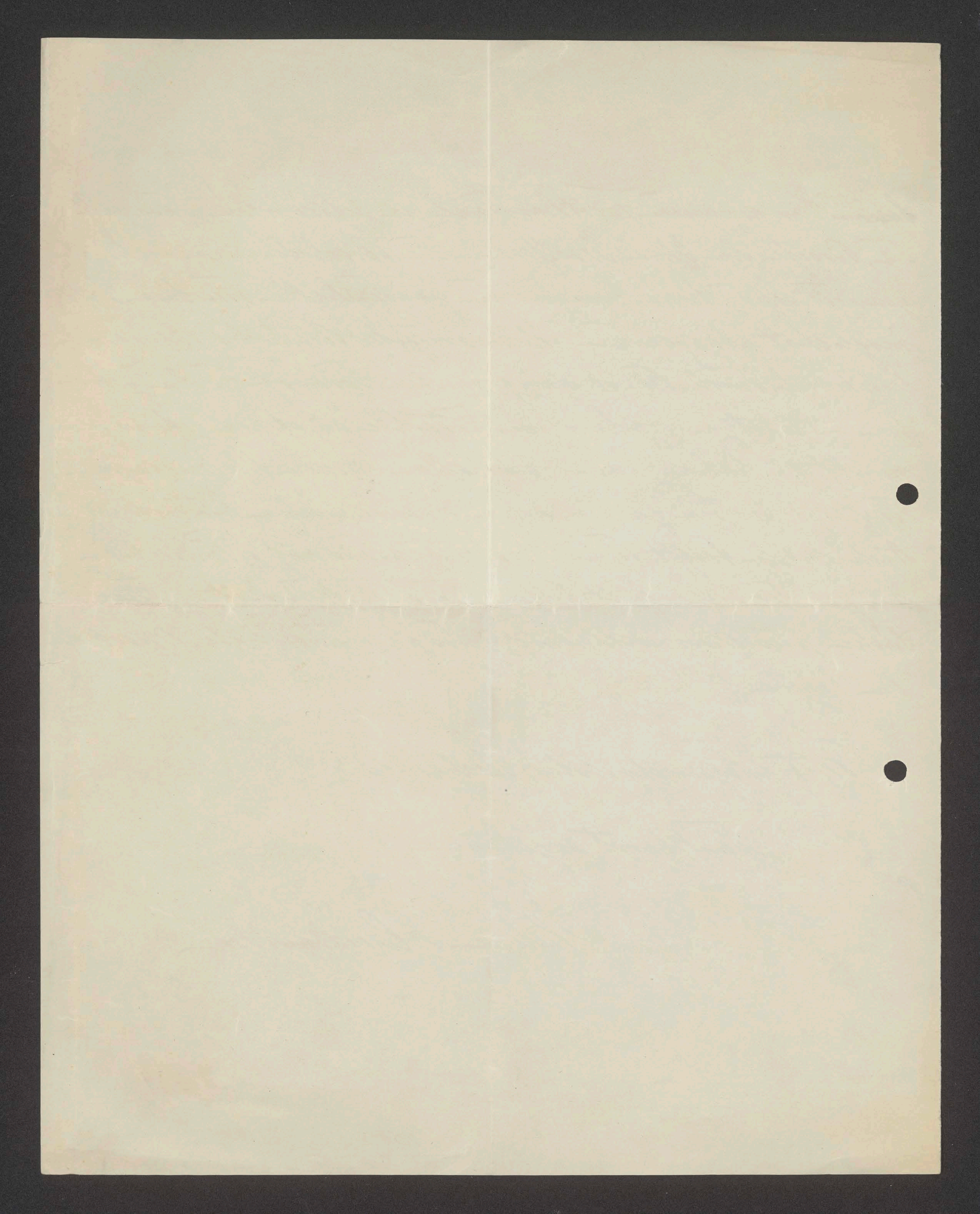
112

bei Sr. Eminenz dem Fürstkardinal zu befürworten, dass falls die Briefe an Ihre Exzellenzen die Bischöfe noch nicht abgesendet sind, Seine Eminenz die Gnade hätte dieselben baldmöglichst abzusenden. Hochwürdigster Bischof v. Bandurski leidet viel durch den so unbegründeten Vorwurf der ihn getroffen – es ist ja so schwer im Verdachte zu stehen, etwas gemacht zu haben, was so sehr allen eigenen Überzeugungen, der Natur und dem ganzen Leben eines Menschen widerstrebt. Auch mich trifft dieses Missverständnis auf's Peinlichste; möge der liebe Gott helfen, dass die Wahrheit in dieser Sache jedes Missverständnis, jeden ungerechtfertigten Missbrauch behebe!

Mit ausgezeichneter Hochachtung

dankbarst ergebene

Helene v. Czerkawska

0574

22/1/1916

113

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: Eingangsnummer:

jaworski studencka 14 krakau =

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung übergebenen Telegramme keinerlei Verantwortung.

1764

22/1 22

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ...... auf Ltg. Nr. ......

am ...... 191 ... um ... Uhr ... M. ... Mitt.

durch: ......

zens wien 1 abt 12 .+ 4774 14 22/1 9 hn =

Uhr ...... M. ...... Mittag.

wann kommen sye wien ich werde wahrscheinlich mittwoch krakau = czerkawska. +

H. MACH
WIEN
I. SEILERSTÄTTE Nr. 20.
Nächst der k. k. Oper, Ringstraße und dem Stadtpark.
TELEPHON 5360.

Wien, 24. 2. 1916.

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie!

Przychodząc z serdeczną prośbą o łaskawą wskazówkę w sprawie w której muszę postąpić z wielką ostrożnością - rzecz jest następująca: z powodu rozporządzenia Kriegsfürsorgeamtu co do odebrania Samarytaninowi etc. prawa sprzedaży odznak, broszur, etc. miałam starać się o cofnięcie tego zarządzenia. Przy tej sposobności zetknęłam się z p. Aleksandrem Librowiczem, który w rozmowie wspom-

mógł mi w przyjeździe nawiązania bez-
pośrednich stosunków handlowych
między Królestwem a firmami Ka-
tolickiemi we Wiedniu i Austryi i
prosił o poparcie gdzie trzeba.
Drugi mam najlepszy, bo prezes
wszystkich Bawarskich związków
Katolickich. D. Liebrowicz zrobił na
mnie dobre wrażenie, radbym
pomódz, ale go nie znam, więc
proszę o łaskawą wskazówkę, czy
mogę p. Liebrowicza z całą śmiałością
polecić owemu prezesowi. Gdyby
Pan Prezes nie mógł mi udzielić
wskazówki, to proszę wymienić mi

łaskawie osoby we Wiedniu, któraby mi mogła dać potrzebne informacye — bardzo przepraszam, ale proszę o odpowiedź telegraficzną — w razie potwierdzającym wystarczy słowo „empfehlenswert".

Z najgłębszym poważaniem

M. Czerkawska

Sprawa Samarytanina etc. jest na najlepszej drodze, bo zainteresowała życzliwość Ks. Lichtensteina, więc zapewne obej-

dzie się bez mojej interwencji.
We Wiedniu zostanę zdaje się do 4go marca — a tam dotąd nie wybieram się obecnie dalej ?

xxx

116

H. MACH
WIEN
I. SEILERSTÄTTE Nr. 20.
Nächst der k. k. Oper, Ringstraße und dem Stadtpark.
TELEPHON 5360.

Wien, 26. 2. 1916

2040

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie!

Serdecznie dziękuję za udzieloną mi wskazówkę, do której zastosuję się, nie wymieniając naturalnie nikomu [illegible] się [illegible] od osoby. Bardzo jednak przepraszam, iż ośmielam się prosić WPana Prezesa, żeby był łaskaw udzielić bawiącemu obecnie w Krakowie Ks. biskupowi Bandurskiemu bliższych powodów, dla których nasz

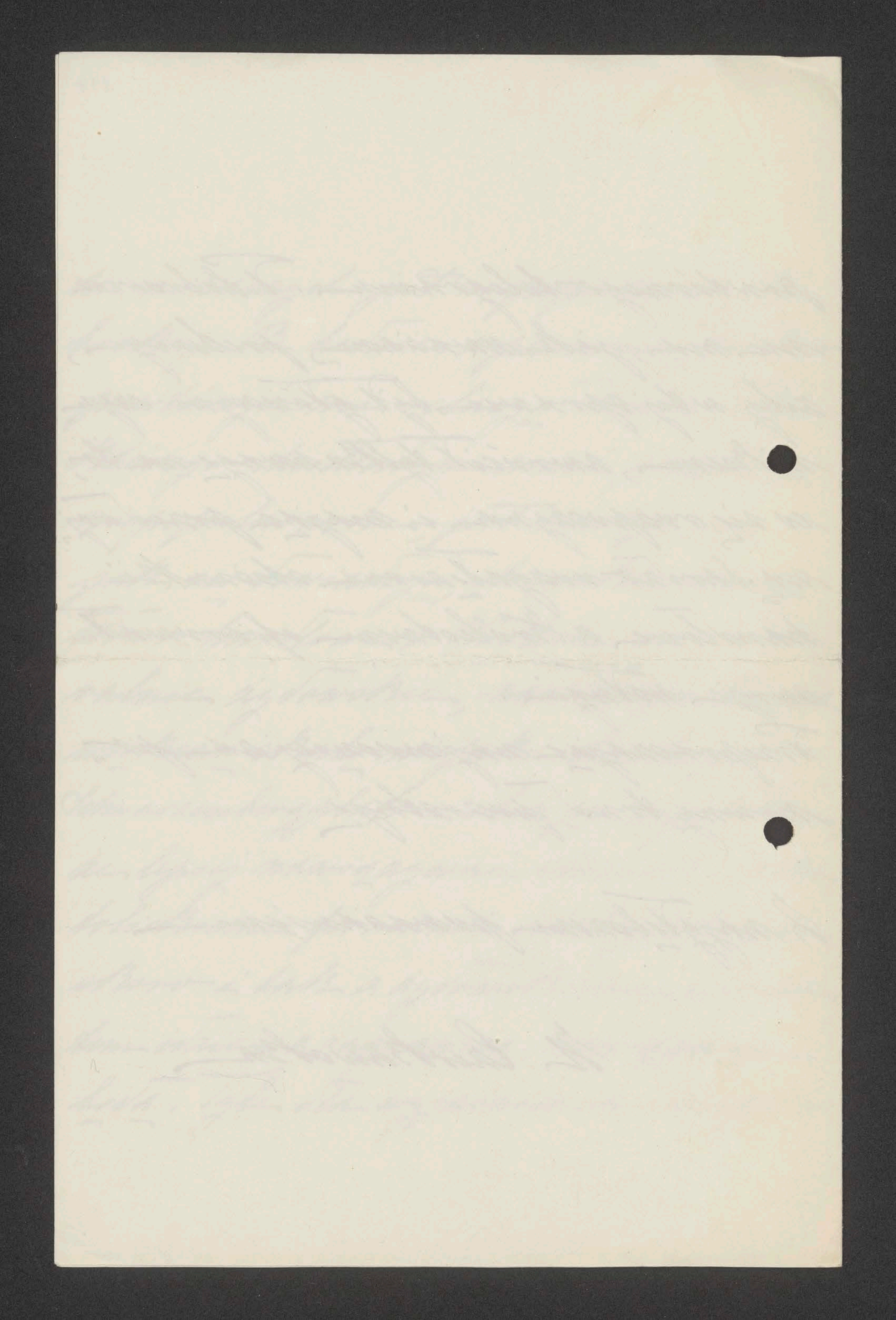
ka w naszych jest niepopularna. Ks.
biskup B. będzie z pewnością łaskaw
powtórzyć mi relacyę. Powód, dla
którego chciałabym znać przyczynę
niepopularności, jest następujący:
jak się dowiaduję, stosunki przemy-
słowo-handlowe z Królestwem, nada-
walnie żydowskie, nawiązuje ta na
większą skalę niejaki Lemberger,
Schwarzenbergplatz – otóż ja myślałam,
że lepiej nawiązywać stosunki z ka-
tolickiemi firmami austryackiemi,
skoro i tak z żydowskiemi, i co za
tem idzie: z zagranicą, nawiązane
będą. Tyle dla wyjaśnienia mego

powtórnego telegramu. P. Librowicz nie ma, jak mniemam, pretensyi, żeby w tej sprawie być głównym czynnikiem, zwrócił tylko uwagę na to, co się rozpoczyna i mając przed wojną bardzo rozgałęzione stosunki handlowe z Królestwem ofiarował swoje usługi.

Przepraszając najmocniej za ponowny trud, pozostaję

Z najgłębszym poważaniem

H. Orzechowska

118

1999

27/2/1916

15716

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: .... Eingangsnummer: ....

praesident jaworski
studencka 14 krakau

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keinerlei Verantwortung.

№ 220 ... 27. LUTY. XVI. TYCZ...

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

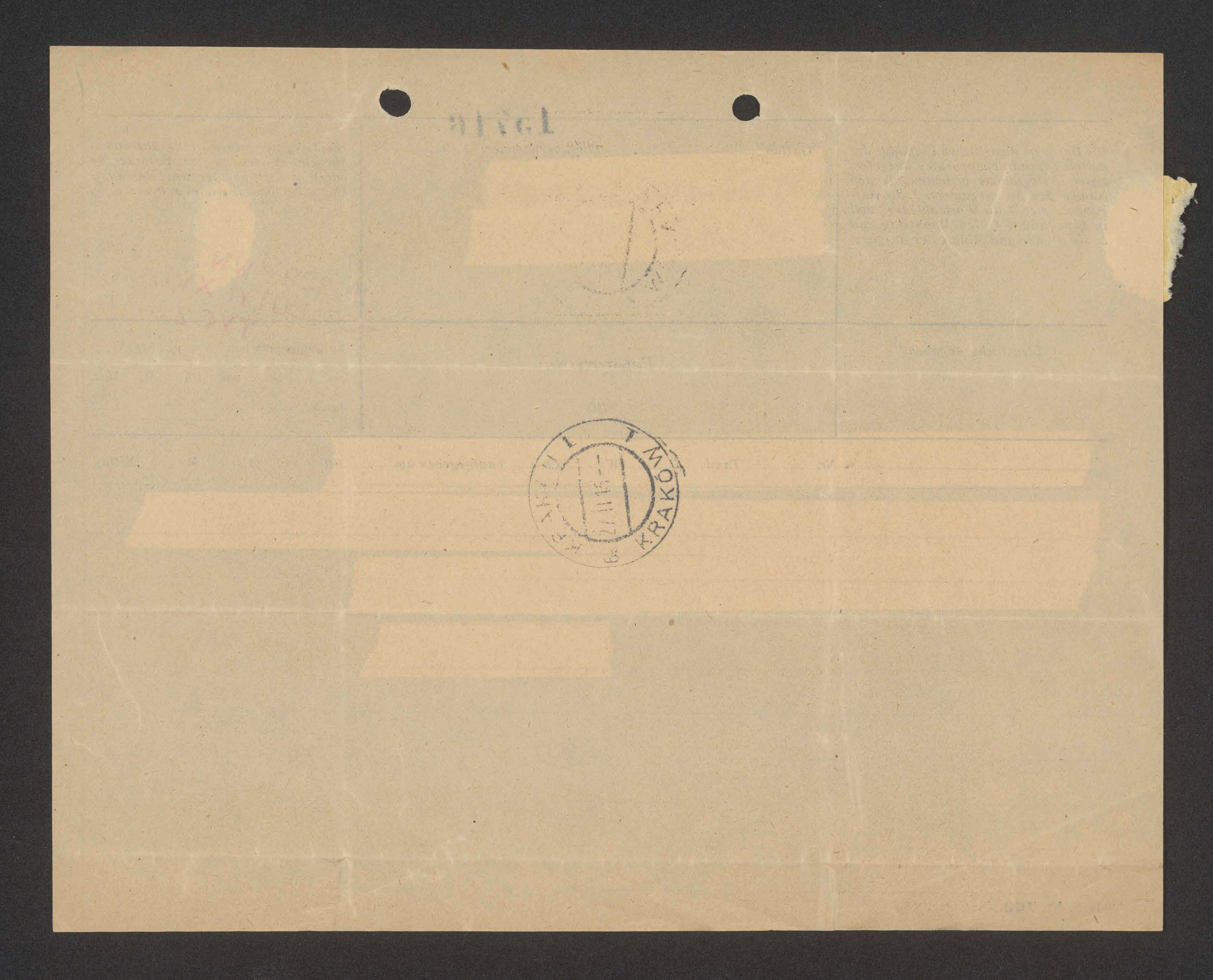
Aufgenommen von .... auf Ltg. Nr. ....
am ....../...... 191... um ...... Uhr ...... M. ...... Mitt.
durch: ....

zens wien 1 abt 12 + 7224 18 26/2 9/20 n =

= besten dank werde rat befolgen bitte jedoch bischof bandurski womoeglich gruende mitzutejlen =

czerkawska +

D. S. Nr. 769. (Auflage 1915.)

KRAKÓW

+++

119

H. MACH
WIEN
I. SEILERSTÄTTE Nr. 20.
Nächst der k. k. Oper, Ringstraße und dem Stadtpark.

TELEPHON 5360.

Wien, 16. 3. 1916

2095

Wielmożny Panie Prezesie!

Szczęśliwa jestem z okazji, że mogę przesłać tych parę słów – sprawa p. Tadeusza C. postawiona jest Bogu dzięki, ile można było, jak najlepiej i poczynione starania, aby po powrocie do ostatecznego załatwienia, nie dostała się nigdzie w nieprzychylne ręce.

Ze strony, gdzie znalazłam Tadka w poparciu, zapytano mnie, jakie osobistości mogłabym wymienić, któreby w danym razie, ewentualnie,

jeżeli zajdzie potrzeba, Armee Ober-
kommando mogło zapytać o p. C.
Zapytany prze[z] mnie, brat [illegible]
na Boga miałabym się porwać,
podał mi po porozumieniu się
z Abrahamowiczem następujących
panów: Abrahamowicza, Twardow-
skiego, ewentualnie Ks. arcybiskupa
Bilczewskiego i hr. Skórzyka. Mnie
się zdaje, że dla naszej sprawy pol-
skiej byłoby najkorzystniej, gdyby zda-
no ewentualnie opinię o p. C. zawie-
rzano Wpanu Tarnowskiemu i dlatego
proszę o pozwolenie wymienienia
Wpana Tarnowskiego jako tę przeważającą
kim osobistość, która ewentualnie
będzie pytaną, czy też z którą będzie

zasięgnęłam opinii o p. C. Z rozmo-
wy z bratem zauważyłam wielką
wstrzemięźliwość dla mnie w staraniu
w tej sprawie — radabym tę
wstrzemięźliwość przelać na Pana Pre-
zesa. Na moje zapatrywanie
wpływa także okoliczność, iż, jak
mi powiedziano, przy ostatnich
pertraktacjach w Krakowie
zawarowano sobie zajęcie się ze
strony Koła i N.K.N. sprawą
p. C.

Bardzo proszę po otrzyma-
niu tego listu o odpowiedź
telegraficzną "dringend", "do-
brze" lub "nie", bo jutro, w
piątek po południu mam

dać odpowiedź osobie sprawy po-
piecząćcej.

Z najgłębszem poważaniem

Helena Czerkawska

We Wiedniu zostanę do 25^go^ marca.

18/6/1916 121

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den [Nam]en des Aufgabeamtes, 2. die Auf[gabe]nummer, 3. die Wortzahl (eventuell [Br]uchform), 4. den Monatstag und [di]e Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: .... Eingangsnummer: 11355

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer ge[artete] Verantwortung.

rp 10+ president jaworski
studencka vierzehn krakau =

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

811
18 CZERWCA 916
PIASECKI

Aufgenommen von .... auf Ltg. Nr. ......
am ..../.... 191.... um ..... Uhr ..... M. ..... Mitt.
durch: ....

wien 1/12.+9087 12 18 11 55.- [Aufg]egeben am ..../.... 191.... um ..... Uhr ..... M. ..... Mittag.

wie lange blejben sye krakau czerkawska ="

L. S. Nr. 769. (Auflage 1915.)

+++

H. MACH
WIEN
I. SEILERSTÄTTE Nr. 20.
Nächst der k. k. Oper, Ringstraße und dem Stadtpark.

TELEPHON 5360.

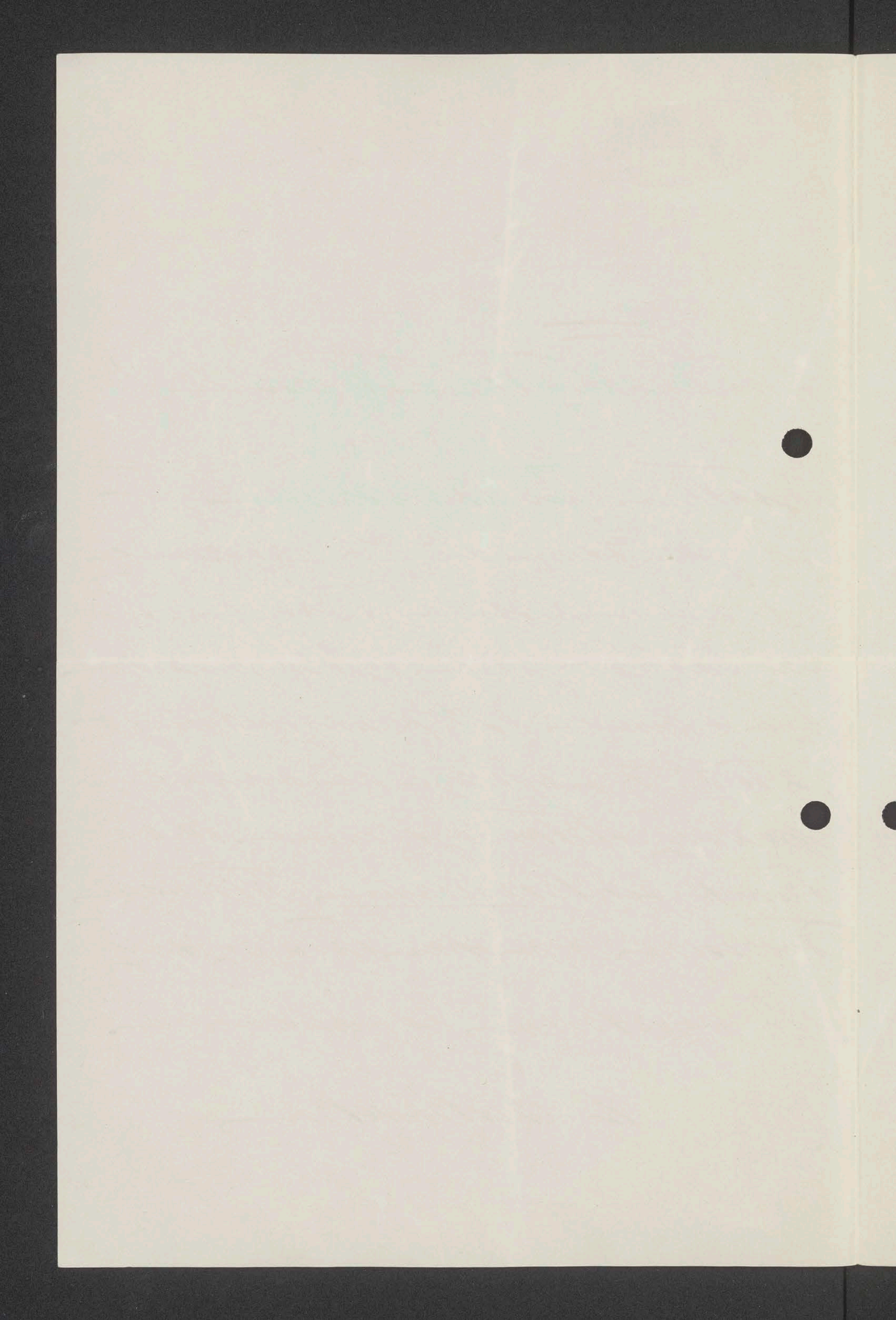
Wien, 28. 7. 1916

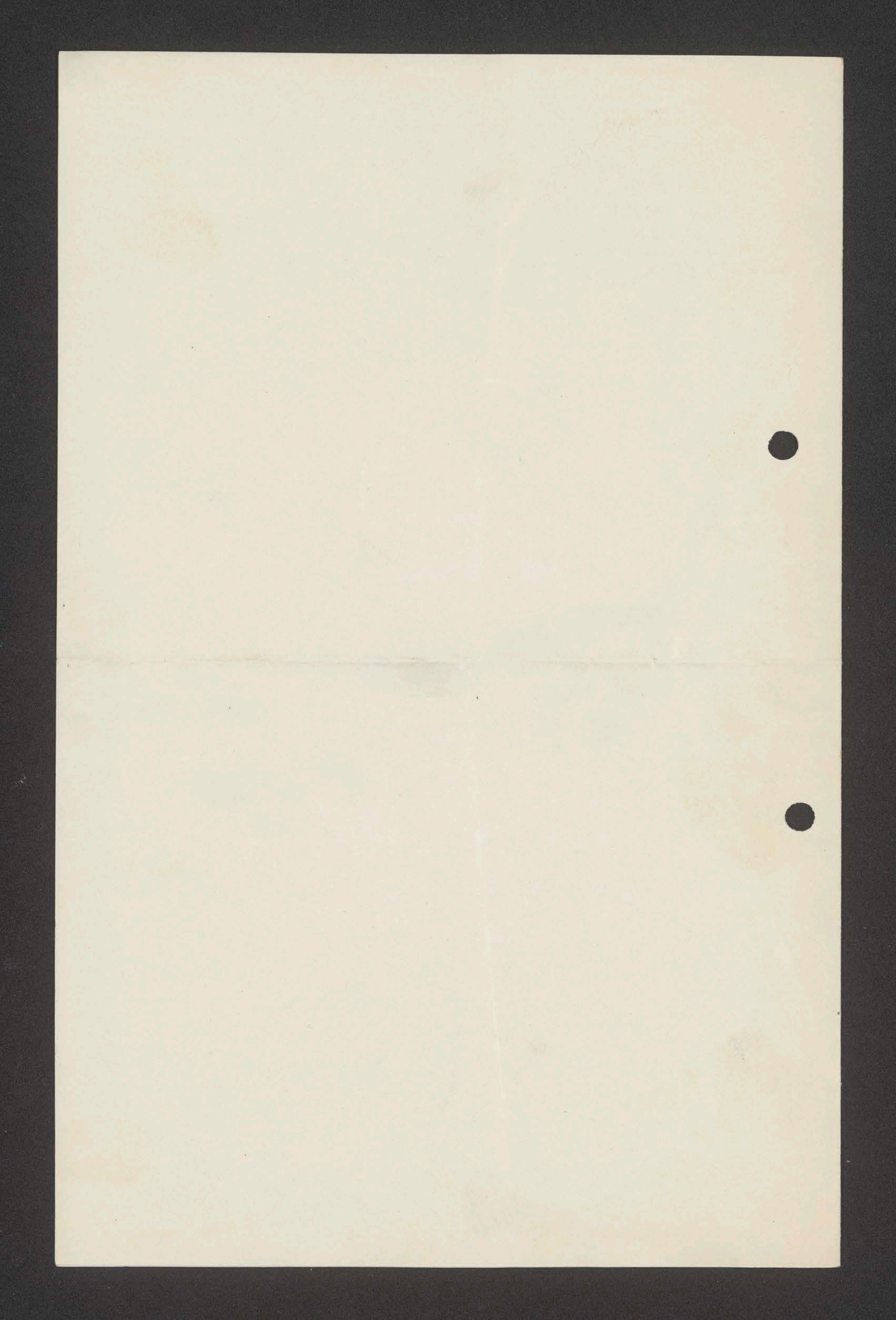
JWielmożny Panie Prezesie!

Dostałam dziś zaproszenie do Sch. jest tam o 3ciej – życzenie było, żebym została do jutra. Proszę więc bardzo jeżeli tylko możliwe być u mnie o 2ej, najpóźniej o 1/2 do 3ciej i wierzę, że ważne powody skłaniają mnie do wytłumaczenia się koniecznie z Panem Prezesem nim tam dziś pojadę.

Z wysokiem poważaniem

M. Czerkawska

+++

124

Wiedeń d. 29.7.1916.
Sobota

JWielmożny Panie Teresie!

Dowiedziałam się (gdzie wczoraj byłam) wiele ważnych szczegółów, między temi, parę autentycznych pieczęci b. niepospolitych faktów co do Jag. Bibl. Nol. i Bar. Uważając, że są one niezmiernej doniosłości dla Panów, mianowicie co do kierunku przyszłej akcji, skróciłam mój tam pobyt, żeby WPanu Teresowi zakomunikować wszystko jeżeli możliwe jeszcze przed dzisiejszą sesją. Wiem, że WPan Tereso bardzo zajęty i przykro mi, że czas muszę zabierać, jednak mam nadzieję, że WPan Tereso uwzględni moje pobudki, ~~nie~~ zechce lekceważyć ani moich najlepszych dla sprawy chęci, ani też osoby która mi wspomnianych wiadomości udzieliła szczegóła i uwiadomi gdzie i kiedy moglibyśmy się widzieć. Wystarczy słowo przez mego posłańca.

Z wysokiem poważaniem

H. Szczepkowska

Memor. już w rękach wiadomych — toż samo pro-

ostatnim już w Krotce co do przyjęcia deputacji przez B. – co do tego (będąc znowu zaproszoną na jutro wieczór), radabym koniecznie zasięgnąć dalszych wskazówek.

[illegible] i Brodze co do przyjęcia [illegible] [illegible]
B. co do tego [illegible] uważam [illegible] [illegible]
swój osobistym [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

+++

126

Wien, am 19. September 1916

Wielmożny Panie Prezesie!

Przyjechałam przed chwilą, żeby się widzieć z Jaśnie Panem Prezesem – proszę o łaskawe uwiadomienie mnie przez mego posłańca, kiedy Jaśnie Pan Prezes będzie mógł mnie odwiedzić.

Z głębokiem poważaniem

Helena Czerkawska

Hotel den [illegible] Kośció[ł] Św. Szczepana

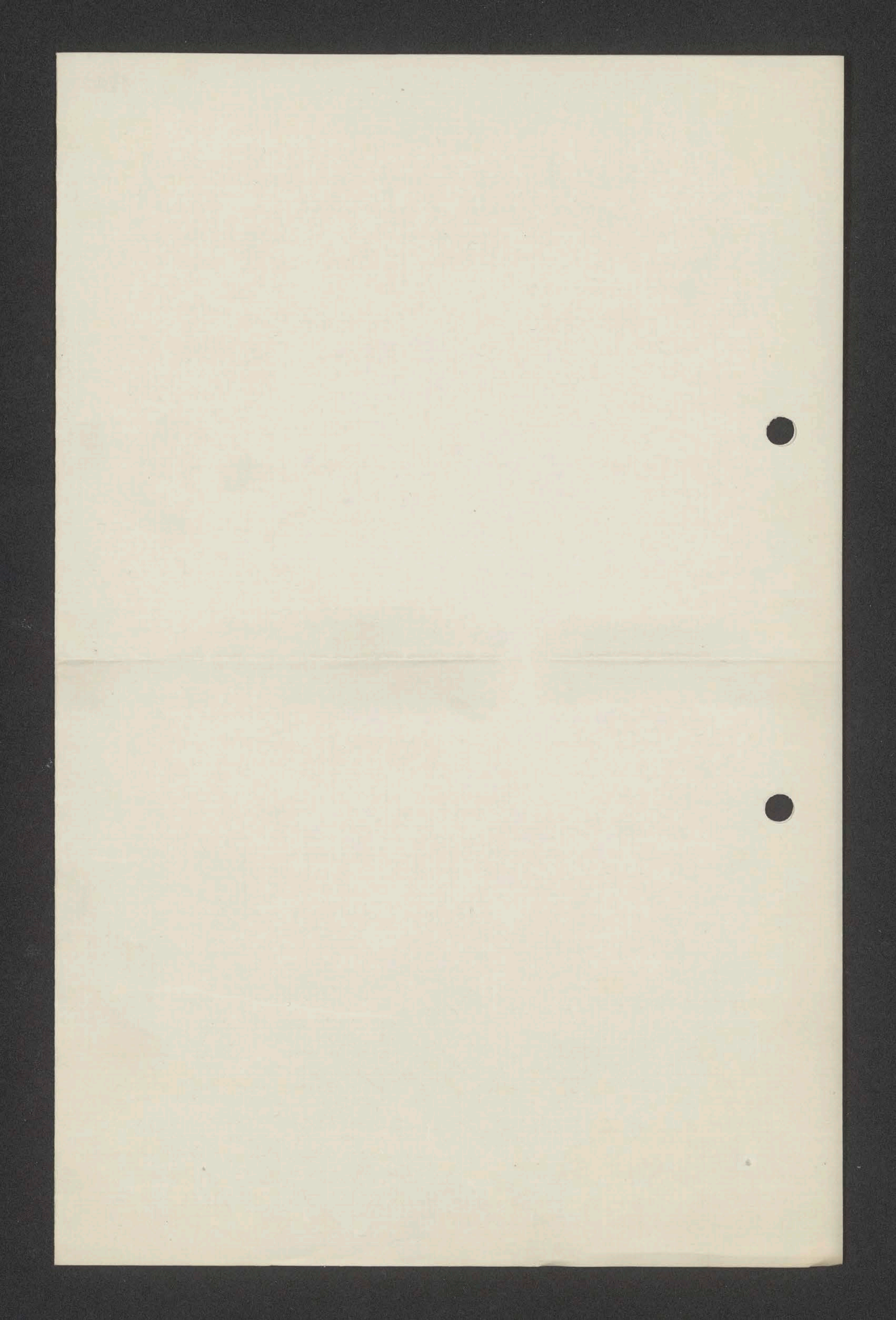
ST. STEFAN-HOTEL
(HOTEL KÖNIG VON UNGARN)

[illegible] 17. September [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

+++

128

FERDINAND HESS'
ST. STEFAN-HOTEL
(HOTEL KÖNIG VON UNGARN) — Tel: 860
I., SCHULERSTRASSE 10. WIEN TELEPHON Nr. 860

Wien, am 21. Sept. 1916
godzina 3cia

Wielmożny Panie Prezesie!

Bardzo proszę o łaskawe uwiado-
mienie mnie przez mego po-
słańca, kiedy JWPan Prezes mógł-
by mnie dziś odwiedzić, — była-
bym rada, gdyby to zaraz
możliwe, ale zastosuję się naj-
chętniej i do każdej innej godzi-
ny.

Z głębokiem poważaniem

Helena Czerkawska

129

FERDINAND [illegible]

ST. STEFAN-HOTEL

HOTEL KÖNIG VON UNGARN

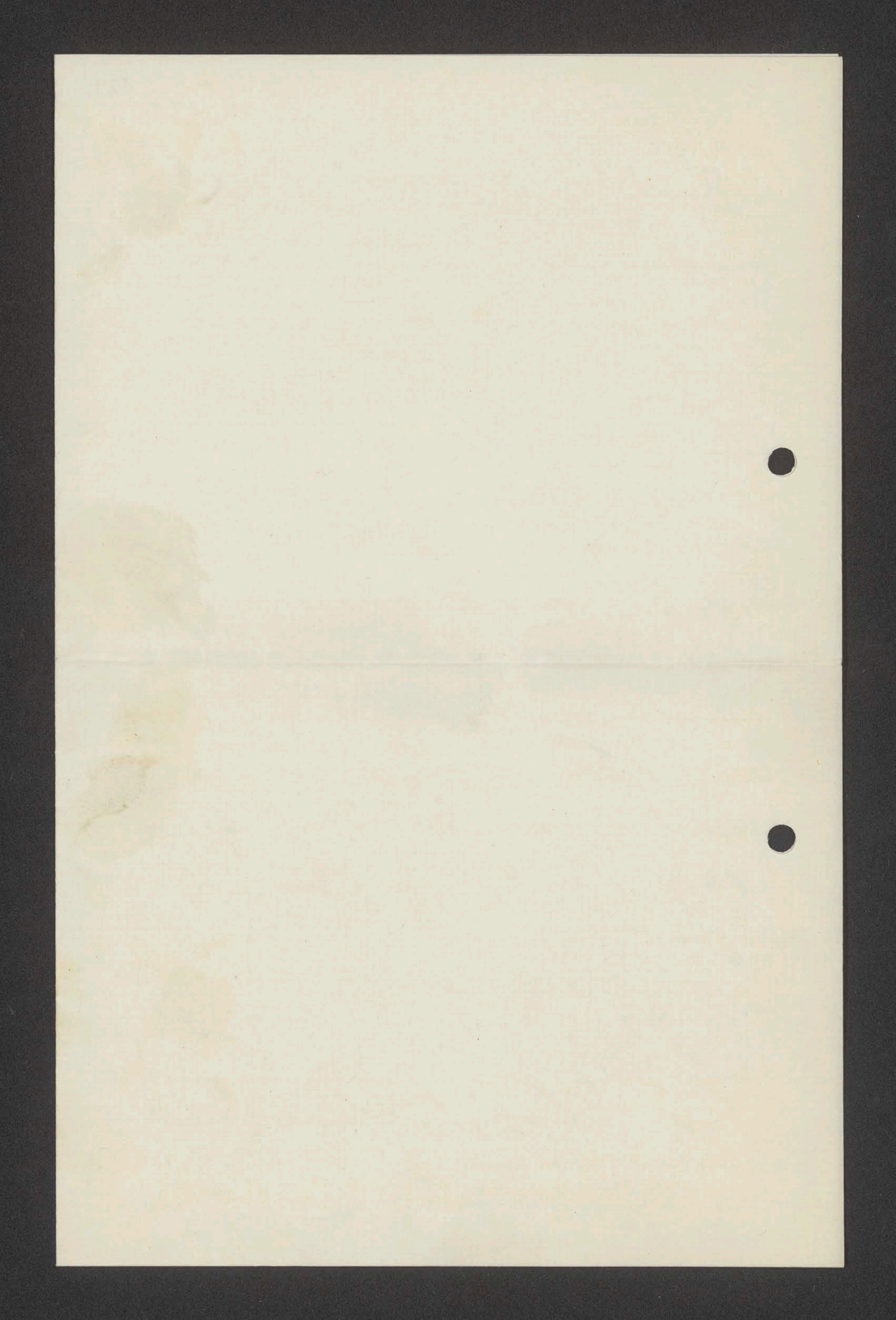
WIEN

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

+++

130

FERDINAND HESS'
ST. STEFAN-HOTEL
(HOTEL KÖNIG VON UNGARN)
I., SCHULERSTRASSE 10. WIEN TELEPHON Nr. 860

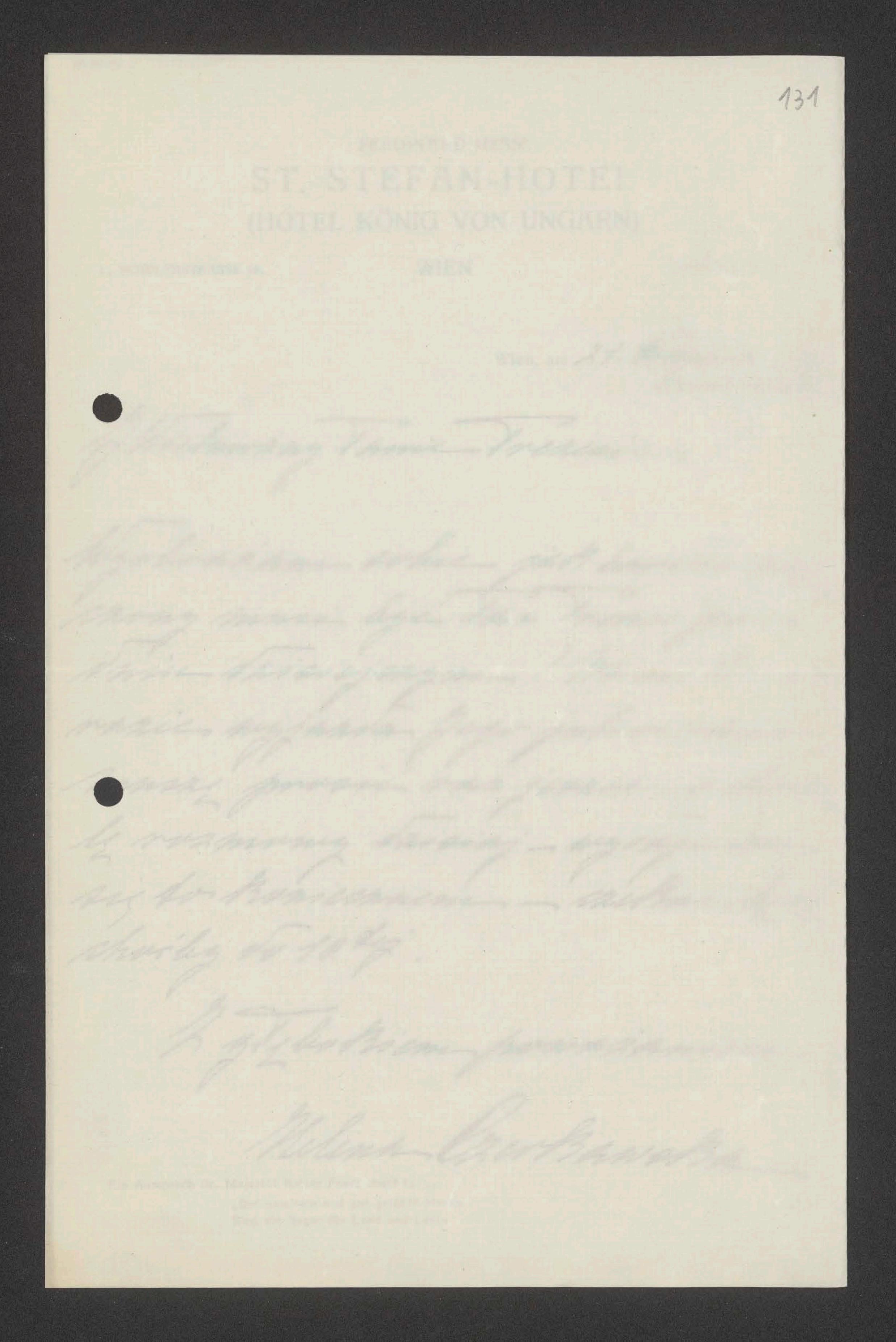
Wien, am 21. Września 1916
czwartek.

J. Wielmożny Panie Prezesie!

Wyobrażam sobie jak bardzo zmęczony musi być Pan Prezes po dniu dzisiejszym? Mimo to, w razie wyjazdu Jego jutro rano, muszę prosić raz jeszcze o chwilę rozmowy dzisiaj – wydaje mi się to koniecznem – czekać będę chwilę do 10ej.

Z głębokiem poważaniem

Helena Czerkawska

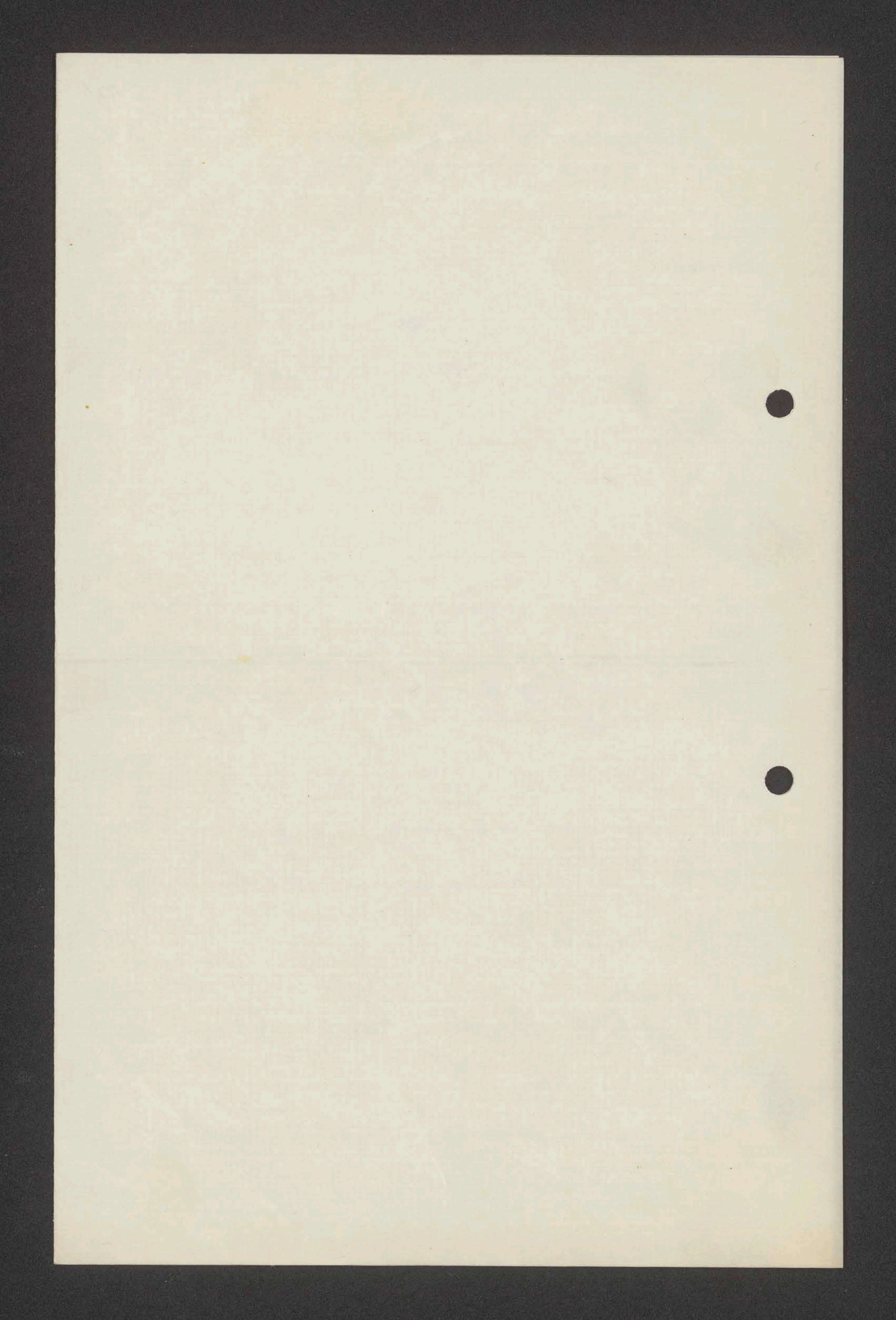
131

ST. STEFAN-HOTEL
(HÔTEL KÖNIG VON UNGARN)

WIEN

Wien, am [illegible]

[illegible]

+++

Kraków d. 5-10.1916

Czwartek

Pension Varsovie

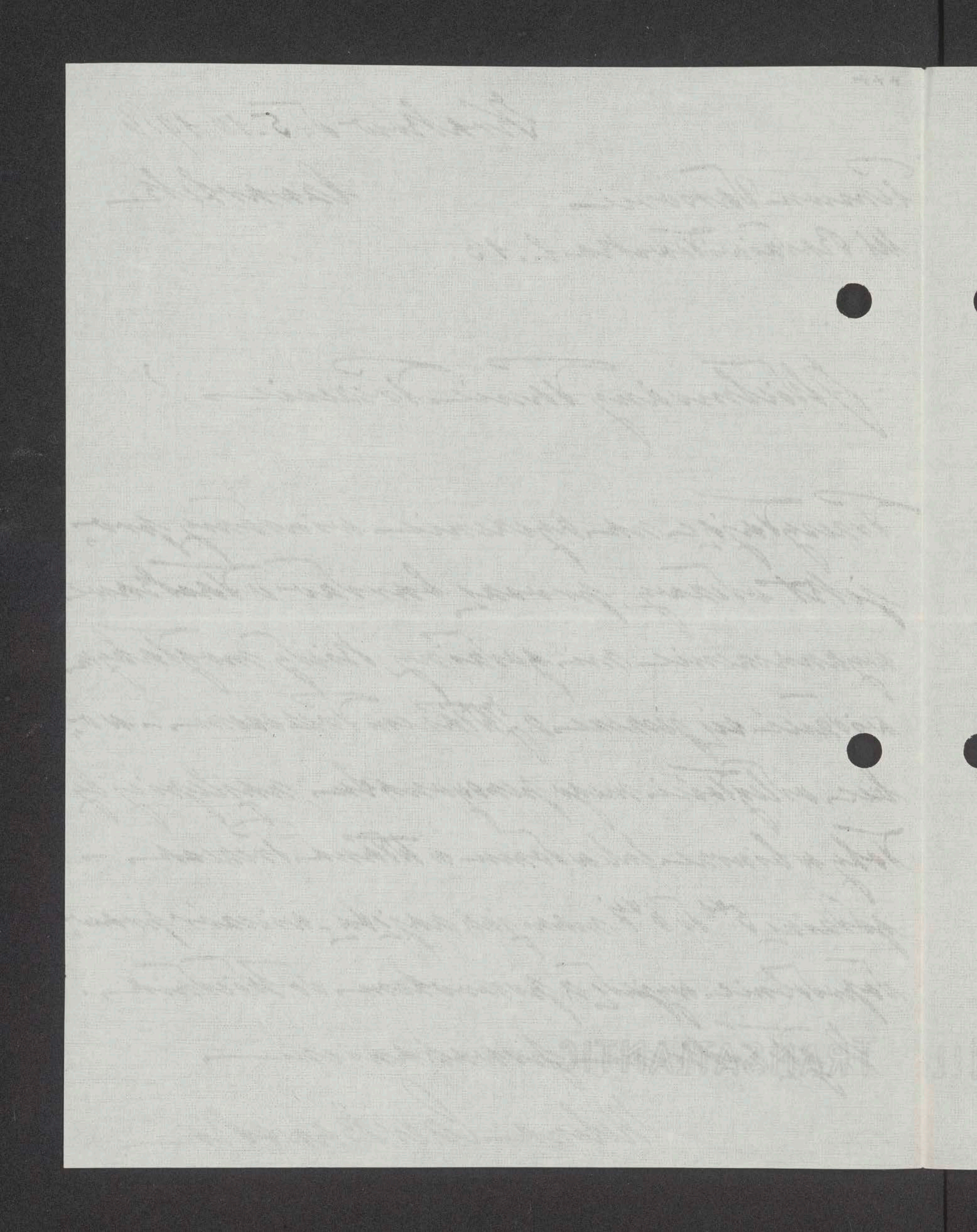
Ul. Radziwiłłowska L. 13.

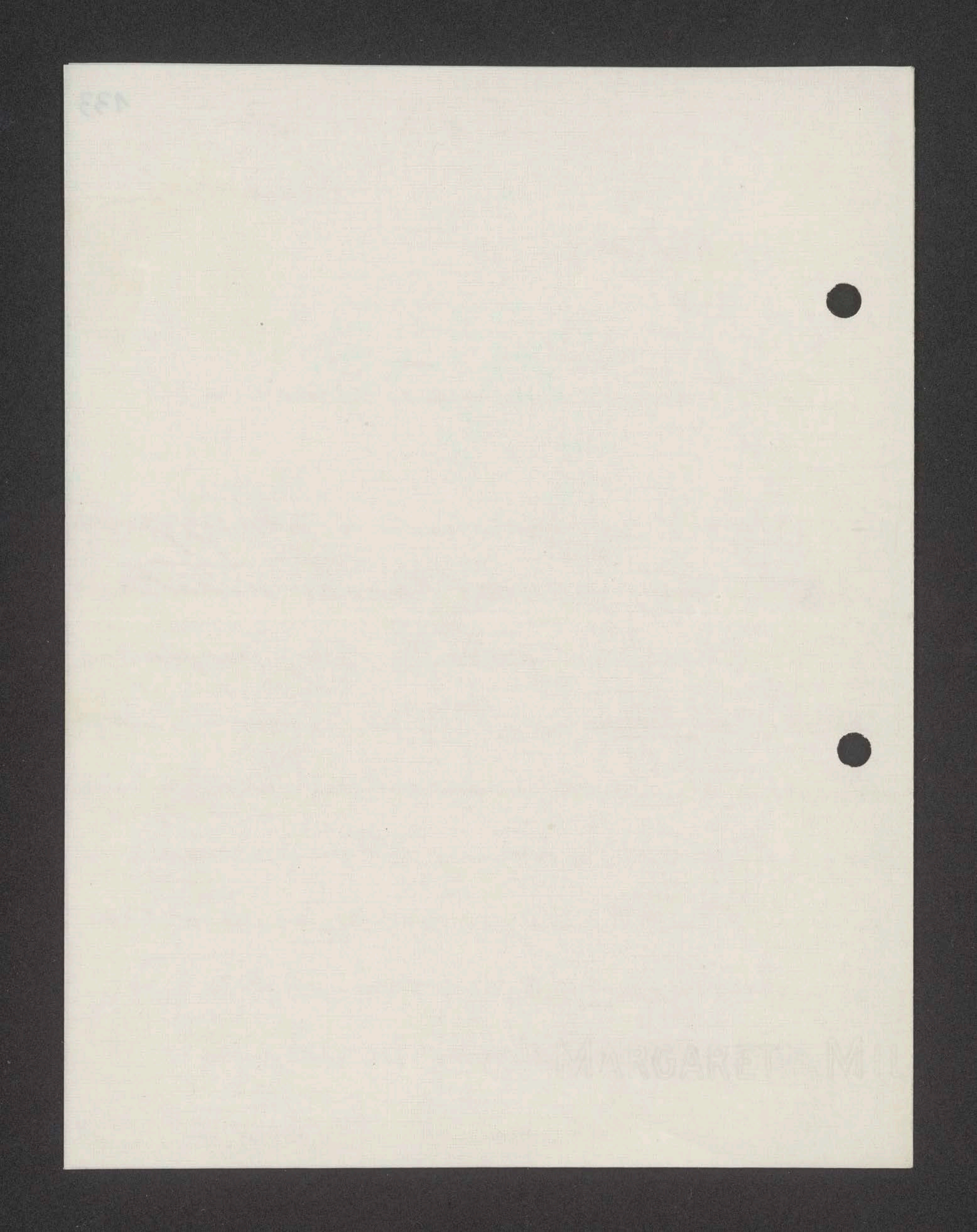
JWielmożny Panie Prezesie!

Przesyłając na życzenie wiadomy projekt odezwy, proszę bardzo o łaskawe wyznaczenie mi godziny, kiedy mogłabym widzieć się jeszcze z JPanem Prezesem – wobec odległości mego pensyonatu, najlepiej by było w biurze lub w domu u JPana Prezesa – godziny 5tej do 6tej mam już zajętą – wieczór prawdopodobnie wyjadę z powrotem do Wiednia.

Z głębokiem poważaniem

Helena Czerkawska

134

FERDINAND HESS'

ST. STEFAN-HOTEL

(HOTEL KÖNIG VON UNGARN) Tel. 860

I., SCHULERSTRASSE 10. WIEN TELEPHON Nr. 860

Wien, am 2.11. 1916
czwartek

Wielmożny Panie Prezesie!

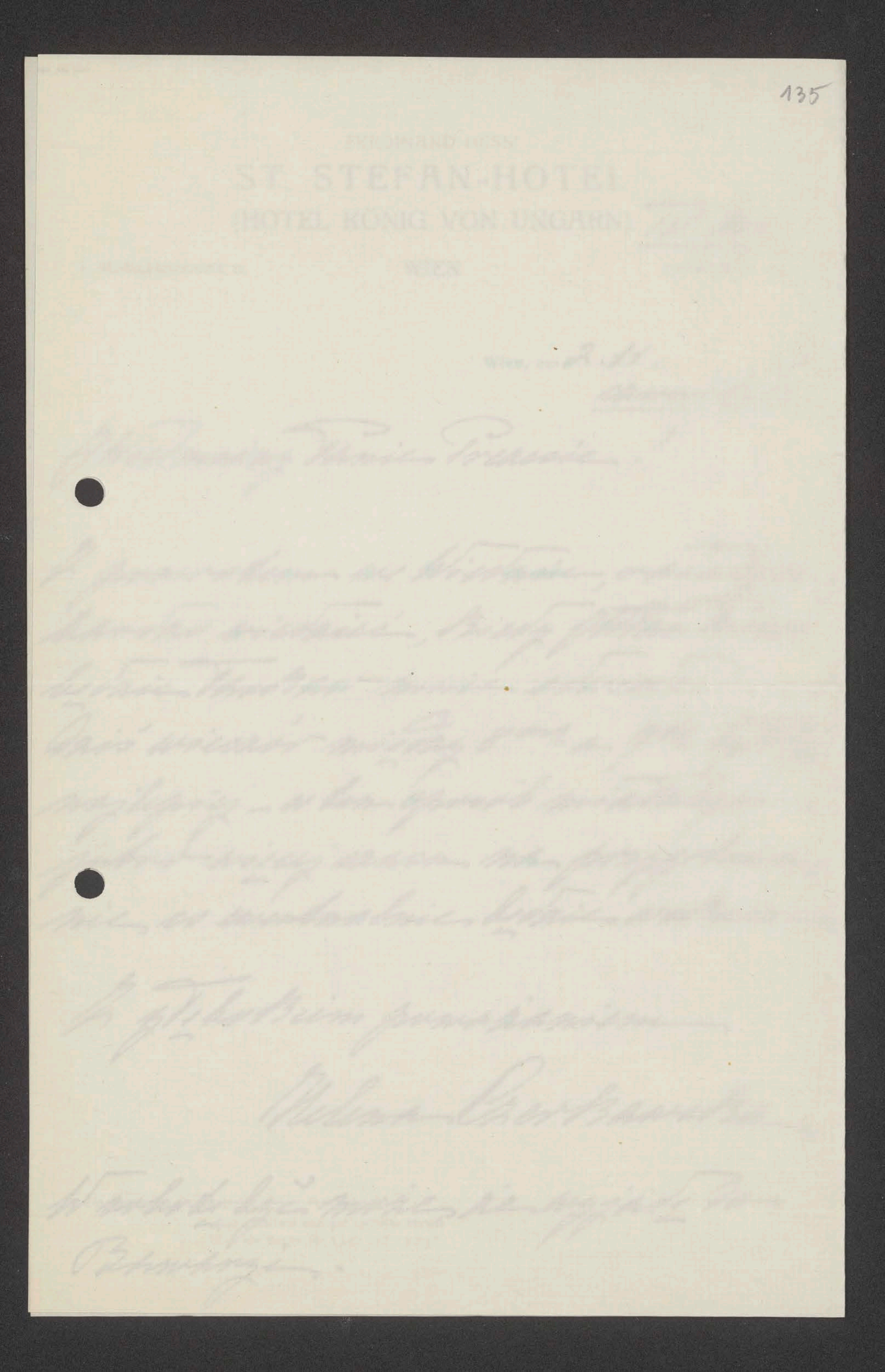
Z powrotem we Wiedniu, radabym bardzo wiedzieć, kiedy Pan Prezes będzie łaskaw mnie odwiedzić — dziś wieczór między 8mą a 9tą byłoby najlepiej — w ten sposób miałabym jeszcze więcej czasu na przygotowanie, co ewentualnie będzie wskazane.

Z głębokiem poważaniem

Helena Czerkawska

W sobotę będę może się wyjechać do Białowieży.

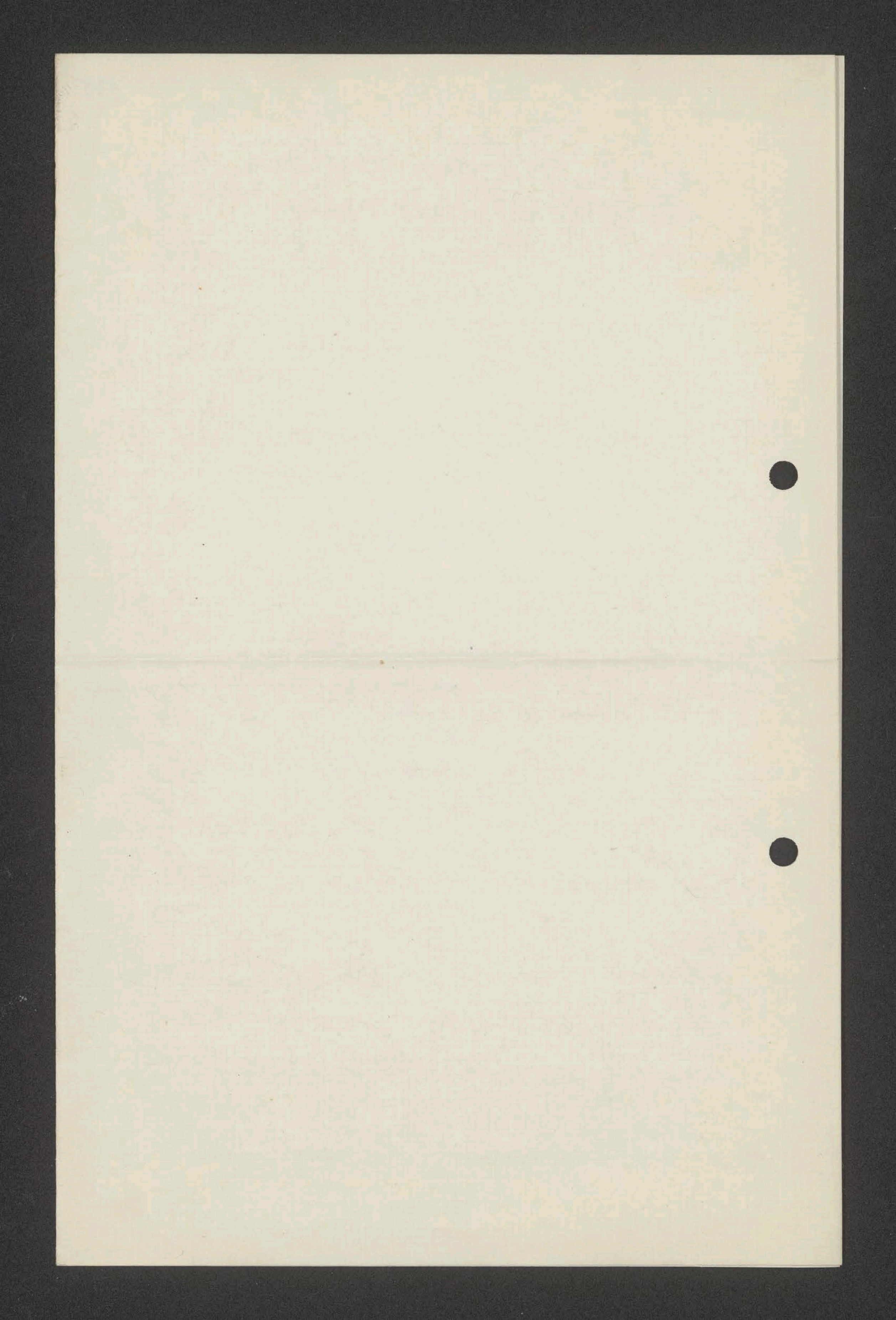
„Ein Ausspruch Sr. Majestät Kaiser Franz Josef I.:
„Gut geleitete und gut gefüllte Hotels
Sind ein Segen für Land und Leute"

ST. STEFAN-HOTEL

(HOTEL KÖNIG VON UNGARN)

WIEN

FERDINAND HESS'

ST. STEFAN-HOTEL

(HOTEL KÖNIG VON UNGARN) Tel. 860

I., SCHULERSTRASSE 10. WIEN TELEPHON Nr. 860

Wien, am 11.12. 1916

Wielmożny Panie Prezesie!

Mam wiadomości niezmiernie wa-żnej — przedtem wiadoma osoba dziś wyjeżdża — otrzymałam wia-domość że o 12ej będę mogła co zechcę jeszcze dla niej oddać — może się zatem natychmiast wi-dzieć z Panem Prezesem, inaczej nie zdołam już przygotować ewentualnie sprawozdanik.

Z prawdziwem poważaniem

[illegible]

Ein Ausspruch Sr. Majestät Kaiser Franz Josef I.:
„Gut geleitete und gut gefüllte Hotels
Sind ein Segen für Land und Leute"

Proszę ten list [illegible] zniszczyć

+++

137

H. MACH
WIEN
I. SEILERSTATTE Nr. 20.
Nächst der k. k. Oper, Ringstraße und dem Stadtpark.

TELEPHON 5360.

Wien, 13.4 1917.

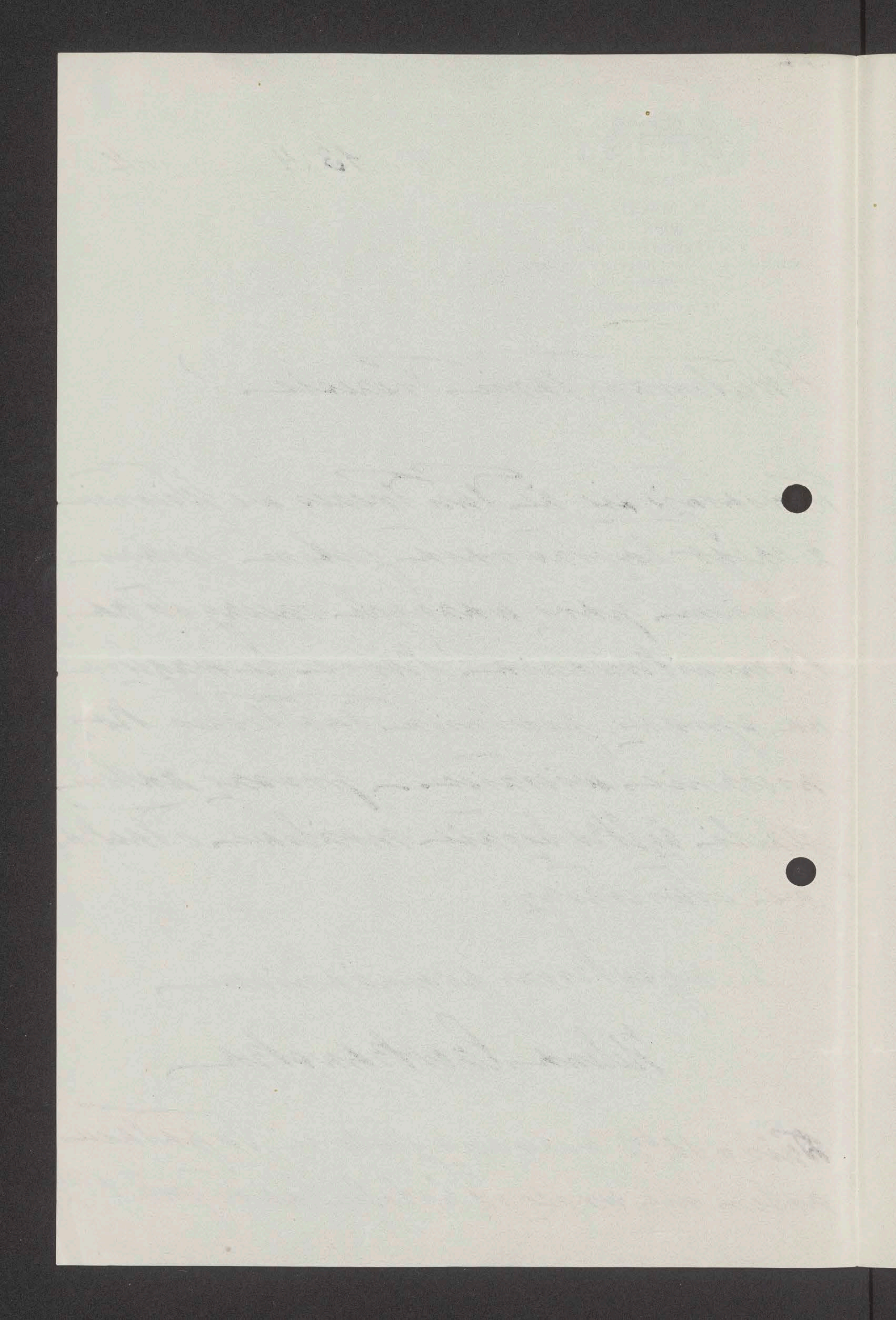
JWielmożny Panie Prezesie!

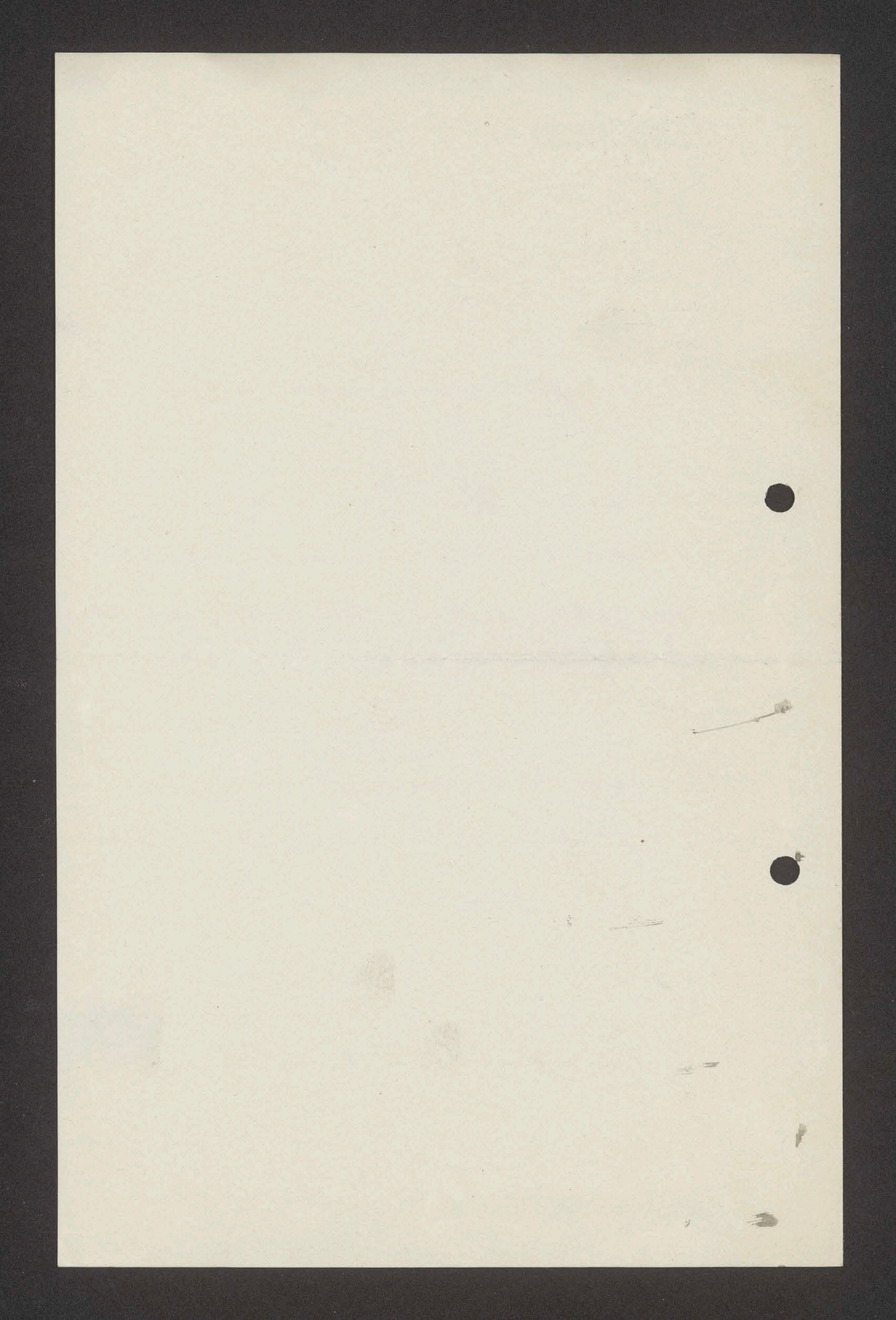
Dowiaduję się, że Pan Prezes we Wiedniu, z czego bardzo rada jestem, mam bowiem parę ważnych rzeczy do zakomunikowania, które ze względu na sprawę powinien Pan Prezes koniecznie wiedzieć – proszę zatem jeżeli tylko będzie możliwe o łaskawe odwiedziny.

Z wysokiem poważaniem

Helena Czerkawska

Dziś o 11tej wezwana jestem do pałacu zatem nie wrócę do hotelu, aż do godz. 1szej.

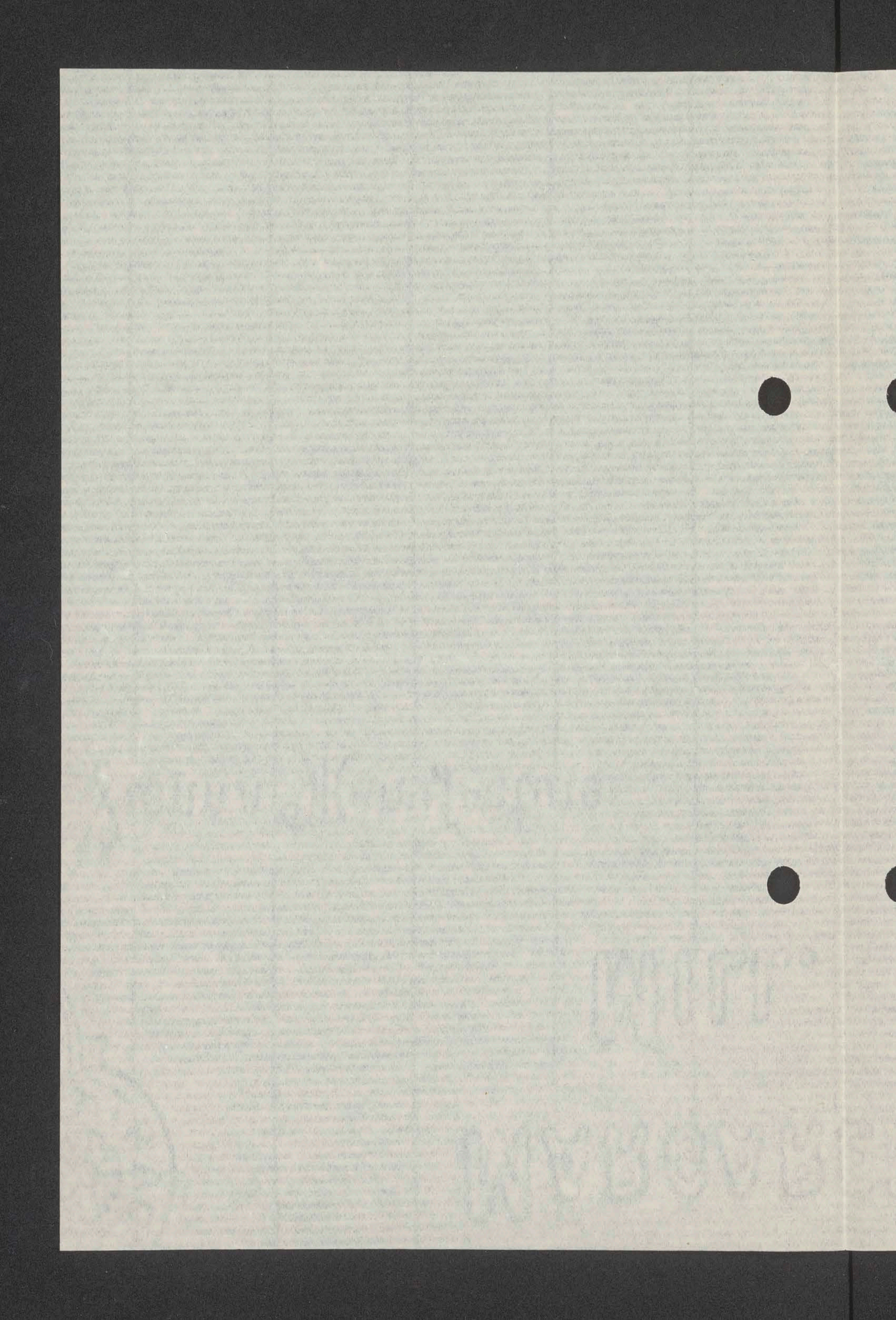

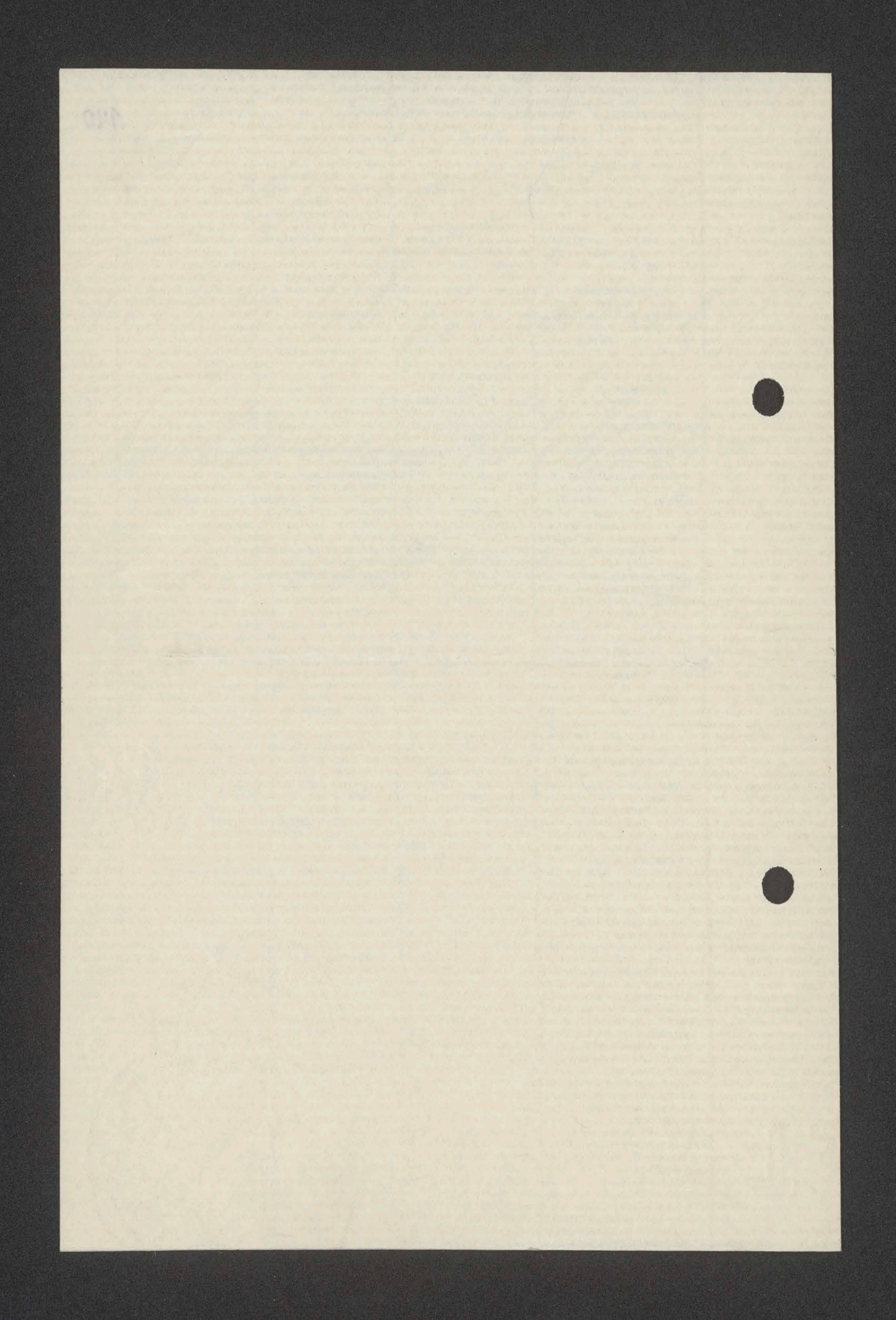
+++ D. 14.4.1917 139

Wielmożny Panie Dyrektorze!

Czy byłoby możliwe, żeby Pan Dyrektor przyjechał do mnie przed 10tą z [illegible] i odpowiedzią ustną przez oddawcę.

Z wysokim poważaniem,
[illegible] [illegible]

H. MACH
WIEN
I. SEILERSTATTE Nr. 20.
Nächst der k. k. Oper, Ringstraße und dem Stadtpark.

Interurb. Telephon 5360.
Telephon 6331.
Postverkehr-Scheck 148.812

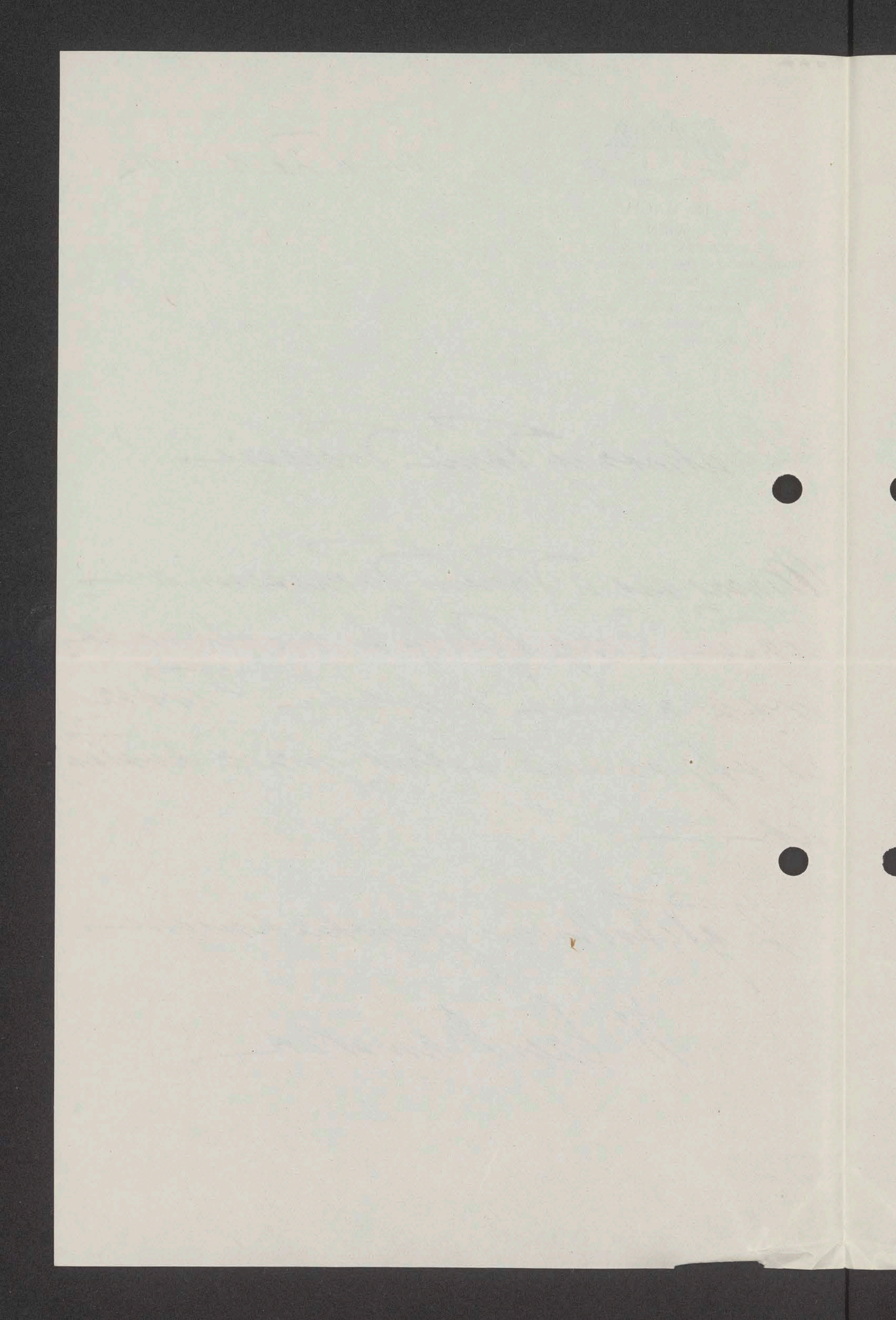
Wien, d. 26. 4. 1917

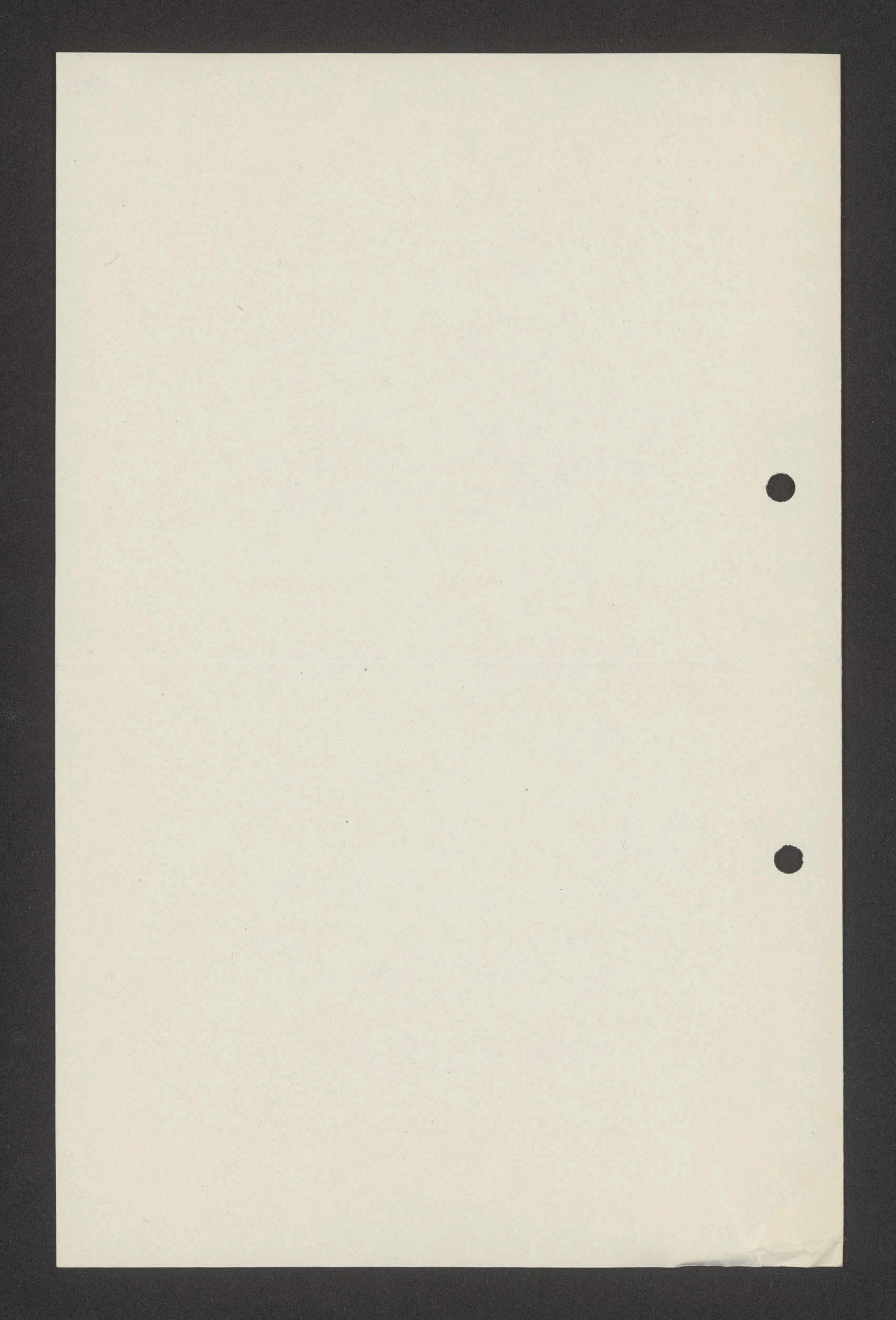
Wielmożny Panie Prezesie!

Muszę się z Panem Prezesem widzieć — czy byłoby to możliwe teraz u mnie w hotelu. Proszę o odpowiedź ustną przez posłańca —

Z głębokiem poważaniem

H. Czerkawska

H. MACH
WIEN
I. SEILERSTÄTTE Nr. 20.
Nächst der k. k. Oper, Ringstraße und dem Stadtpark.

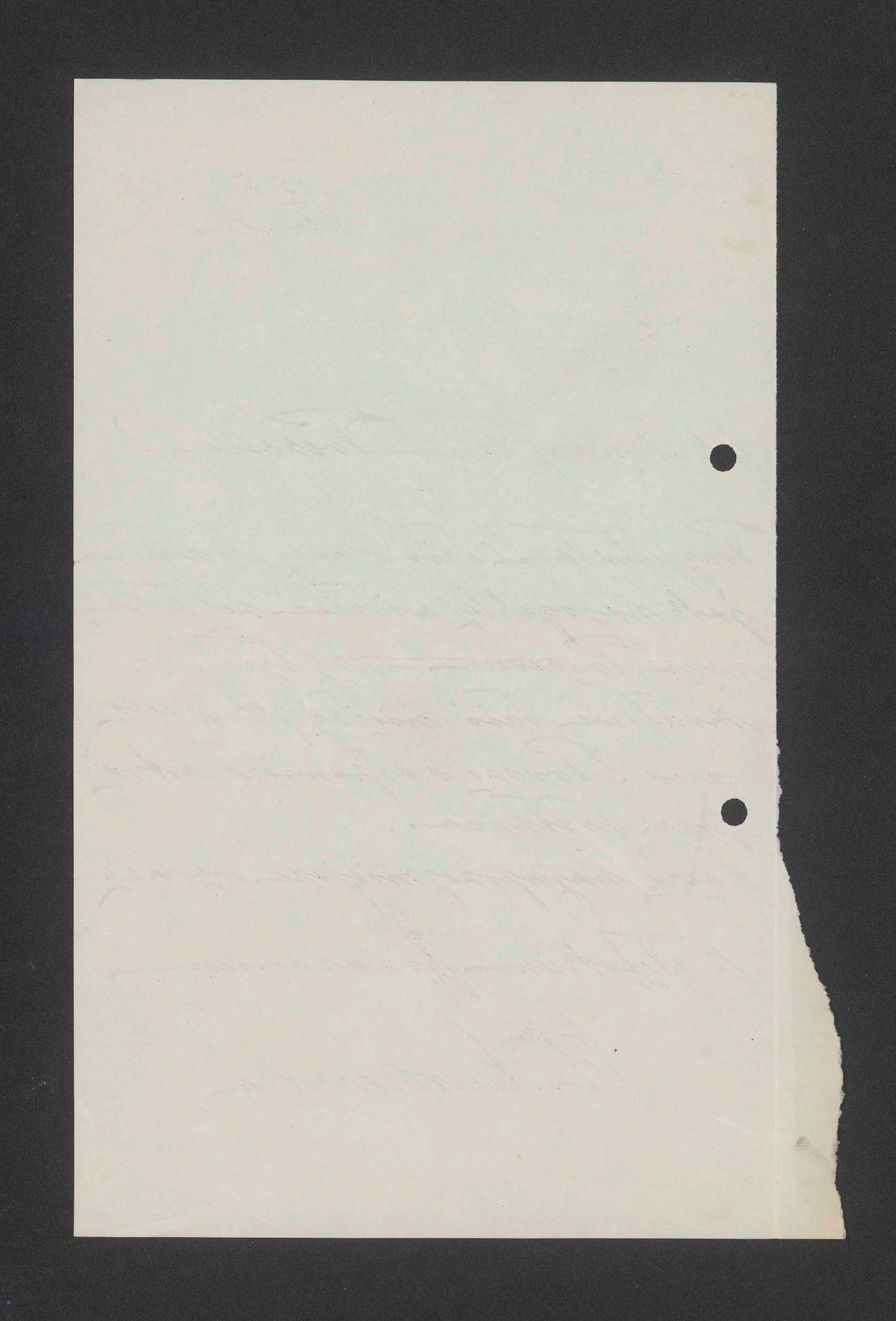
Interurb. Telephon 5360.
Telephon 6331.
Postverkehr-Scheck 148.812.

Wien, d. 15. 5 1917
Wtorek

Wielmożny Panie Prezesie!

Przyjechałam dziś w nocy – radabym jak najrychlej widzieć się z Szanownym Prezesem – czy byłoby to możliwe dziś między 9tą a 11tą rano? Proszę o odpowiedź ustną przez posłańca.
Łączę najprzyjemniejsze wyrazy z głębokim poważaniem

H. Czerkawska

HOTEL SASKI, KRAKÓW

NUMER TELEFONU 37.

Pokój Nr 12. I p.

Kraków, dnia 23. 5. 1917

Jaśnie Wielmożny Panie Profesorze!

Przed chwilą przyjechałam, mam ważną wiadomość – muszę zaraz się widzieć – proszę uprzejmie o odpowiedź ustną przez posłańca, czy mogę oczekiwać Pana Profesora u mnie w hotelu, czy też będzie Panu dogodniej, żebym przyszła na Słowackiego lub do N.K.N. – zależy mi na pośpiechu, bo mam bezwłocznie wysłać depeszę – Łączę najlepsze wyrazy dla Obojga najzacniejszych Państwa –

Z wysokiem poważaniem

H. Czerkawska

W południe wyjeżdżam do Królestwa

+++

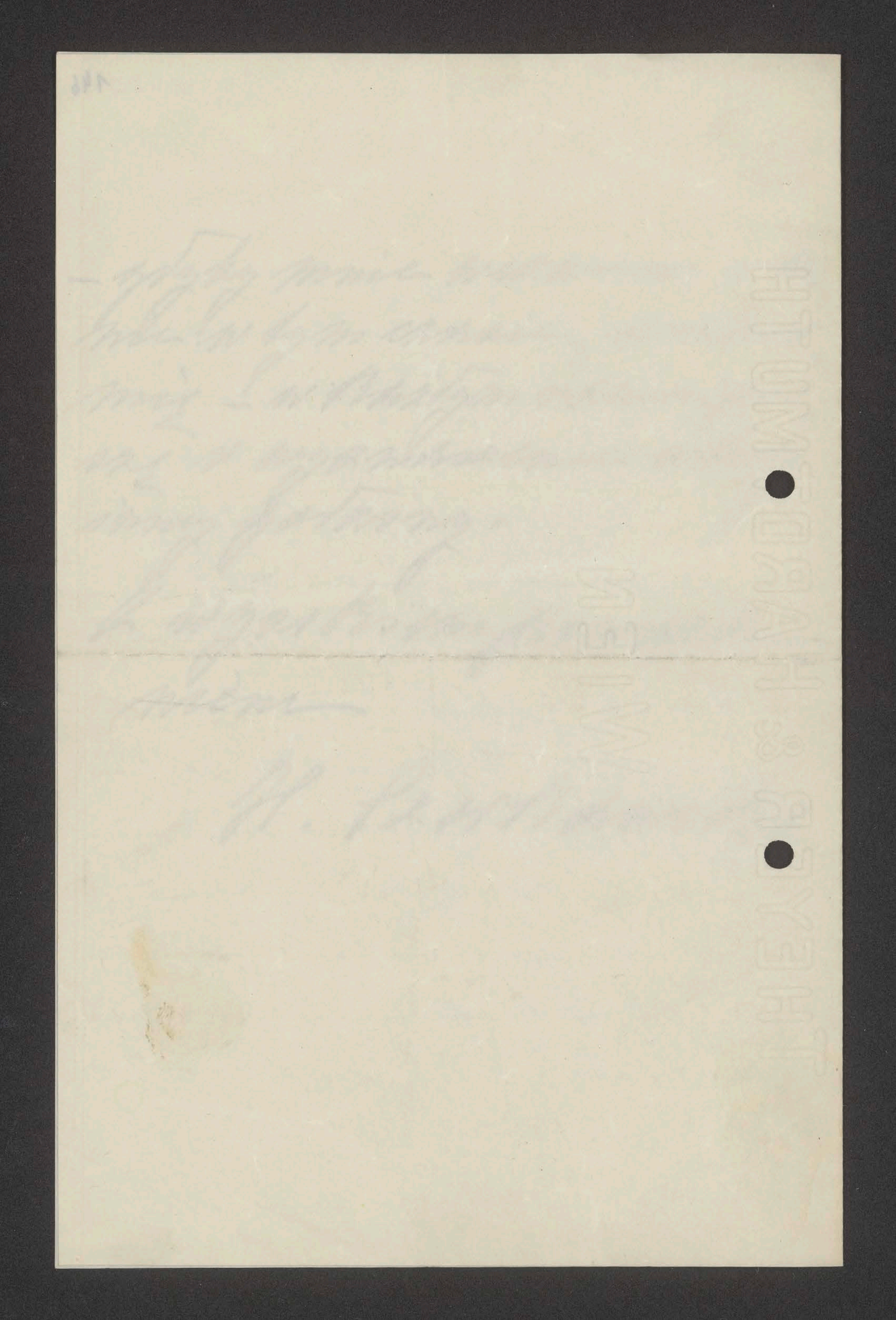
S. 30. 5. 1917

Dzięki dobroci Pani Tereni [illegible]
którą [illegible] Pani Tereska nie mogę
[illegible] mnie w [illegible]-
niem [illegible] ostatni
dla siebie i [illegible] tylko mnie,
[illegible] [illegible] [illegible]
przedstawienie [illegible] [illegible]
wiadomo, [illegible] [illegible],
[illegible] zostawiło mnie
w [illegible] [illegible]!
Rozmowa [illegible] [illegible]
[illegible] mające [illegible] mnie
[illegible] o 2-giej [illegible]

– gdyby mnie wezwano wtedy,
lub w tym czasie, [illegible]
mój – w każdym razie pro-
szę o wyznaczenie innego
innej posady.

Z wyrazami poważania
mam

H. Szczukowski

+++

HOTEL UNGARISCHE KRONE
H. MACH
WIEN
I. SEILERSTÄTTE Nr. 20.
Nächst der k. k. Oper, Ringstraße und dem Stadtpark.

Interurb. Telephon 5360.
Telephon 6331.
Postverkehr-Scheck 148.812

Wien, d. 19. 6. 1917

Wasza Ekscelencyo!

Jeździłem umyślnie na Südbahnhof, żeby się upewnić co do pociągu do Laxenburga bo na tej linii teraz codziennie są zmiany. Dobrze się składa bo pociąg idzie o 4.20. od 1go czerwca zmiana połączenia z Mödling – tak, że jedzie wprost do Laxenburga bez przesiadania się w Mödling, a mianowicie;

Odjazd o g. 3.00 z Wiednia
przyjazd o 3.47 do Laxenburga
i:
Odjazd 4.50 z Wiednia
przyjazd 5.37. do Laxenburga

Gdyby Ekscelencya wyjechał tym drugim to czasu na dojście do zamku jest dosyć, bo to zaledwie 10 minut od dworca przez park.

Prócz tych dwóch pociągów wprost, jest jeszcze jeden z przesiadaniem w Mödling

Odjazd 3.35 z Wiednia

odjazd 3.35 z Wiednia
przyjazd 4.07 Mödling (przesiadanie)
odjazd 4.48 z Mödling
przyjazd 4.58 do Laxenburga

Co do hotelu, to myślę, iż przecież znajdzie który jest niedaleko dworca, żadnego innego nie będzie.

Powrót:
odjazd 7.55 z Laxenburga
przyjazd 8.37 do Wiednia

albo:

odjazd z Laxenburga 9.25

przyjazd do Wiednia 10.20

Szczęść Boże,

M. Gerkowska

+++

149

H. MACH
WIEN
I. SEILERSTÄTTE Nr. 20.
Nächst der k. k. Oper, Ringstraße und dem Stadtpark.

Interurb. Telephon 5360.
Telephon 6331.
Postverkehr-Scheck 148.812

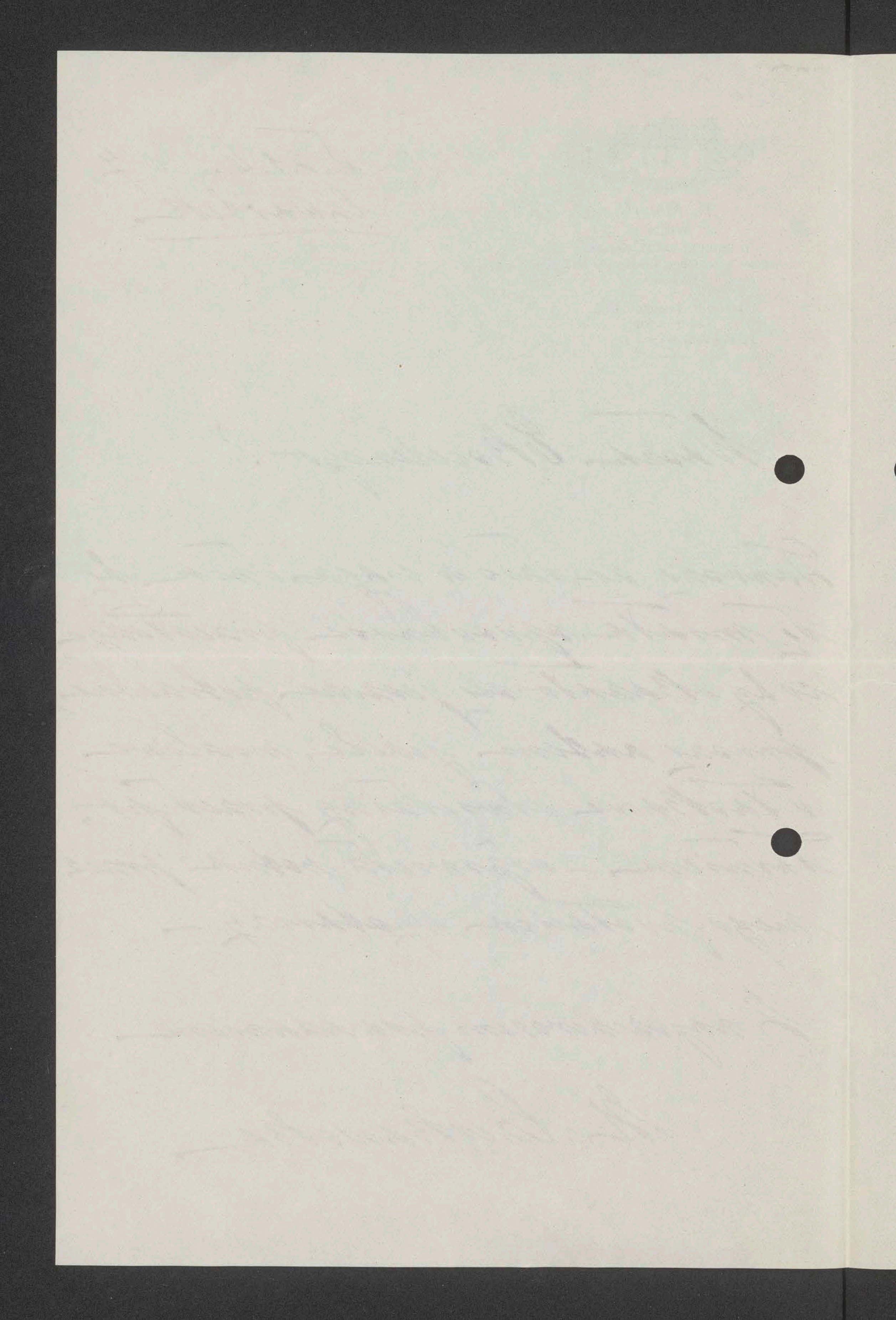
Wien, d. 21. 6. 1917
Czwartek

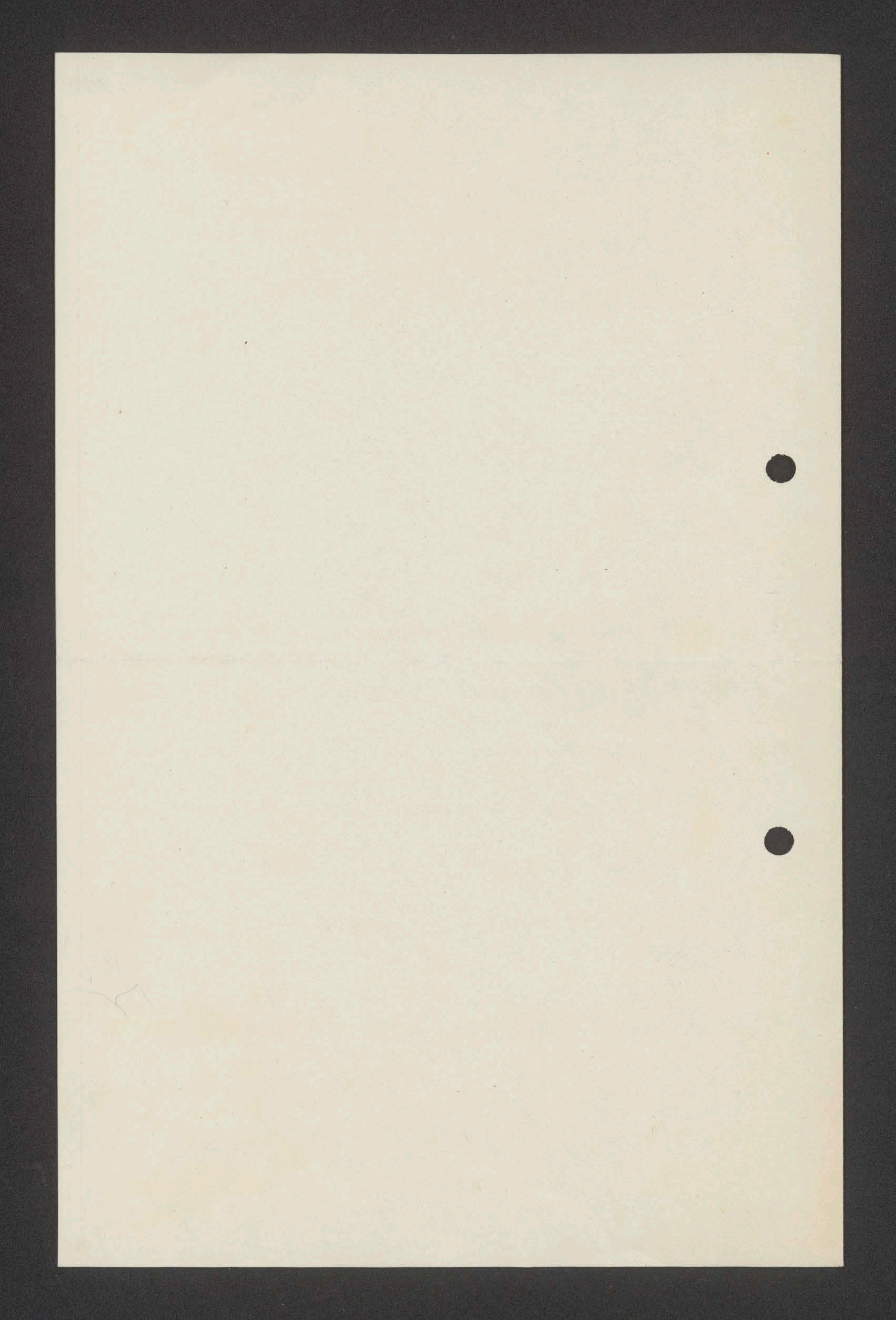
Wasza Ekscelencyo!

Donoszę, że dziś w ciągu dnia bę-dę miała sposobność przedłożyć, co by okazało się jeszcze potrzebne, proszę zatem, jeżeli możliwe, o łaskawe odwiedziny przed po-łudniem – odpowiedź ustna przez męża posłańca wystarczy –

Z najszczerszym poważaniem

M. Czerkawska

Wiedeń d. 12.12.1917.

Wasza Ekscelencyo!

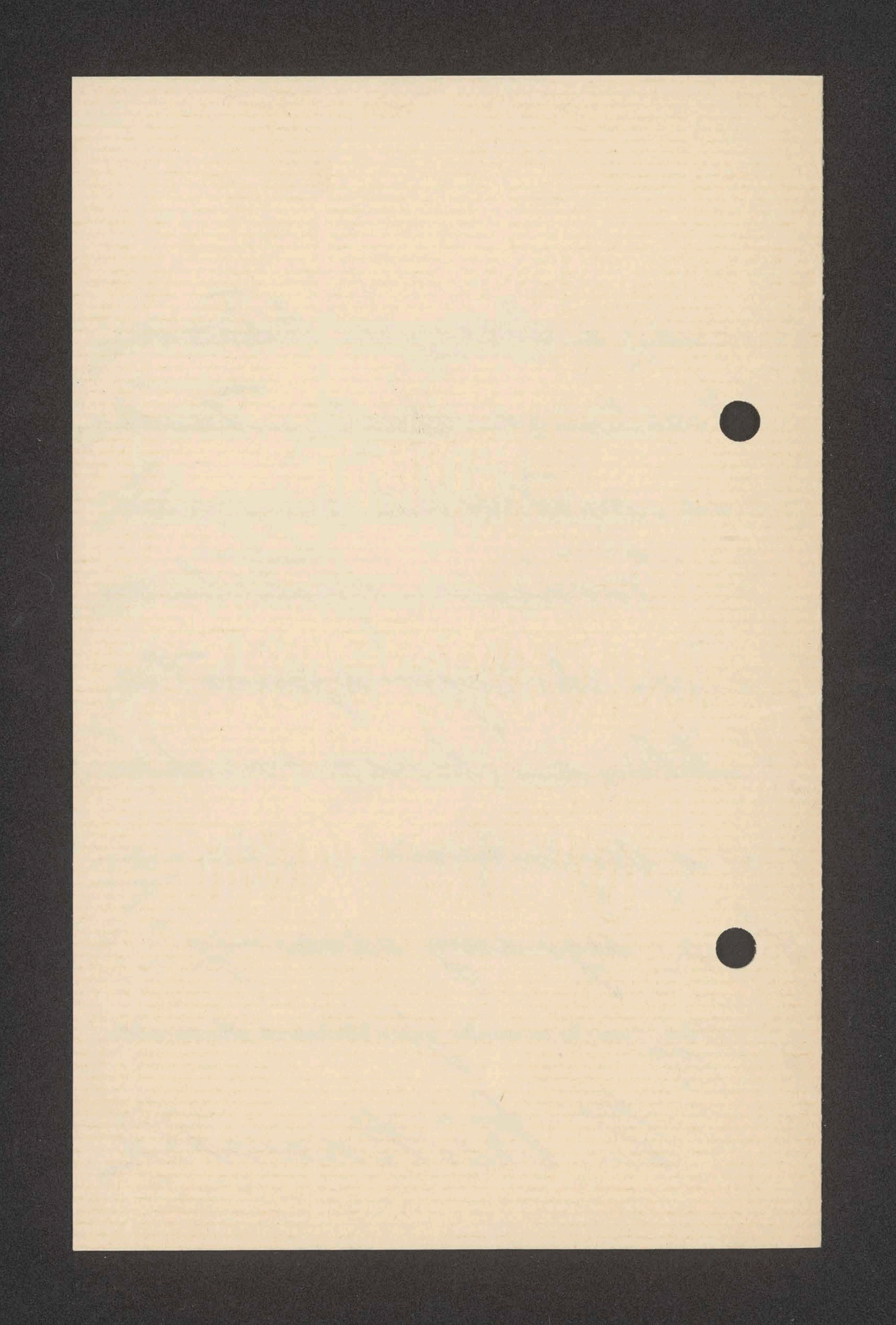
Na wyjezdnem do Lublina przesyłam w załączeniu odpis niedawnego referatu o przymus soli – przy tej sposobności pozwalam sobie

polecić najgorętszej Troska-
wemu przyjaciela Waszej
Ekscelencji sprawę wdo-
wy młodego legjonisty,
p. Brzezińskiego, obec-
nie w szpitalu w Trze-
mesznie – załączone listy
objaśnią – nie mam po-
jęcia kto o tem nastręczy
go – przepraszam, że

donosząc i liczę, że Wasza Ekscelencja zechce łaskawie wysłuchać mej prośby? Zostanie wysłaliśmy dziecię chorego wprost z Lublina, teraz rozchodzi się o propagancie.

Łączę wyrazy szczerej przyjaźni i poważania

H. Czerkawska

30/6/1918

153

19729

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: .... Eingangsnummer: ....

praesident jaworski studiencka

vierzehn krakau =

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

311

Dienstliche Angaben:

Telegramm

30 CZERWCA

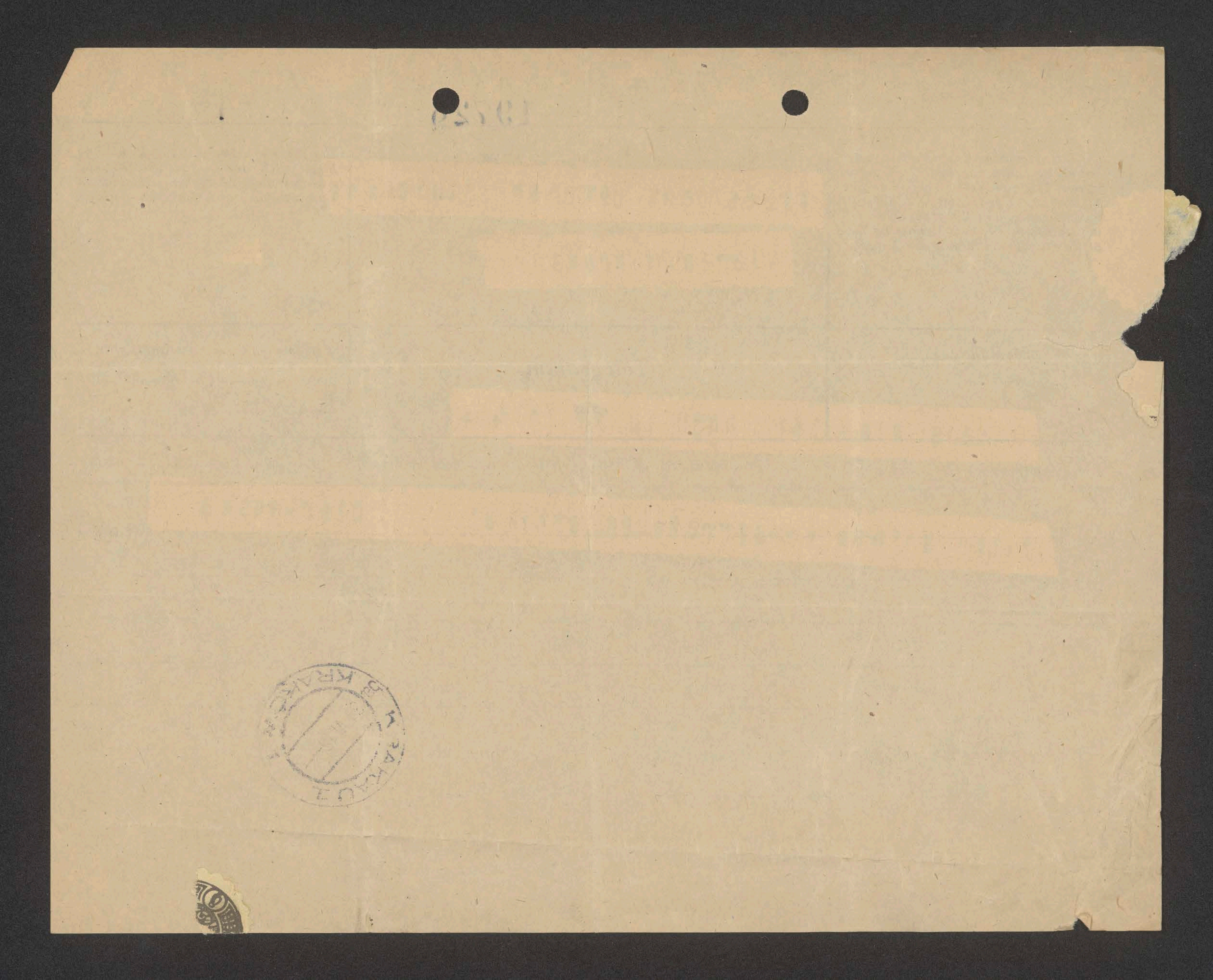
Aufgenommen von ...... auf Ltg. Nr. ......
am ...... 191 ... um ... Uhr ... M. ... Mitt.
durch: ......

= zens: wien 16+ 4450 10 30 11 40=

...... Nr. ...... Taxw. ...... (W ...... Ch ......) aufgegeben am ...... 191 ... um ... Uhr ... M. ... Mittag.

bitte sofort versprochenen artikel = czerkawska =

D. S. Nr. 769. (Auflage 1915.)

154

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.
Urzędowe daty ... telegramów, pochodzących z aparatów ... tekst oznaczają: 1. nazwę urzędu ..., 2. numer nadawczy, 3. liczbę słów ... w formie ułamka), 4. dzień miesiąca, ... i minutę nadania.
Урядові дати в ... телеграм, котрі походять з апаратів ... текст друкованими буквами, означ... назву уряду надавчого, 2. число ... скількість слів (взглядно в формі ...), ... день місяця, 5. годину ... надання.

Gattung: / Rodzaj: / Рід:

Eingangsnummer: / Liczba nadejścia: / Ч. надісланя: 53

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.
Zarząd telegrafów nie bierze na siebie żadnej zgoła odpowiedzialności za telegramy oddane mu do przesyłki lub doręczenia.
Управа телеграфів не бере на себе ... ніякої відвічальности за телеграми ... до пересланя або доручення.

- jawopski studenske

czternascie krakau -

782

921

Dienstliche Angaben:
Dopiski urzędowe:
Урядові замітки:

Telegramm — Telegram — Телеграма

aus — z — з

Aufgenommen von / Odebrano z / Відобрано з: L. 218 - 2 / VII. R.

auf Ltg. Nr. / na przewod. Nr. / провод. ч.

am / dnia / дня ... / ... 191 ... um / o / о ... Uhr / godz. / год. ... M. / m. / м. ... Mittag / poł. / пол.

durch / przez / через: MAŃCZUKOWSKI

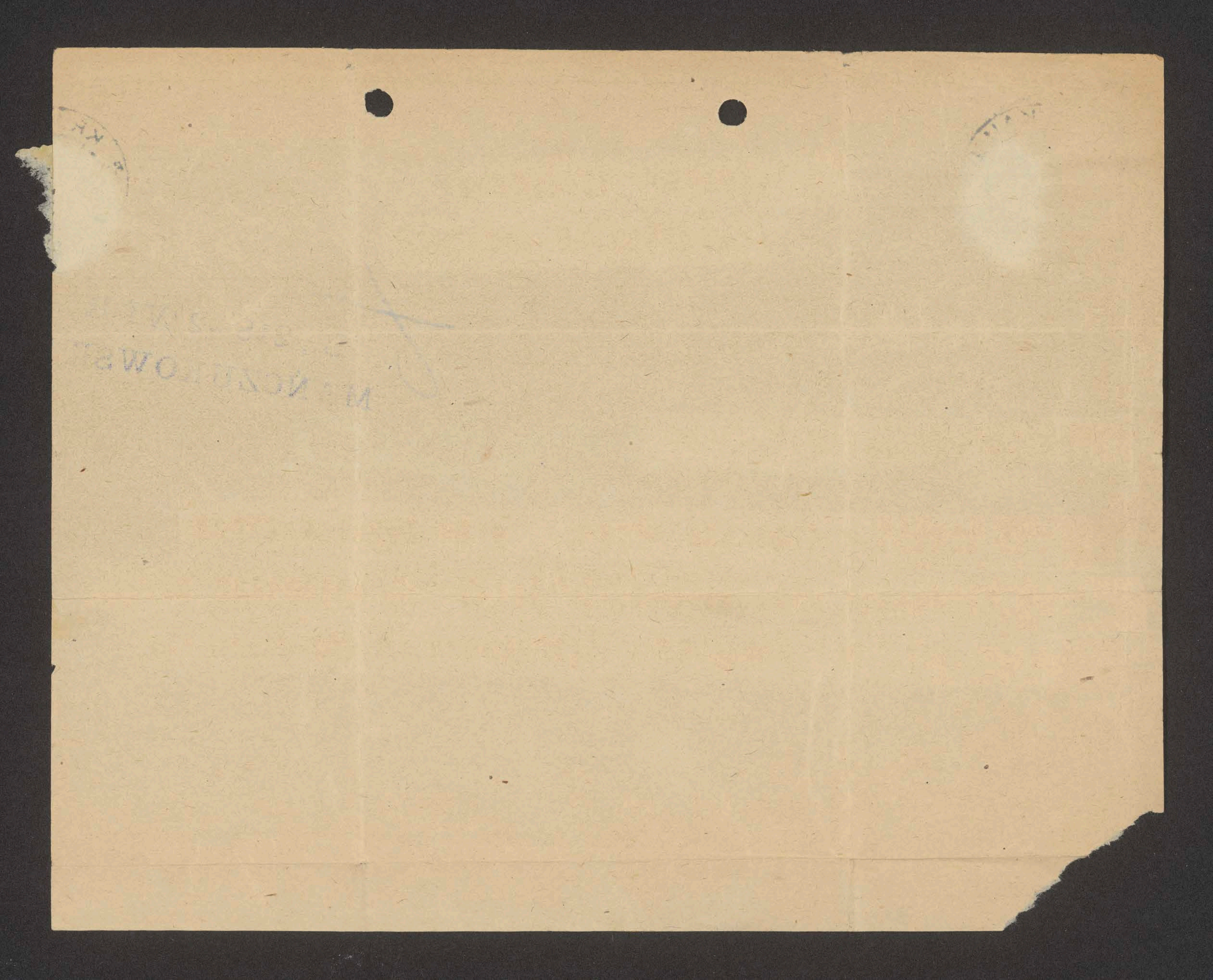
zens berlin 261 24 1 7/46 - (W / sł / сл.) ... (Ch / Sz / ш) ... aufgegeben am / nadany dnia / наданий дня ... / ... 191 ... um / o / о ... Uhr / godz. / год. ... M. / m. / м. ... Mittag / poł. / пол.

bitte sofort mitteilung wenn sie wien zurueckkehren

baldige rueckkehr vorauszichtlich notwendig naechsten sontag

wird sye dort erz besuchen - czerkawska friedrichshof +

Nr. 759. (D.-poln.-ruth.) (1910.)

155

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag u. 5. die Stunde und Minute der Aufg...

Gattung: 7/1

Eingangsnummer: 2/23

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

jaworski wien waehringerstr 33 =

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von .... auf Ltg. Nr. ....
am ..|.. 191.. um .... Uhr .... M. .... Mitt.
durch: ....

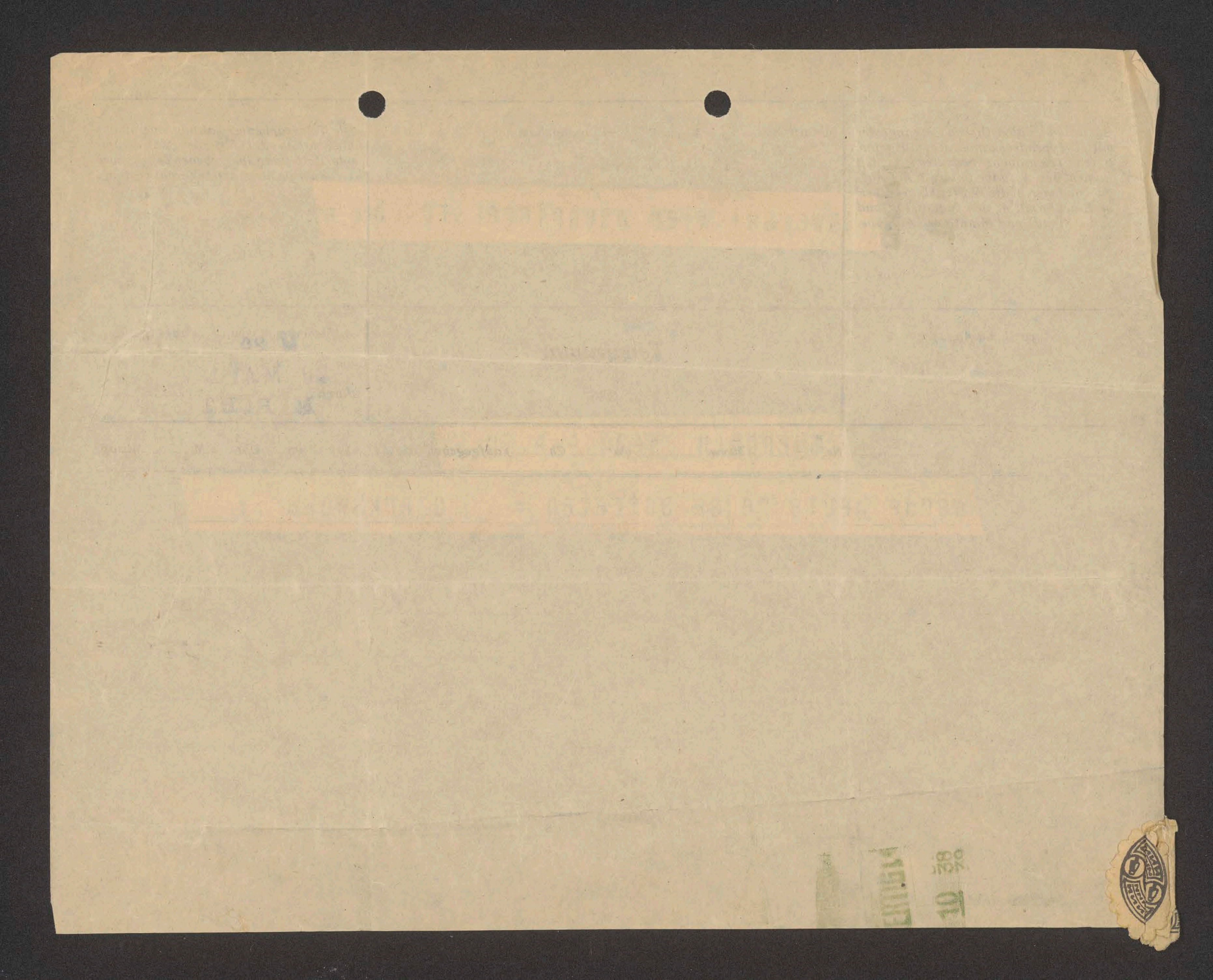
M 23
29 MAI. N
M. RCHT

muenchen 3624 9 8 50 =

...en am ...| 191 ... um ... Uhr ... M. ... Mittag.

werde heute rejse antreten = czerkswoka .+

D. S. Nr. 769. (Auflage 1914.)

ZENSURIERT

156

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: 71 Eingangsnummer: 23

jaworski wien
waehringerstr 33=

365

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

Dienstliche Angaben:

Telegramm aus 365

Aufgenommen von .... auf Ltg. Nr. .... am ..../.... 191.... um .... Uhr .... M. .... Mitt. durch: ....

M-23
18/3- V
C7

muenchen 1752 35/34 18/3 8/16= ..../.... 191.... um .... Uhr .... M. .... Mittag.

da meine mutter wohl kann ich hier noch eine woche bleiben falls
fuer familienangelegenheit nuetzlich bin von herzen gerne bereit
dies zu tun vetter in b weiss es bereits = czerkawska .+

D. S. Nr. 769. (Auflage 1914.)

157

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: Eingangsnummer: 172/23

Jaworski

Neutorgasse 15

Wien.

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

a/v

Dienstliche Angaben: 1019.

Telegramm

aus

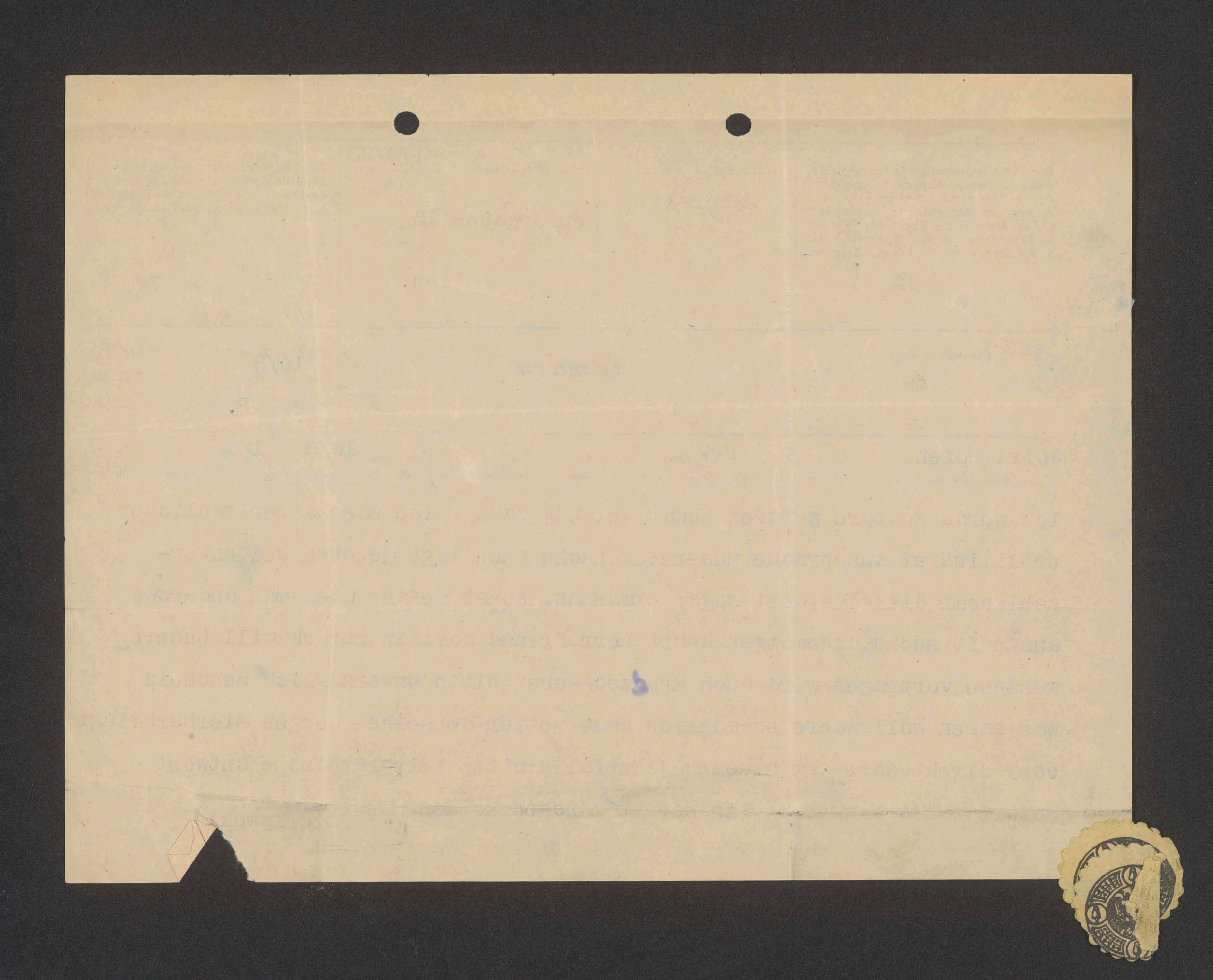
Aufgenommen von ... auf Ltg. Nr. ...
am 10/8 191... um ... Uhr ... M. ... Mitt.
durch: P.

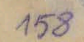
Wofrishofen Nr. 124 Taxw. 78 (W ... Ch ...) aufgegeben am 10/8 191 um 1 Uhr ... M. ... Mittag.

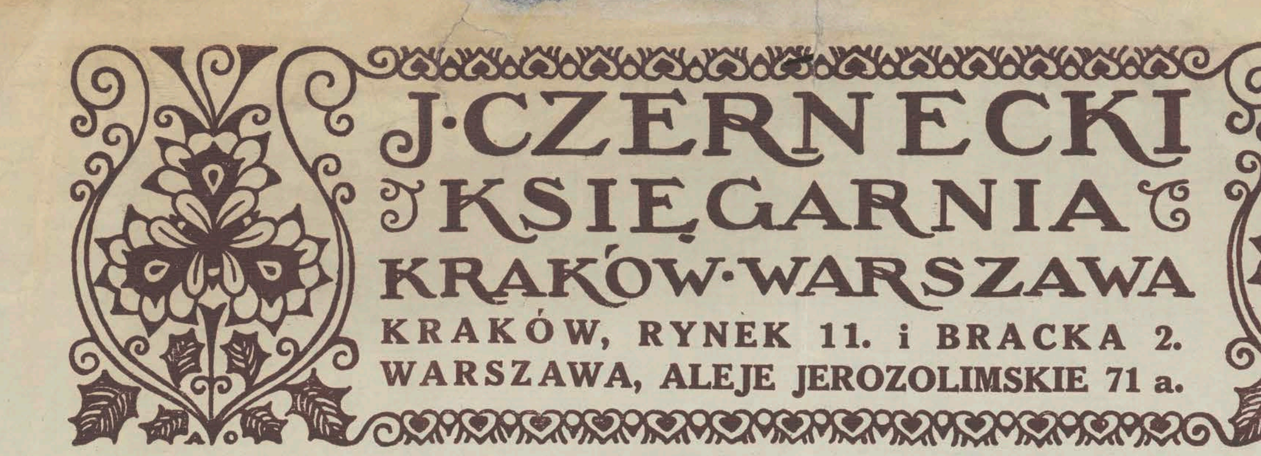
ich wurde gestern gerufen bekam weisung dass reise zwecks vertraulicher präliminärer aussprache unserer wünsche unbedingt geboten und unverschiebbar dieselbe dort sogar erwünscht sonst gefahr dass man anderswo auskunft sucht übermorgen kehrt herr freund dorthin zurück will unsere wünsche vortragen wird auch kruszec sehen bitte unverzüglich bescheid was sagen soll waere es möglich dass vetter denselben morgen hierherbringt oder direkt dort dem kruszec jedenfalls bitte telegraphische antwort sofort falls erwünscht bin bereit münchen kommen

Czerkawski

D. S. Nr. 769. (Auflage 1915.)

Kraków, dnia 19. 11. 1919

Jaśnie Wielmożny Panie Profesorze!

Pragnę rozesłać drukowany prospekt w sprawie: „Prawa cywilnego"

Uprzejmie proszę o łaskawe przeczytanie tego co załączam i ewentualne dodanie tego co ma pisać JWPan Till i Zoll, – oraz proszę o łaskawe dodanie co będą zawierać tomy następne. –

Przepraszam najmocniej, że ośmielam się trudnić Jaśnie Wielmożnego Pana Profesora. –

Pozostaję z wysokiem poważaniem

sługa

J. Czernecki

159

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gebühr: .... Eingangsnummer: 04493

reichsratsabgeordneter doktor
ritter von jaworski krakau =

04513

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

Dienstliche Angaben:

Telegramm
aus

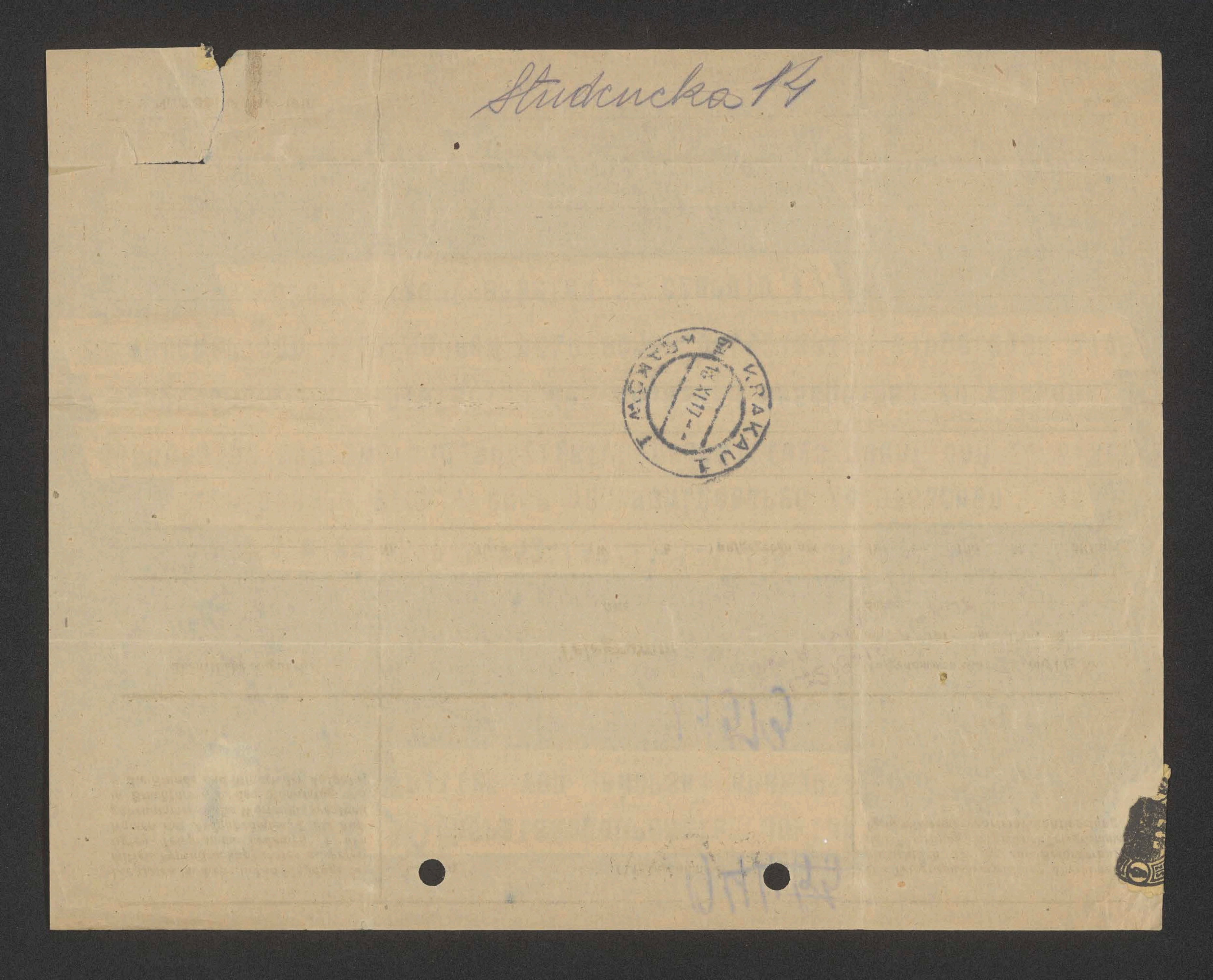
L:218-18-Nov 17
Kozkw

Aufgenommen von .... auf Ltg. Nr. 426
am .... 191 .... um .... Uhr .... M. .... Mitt.
durch: ....

s wien 4093-44/42-(18/11-)-1,/15,- n = ...191 .... um .... Uhr .... M. .... Mittag.

ich beehre mich , euer hochwohlgeboren zu ersuchen , am donnerstag den zweiundzwanzigsten nachmittags fuenf uhr zu einer besprechung im ministerium des aeussern erscheinen zu wollen , zu welcher ich alle herren polnischen delegierten eingeladen habe . drahtantwort erbeten := czernin +

D. S. Nr. 780. (Auflage 1916.)

Studcucka 14
KRAKAU 1 T
KRAKÓW
18 XI 17

18640

28/1/1917

160

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl eventuell in Bruchform, 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: ——— *Eingangsnummer:* ———

d = professor jaworski krakau

studenka 14= 1

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von L.t. ... *auf App. Nr.* ...

am 28. Jänner 1917 *191 um* ... *Uhr* ... *M.* ... *Mitt.*

durch: ENGL

d bpest 42.+8606 11 28 1/50- n =

(W ... Ch ...) aufgegeben am ... 191 ... um ... Uhr ... M. ... Mittag.

..r glanzend verlaufen = schwarczenberg czerny =

D. S. Nr. **769.** (Auflage 1915.)

Exelencyo!

Wybaczy Wasza Exelencya, że ośmielam się pisemnie trudzić moją sprawą, ale sądziłem że będę mógł Wasnej Exelencyi osobiście w poniedziałek przedłożyć mą prośbą, tymczasem wyjazd Wasnej Exelencyi stanął temu na przeszkodzie. W tym tygodniu wniosłem do Ministerstwa wyz. i ośw. podanie z prośbą o udzielenie mi zezwolenia na zdawanie Igo rygorosum w ciągu czterech

ostatnich tygodni bieżącego
roku szkolnego. Pan dziekan Górski
poparł moje podanie, rozcho-
dzi się zatem ażeby Ministerstwo
zezwoliło. Otóż bardzo a bardzo
proszę Waszą Ekscelencyę ażeby
raczył łaskawie napisać parę
słów do Ekscelencyi Ćwiklińskiego,
ażeby moje podanie przychyl-
nie i możliwie prędko zostało
załatwione. Jako motyw na
poparcie mej prośby wymie-
niłem, że obawiam się, że z po-
wodu przeciągania się wojny
mogę być ponownie wzięty do
wojska a tem samem utracić
możność zdawania rygorosum
do którego obecnie jestem przygo-
towany. Napisałem umyślnie
w podaniu I ze rygorosum nie
wymieniając jakie, gdyż nie zda-

wydowiałem się jeszcze czy zda-
wać sądowe czyteż historyczne
najpierw.
Raz jeszcze proszę bardzo gorąco
Waszą Exelencyę o poparcie mej
prośby, jakoteż wybaczenie, że
ośmielam się zajmować Waszej
Exelencyi czas mojemi sprawami
Raczy Exelencya przyjąć zapew-
nienia mej najgłębszej czci oraz
szacunku z jakim pozostaję
wdzięczny uczeń

~~[illegible]~~

Kraków. 21. VI. 1917. r.

Kraków, 20. sierpnia 1917. roku.

Exelencyo!

Dzisiaj przyszła z Wiednia odpowiedź Ministerstwa, zaliczająca mi moje potro-cze [illegible]. Pospieszam zatem na-tychmiast by Waszej Exelencyi z całego ser-ca podziękować za łaskawe i skuteczne po-parcie w Ministerstwie mej sprawy. Doprawdy nie wiem jak mam Waszej Exelencyi wyra-zić mą wdzięczność, bo dzięki tak pomyślne-mu obrotowi mej sprawy nie stracę niemal roku. Proszę Waszej Exelencyi raz jeszcze przyjąć moje najszczersze podziękowanie jakoteż dla Obojga Państwa zapewnienia mej najgłębszej czci i sza-cunku z jakimi pozostaję

wdzięczny uczeń

Hermann Schwarzenberg Czerny

Kraków, 14. września 1917. r.

Excelencyo!

Otrzymałem dzisiaj z listem pani Zagórskiej bilet Waszej Excelencyi do dyr. Schimitzka w sprawie węgla. Pospieszam bezzwłocznie z najuprzejmiej-szem doniesieniem, że natychmiast napisałem do dyr. Schimitzka z prośbą o załatwienie dostawy i załączyłem bilet Waszej Excelencyi do niego. Oprócz tego napisałem do jego syna, ponownie, prosząc go, aby ze swej strony poparł całą sprawę u ojca. Mam nadzieję że jakoś szczęśli-wie się uda coś wydostać. Tutaj od paru dni sy-tuacya o tyle się polepszyła, że wprawdzie można węgiel dostać ale po strasznej cenie 4K50h–5K za metryczny cetnar, co przy większej ilości oczywiś-cie wyniosłoby sumy. — Z [illegible] jak do dziś nie-ma żadnych wiadomości, przypuszczam że w przysz-łym tygodniu powinienem otrzymać odpowiedź. Proszę Waszej Excelencyi przyjąć dla Obojga Państwa za-pewnienie mej najgłębszej czci oraz szacunku

z jakim pozostaję wdzięczny sługa
Kazimierz [illegible]

Warszawa 10. X. 1919.

Exelencyo!

Przed paroma dniami, posłałem wszystkie numery „Dzien. urzęd. Min. Roln." z wyjątkiem 1, 2 i 3 które są wyczerpane; ale może uda mi się je choć na parę dni wypożyczyć, by Exelencya mógł co potrzebne wynotować. Co się tyczy słownika, to ponieważ w tych sprawach musimy się porozumiewać z Prezydjum Rady Ministrów, więc nieco się to opóźnia, ale sądzę że niebawem będzie przychylnie załatwiony.
Mam nadzieję, że za parę dni się zobaczymy na co niezmiernie się cieszę, gdyż zawsze dużo jest do opowiadania.
Proszę wybaczyć mi, że nie tak zaraz wszystko pozałatwiałem, ale nie zawsze się to uda „od ręki" coś załatwić.
Więc Jan Estreicher został rektorem! Wyobrażam sobie jak tam W.D. musi się wściekać widząc „Waszą Exelencyę" dziekanem a berło rektorskie w rękach p. Estreichera.
Proszę mu oświadczyć, przy sposobności, że robię usilne starania by prof. T. Estreicher mógł jaknajprędzej powrócić, p. Wróblewski otrzymał polecenie energicznej interwencyi w Berlinie by mu zezwolono na (~~przyjazd~~)

przejazd przez Niemcy. Byłoby dobrze gdyby p. Estreicher zadepeszował urzędowo do Min. Spr. Zagr. Sekretarz jeneralny by poczyniono energiczne kroki w celu ułatwienia przyjazdu prof. T. Estr. a gdy już tak przyciśnie Austryę lub Niemcy, że pozwolą.

Proszę Waszej Ekscelencyi przyjąć zapewnienia mej najwyższej czci oraz szacunku

z którymi pozostaję

wdzięczny uczeń

[illegible]

166

Wenecya 29. X. 1919

Serdeczne pozdrowienia przesyłam Szanownemu Panu Profesorowi i całemu do-mowi ze stolicy „il mare nostro"! — Ślicznie tu i ładnie!

Szczerze oddany

[illegible]

VENEZIA FERROVIA 11-12 30 · X 1919

POSTE ITALIANE 10 CENTESIMI 10

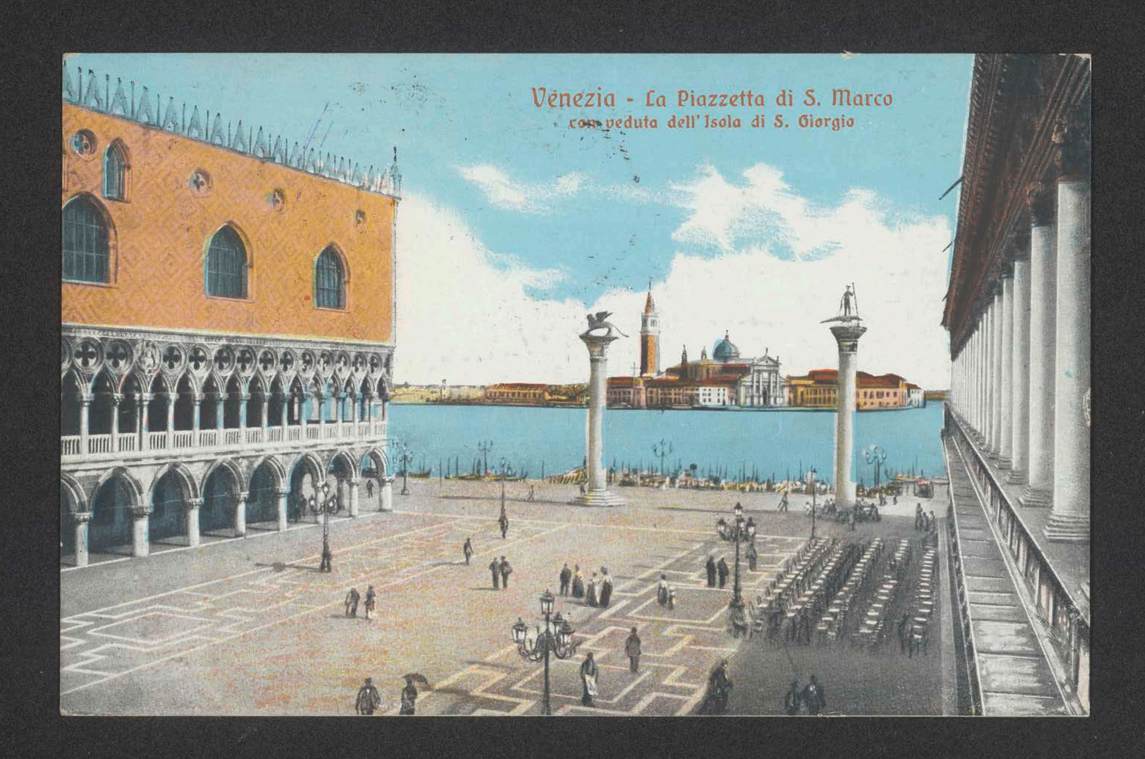
Monsieur

Prof. Dr. W. L. Jaworski

Cracovie

Studencka 14. I p.

Pologne!

Venezia - La Piazzetta di S. Marco
con veduta dell' Isola di S. Giorgio

WARSZAWA, 15. XI. 1919 r.

MINISTERSTWO
SPRAW ZAGRANICZNYCH

SEKRETARJAT GENERALNY

Exelencyo! Wielce Szanowny
Panie Dziekanie!

Szczerze żałuję, że nie mogę jak co
lat poprzednich, złożyć osobiście w
dniu Imienin życzeń Waszej Exelen-
cyi, tak jak bym to gorąco prag-
nął; proszę zatem na tej drodze
przyjąć jaknajszczersze i serdeczne
życzenia sił i zdrowia w długie
lata. – Moje życzenia nieco się
spóźnią ale, co dopiero powróciłem
po 3 tygodniowej nieobecności z Włoch.
Byłem we Wenecyi i w Rzymie. – Rzym
mi się szalenie podobał i wielkie
na mnie zrobił wrażenie. Staro-

Tem się też zwiedzić, co tylko się dało
w wolnych chwilach od konferencyi
i proszonych obiadów oraz kolacyi, któ-
rych przez tydzień mego pobytu w Rzy-
mie skonsumowałem 14! Wogóle byłem
przyjmowany w niesłychanie gościnny
sposób przez obu postów i poselstwa,
którzy wzajemnie prześcigali się w czy-
nieniu mi udogodnień, zwiedzania
miasta i uprzyjemniania pobytu we
„wiecznem mieście".
Wogóle pobyt we Włoszech był pod każdym
względem ciekawy i pouczający. Za to
podróż, pomimo wszelkich możliwych
ułatwień, męcząca: np. z Rzymu do
Wiednia przez Tarvis (gdzie jest granica
austryacko-włoska) jechałem bez przerwy
48 g. i to bez sleepingu i wozu restaura-
cyjnego!
We Wiedniu, gdzie musiałem się zatrzy-
mać przez 4 dni – nędza, głód, upadek,
jednym słowem stan straszny; cie-
niutki obiad lub kolacya kosztują 40-
80 K, chleb, bułki – to marzenia, to są-

no mleko, na śniadanie lub pod-
wieczorek można dostać miniatur-
ną filiżaneczkę czarnej kawy lub „cze-
kolady" na wodzie w cenie 3'50K – 5K i
do tego miniaturowe ciasteczka po
2–3 K. Ludzie, którzy chodzą po ulicach
to wyłącznie szarzy ludzie; mundurów
nie widać. Strasznie, przerażające mias-
to. Na Nordbahnhof przychodzi na dobę
3 pociągi. Na przestrzeni Wiedeń – Tarnów
spotkałem jeden mały pociąg cięża-
rowy!
Załączam Waszej Ekscelencji dziennik M.S.Z.
Nr. 187. (Jeden) Jego wydanie trwało nieco
długo, ale musieliśmy się porozumieć
z Prezydjum Rady Ministrów co z powodu
nieobecności pana Wróblewskiego i śmier-
ci jego zastępcy Wamborowicza trwało
czas jakiś.
Co u Państwa słychać? Jakie wieści od
Yuona i wogóle co on porabia i gdzie
jest? Co porabia pani Zagórska? Mogó-
le o mnie już zdaje się wszyscy w Kra-

kowie zapomnieli; od wielu miesię-
cy nie żadnych wieści dochodzą; a sam
nie mogę na razie przyjechać. Jak
nie ma p. Wszeteczka i Strannie ża-
łowałem, że za pobytu Waszej Ekselen-
cyi w Warszawie byłem nieobecny; tak
nie cieszyłem, że będę się mógł z Wa-
szą Ekselencyą widzieć.

Tu mrozy i śniegi przerażające. Marz-
nę w niemożliwy sposób; straszny
klimat ma ta nasza ojczyzna. A do
tego nie mam czem w pokoju palić!

Proszę przyjąć zapewnienia mej naj-
głębszej czci i szacunku, oraz ukłony
dla całego domu

wdzięczny

[illegible]

169

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Sekretarjat Generalny

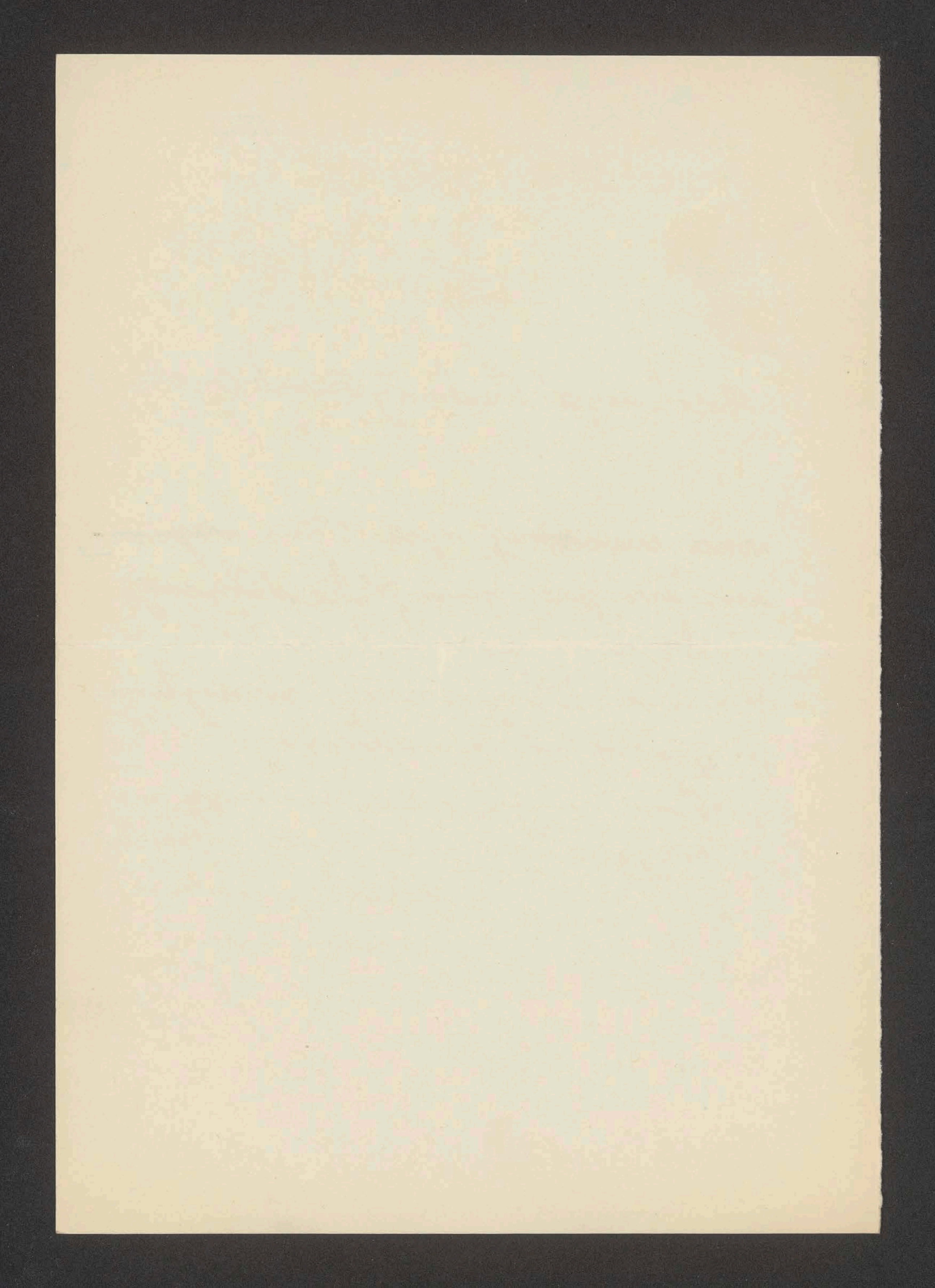
Warszawa, 18. XI. 1919

Excelencyo! Łaskawy Panie Dziekanie!

W mym wczorajszym liście wspomniałem przez pomyłkę o załączeniu odbitek w sprawie książki Pana Dziekana, który dzisiaj przesyłam przepraszając za nieuwagę.

Proszę przyjąć zapewnienie mej najgłębszej czci oraz szacunku z jakimi pozostaję wdzięczny sługa

[illegible]

170

KAZIMIERZ SCHWARZENBERG CZERNY

Studencka 8, I. p.

Wielmożny Panie Profesorze!

Spotkałem idąc z Mamą pn. Ch. — która prosiła by Wpana Profesora zawiadomić że jej nie będzie przypadk. gdyż wyjeżdża i wraca tak jak dzisiaj.

Proszę przyjąć wspomnienie mej najgłębszej czci i szacunku

J.

2352

171

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: .... Eingangsnummer: ....

excelencya prof wladyslaw
leopold jaworski nsacz rynek z listami
dr boleslawa jaworskiego :=

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von .... auf Ltg. Nr. ....

am 20/XI 191.. um .... Uhr .... M. .... Mitt.

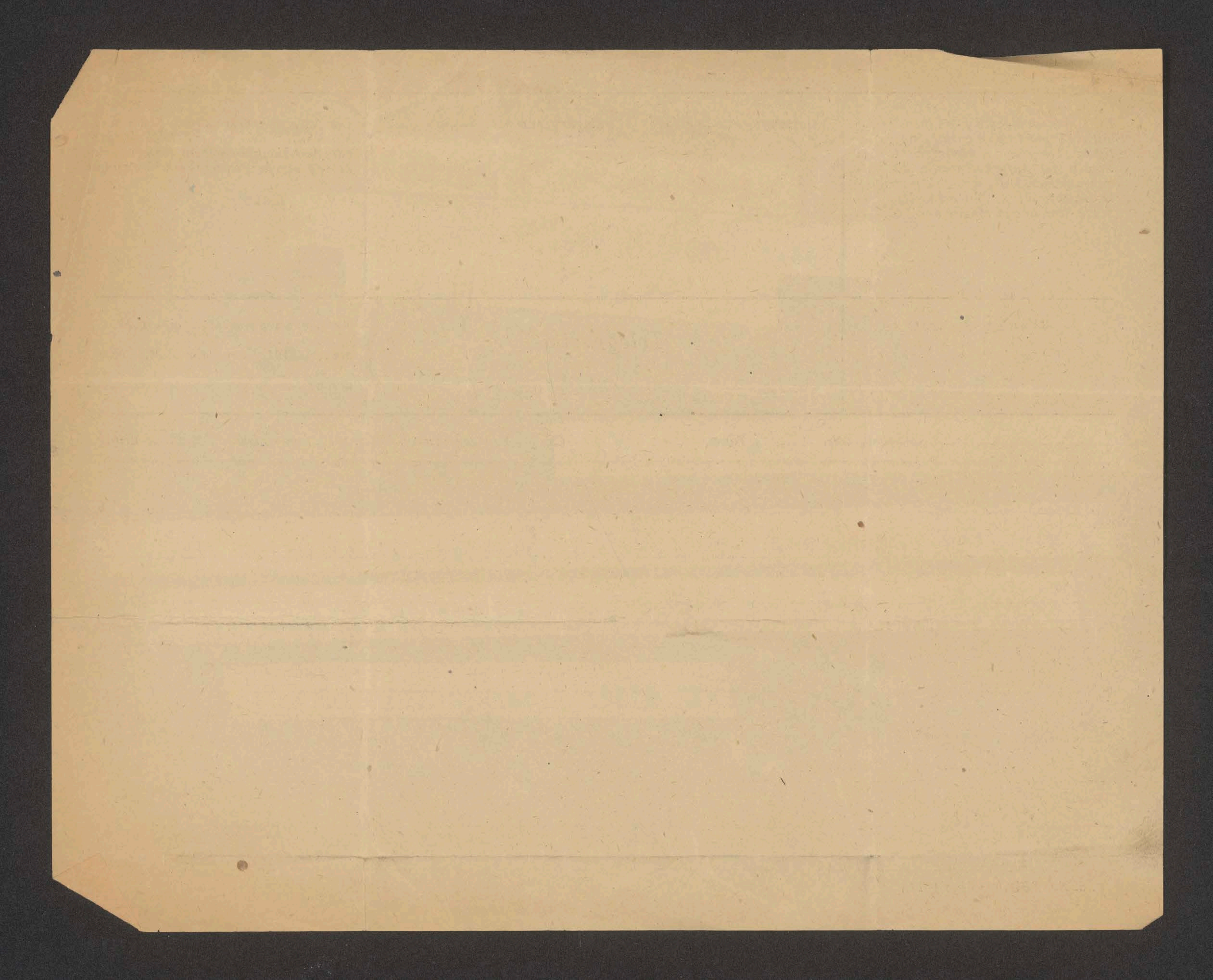
durch: ....

krakow 1,-05579-30-20-4,- nzenskr :=) aufgegeben am ..... 191.... um .... Uhr .... M. .... Mittag.

w wielkiem i bolesnem nieszczesciu jakie wasza exelencye dotknelo
prcsza przyjac najszczersze wyrazy glebokiego wspolczucia :=

kazimierz szwarcenberg czerny =

D. S. Nr. 769. (Auflage 1917.)

Die Daten [...] ange der mittels Typen[...] ausgefertigten Telegra[...] n: 1. den Namen des Au[...], 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: .... Eingangsnummer: 18348

Ekscelencyo
Jaworki Studencka
Kraków

Die Telegraphenverwaltung übernimm[t] hinsichtlich der ihr zur Beförde[rung] oder Bestellung übergebenen Telegra[mme] keine wie immer geartete Verantwort[ung].

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

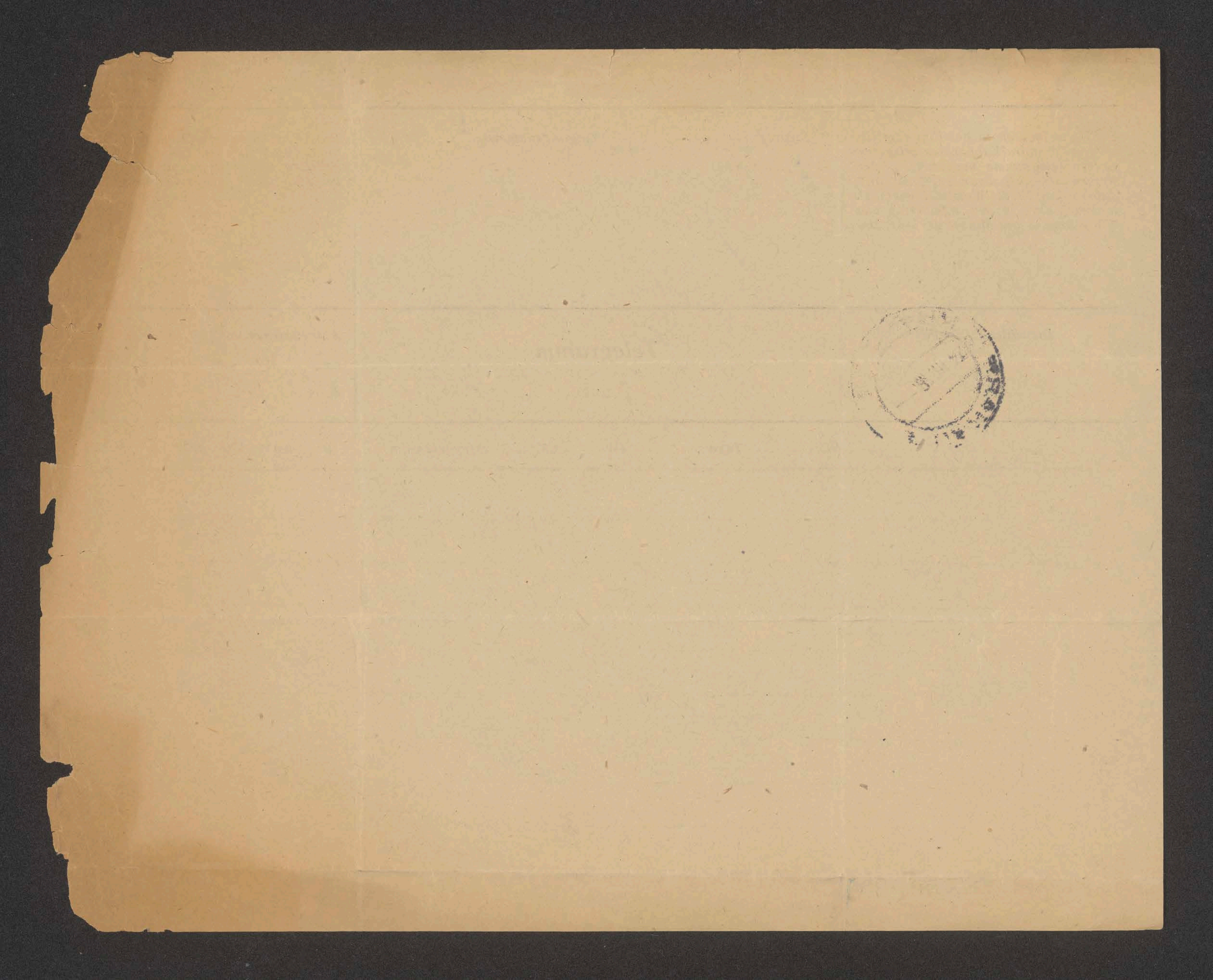
Aufgenommen von .... auf Ltg. Nr. ....
am .... 191 ...... um ...... Uhr ...... M. ...... Mitt.
durch: ....

Zakopane 143/15

Nr. .... Taxw. .... (W .... Ch ....) aufgegeben am .... 191 .... um .... Uhr .... M. .... Mittag.

Wyrazy głębokiego współczucia
z powodu bolesnej straty
przesyła Marya Schwarzen
hrg Czerna

D. S. Nr. 769. (Auflage 1917.)

Ćwikliński

173

Wiedeń, d. 12/9 915.

Jaśnie Wielmożny Panie Profesorze!

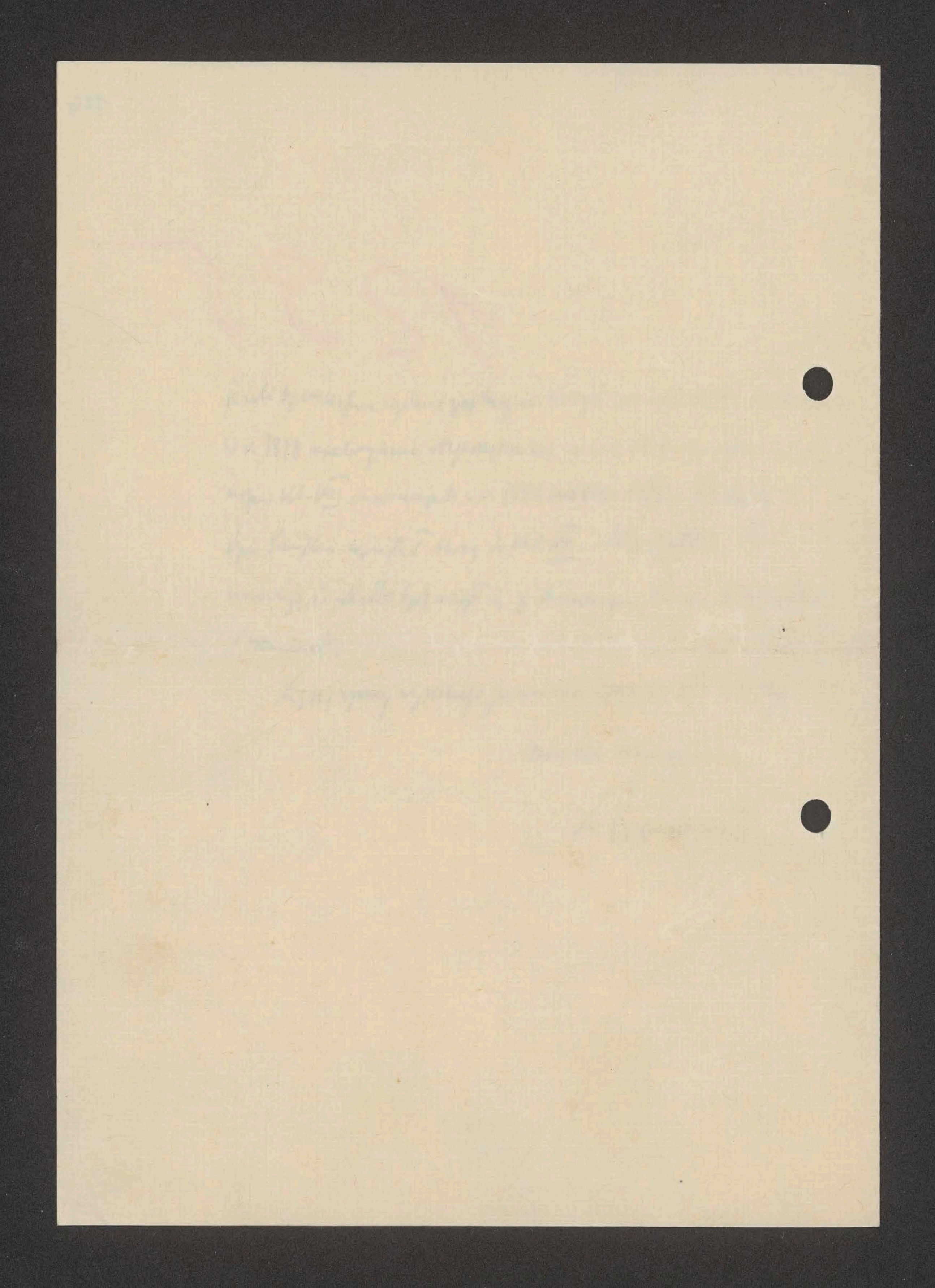
Tylko słów kilka w sprawie ew. matury syna JW Pana Profes. Zachodzi trudność, której nie będzie można pokonać. Syn Pański kończy w tym roku dopiero r. 17. Absolutnie nie może być maturzystą. Zarówno w r. ub. jak w r. b. przyznano prawo składania t. zw. Kriegsmatura tylko tym uczniom gimn., którzy się znajdowali w kl. VIII, a w r. 1914 resp. 1915 kończyli resp. skończyć mieli (najpóźniej) 18 rok życia i uznani zostali za zdolnych do pełnienia służby wojskowej. Syn Pański mógłby być przypuszczony do Kriegsmatura lub do prawidłowej matury dopiero ~~pom~~ w r. 1916 (ew. w styczniu lub lutym),

jeżeli tymczasem wydane zostaną na [illegible] uczniów kl. VIII, wówczas [illegible] w r. 1898 analogiczne [illegible], to w r. 1914 wzgl. 1915 [illegible] wzgl. kl. VIII, [illegible] w r. 1896 ~~lub~~ wzgl. 1897. – Radzę, by się syn Pański zapisał teraz do kl. VIII. – Wszystkiego. Mam nadzieję, że wkrótce będę mógł się z Szanownym Panem bliżej [illegible] i [illegible].

Łączę wyrazy wysokiego poważania i szacunku i [illegible]

wiernie oddany

L. Ćwikliński.

175

DER MINISTER
FÜR KULTUS UND UNTERRICHT

W i e n , am 21. April 1918.

E U R E   E X Z E L L E N Z !

Dr. P a r n e s hat mir eine Reihe von Zeitungsartikeln und einen deutschen Brief - an wen derselbe gerichtet war ist nicht ersichtlich - des Herrn Professors Z d z i e c h o w s k i überreicht, aus welchem ich ersehe, daß derselbe nach Krakau zurückzukehren wünscht.

Ich beehre mich E u r e r E x z e l l e n z mitzuteilen, daß im Ministerium für Kultus und Unterricht weder ein Gesuch des Professors Z d z i e c h o w s k i noch ein Antrag der Universität vorliegt, in welchem die Notwendigkeit der Rückkehr und die Tunlichkeit derselben dargetan ist. Ohne derartige Grund-

lage läßt sich aber kein weiterer Schritt im Gegenstande unternehmen.

Empfangen E u r e E x z e l l e n z den Ausdruck meiner ausgezeichneten Hochachtung

Ergebenster

Cunninghame

